SPRAWOZDANIE VIII.

(XXV.)

DYREKCJI

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM IV.

IM. H. SIENKIEWICZA

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1925/1926.

TREŚĆ:

W KRAKOWIE — 1926.

NAKŁADEM KOMITETU RODZICIELSKIEGO

SPRAWOZDANIE VIII.

DYREKCJI

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM IV.

W KRAKOWIE.

SPRAWOZDANIE VIII.

(XXV.)

DYREKCJI

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM IV.

IM. H. SIENKIEWICZA

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1925/1926.

TREŚĆ:

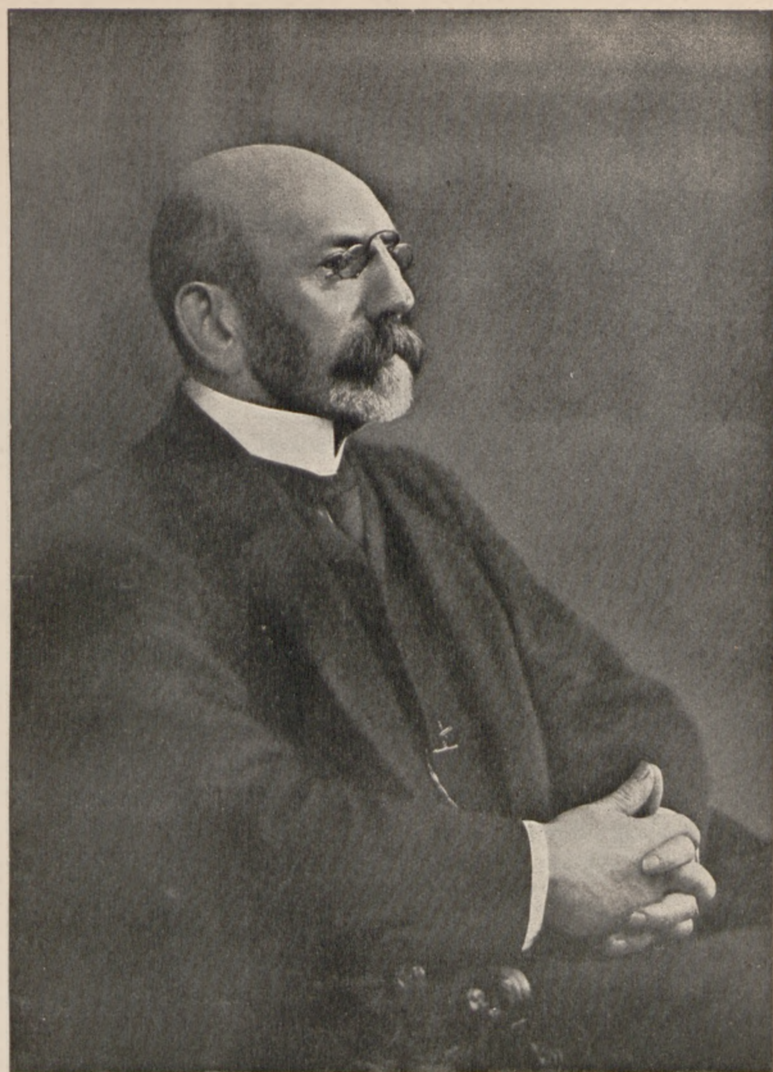

W KRAKOWIE — 1926.

NAKŁADEM KOMITETU RODZICIELSKIEGO.

CZCIONKAMI DRUKARNI „GŁOSU NARODU" W KRAKOWIE

Casimir Morawski

WSPOMNIENIE
O KAZIMIERZU MORAWSKIM
JAKO WIELKIM UCZONYM, OBYWATELU I PREZESIE „TOW. KOLONIJ WAKAC. DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW M. KRAKOWA“.

Dnia 6 listopada 1925 r. urządził Wydział „Towarzystwa Kolonij wakacyjnych dla uczniów gimnazjów m. Krakowa“ uroczyste nabożeństwo w kościele N. P. Marji, celebrowane przez Księcia Metropolitę Adama Sapiehę — za duszę ś. p. Kazimierza Morawskiego, Prezesa Polskiej Akademji Umiejętności, Rektora i Profesora Wszechnicy Jagiellońskiej, Wielkiego Uczonego i Obywatela, oraz długoletniego, a zasłużonego Prezesa i członka Wydziału „Tow. Kolonij wakacyjnych dla uczniów gimnazjów m. Krakowa“.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego krakowskiego na prośbę Prezydjum „Towarzystwa Kolonij wakacyjnych“ poleciło Dyrekcjom gimnazjów, aby w nabożeństwie tem wzięła udział młodzież szkół średnich Krakowa i aby w poszczególnych zakładach odbyły się tegoż dnia uroczyste przemówienia związane z działalnością ś. p. Zmarłego.

Istotnie w solennem, uroczystem tem nabożeństwie, będącem okazałą manifestacją żałobną, wzięła udział cała młodzież gimnazjów krakowskich, tak męska jak i żeńska, szkoły średnie prywatne oraz uczniowie b. krakowskiej Akademji Handlowej. W nabożeństwie wzięli nadto udział przedstawiciele Akademji Umiejętności, profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, kurator szkolny dr. J. Riemer, wizytator dr. Jakóbiec, Prezydjum i członkowie Wydziału Tow. Kol. z prezesem dr. Ekiertem i wiceprezesami Tow. prof. U. J. dr. Piotrowiczem i dyr. J. Zachemskim, dyrektorzy i profesorowie szkół średnich i licznie zebrana wraz z rodziną ś. p. Morawskiego publiczność, za-

pełniająca szczelnie wraz z tysiącami uczniów duże obszary kościoła. Podniosłe nabożeństwo uświetnił chór i muzyka uczniów państwowego Seminarjum męskiego.

Po nabożeństwie młodzież ruszyła w pochodzie do swych zakładów, gdzie wysłuchała odpowiednich przemówień na temat życia i trudów ś. p. Kazimierza Morawskiego.

W naszym zakładzie, gimn. IV. im. H. Sienkiewicza zebrała się młodzież w sali rysunkowej, pięknie przyozdobionej portretem ś. p. Morawskiego, wraz z Dyrektorem Zakładu i gronem profesorskiem oraz prezesem „Tow. Kolonij“ dr. Władysławem Ekiertem, gdzie wśród nastrojowej ciszy przemówił prof. Władysław Koch, długoletni świadek prac i trudów ś. p. Morawskiego w „Tow. Kolonij wakac.“, zwracając się serdecznie do licznie zebranej młodzieży następującemi słowy:*)

---

*) Ze względu na to, iż przemówienie zawiera wiele walorów wychowawczych, Dyrekcja Zakładu wraz z gimnazjalnym Komitetem rodzicielskim postanowiły przemówienie to ogłosić w sprawozdaniu szkolnem własnym kosztem, a nadto oddać na rzecz zwiększenia funduszów Tow. Kolon. wak. w Porębie Wielkiej — 1000 odbitek. *Dyrekcja Zakładu.*

„Pamięcią wielkich
w ojczyźnie ludzi —
krzepi się naród,
dźwiga się duch“...

Kochana Młodzieży!

Było to niedawno, tego roku, Roku Pańskiego 1925, dnia — narazie mniejsza o datę — — gdzieś z końcem sierpnia, kiedy do górskiej, zacisznej wsi naszej Ojczyzny nadeszła złowróżbna wiadomość, że Ten, którego pamięć dzisiaj czcimy — Kazimierz Morawski: nie żyje!

Na tę bolesną wieść, w parę dni potem, wczesnym rankiem ponurego i słotnego dnia sierpniowego w sąsiednim starym kościółku w Niedźwiedziu, sięgającym czasów Sebastjana Lubomirskiego — gdzieś zatem początków XVII stulecia — zapłonęły wszystkie światła na ołtarzach. Rzucały one blask na świeżo, dopiero co odnowione ściany kościółka, tem większy, iż małe wysoko wstawione okienka świątyni, ocienione zewsząd trzechsetletniemi wiązami drzew, skąpo wpuszczały światło do wnętrza kościółka nawet w jasny i słoneczny dzień.

W kościele ludzi zebrało się mnogo!..

Przyszli ci, których się widuje przy pracy fizycznej, codziennej, w „tej smutnej ziemi“ — hen, aż gdzieś od „roztok“ przyszli ci, co z miast uciekłszy przed spiekotą, tu chłodzili i wzmacniali swe zdrowie do dalszego życia, przyszli nadto jacyś młodzi, może to „studenty“, bo i czapki mieli jakieś niewsiowe — a wszystkich przybyło tylu, że i przecisnąć się ledwo można...

Stary, bosy dzwonnik, góral, przed rozpoczęciem mszy, głośniej niż zwykle, zdawał się wzywać wszystkich na mszę.

Wyszła msza. Zagrały organy smutno, ponuro. Od ołtarza popłynęły pierwsze słowa... słowa mszy żałobnej; z chóru odezwały się pienia doniosłe, czyste, przejmujące:

„W mogile ciemnej spisz na wieki“...

A potem cicha, spokojna nuta muzyki rozlała się po wnętrzu kościółka i wzniosła dusze do kornej modlitwy...

A potem, — potem... żałobne egzekwje i wezwanie do wiernych: O Ojcze nasz i Zdrowaś — za duszę Zmarłego...

Wiedzieli zebrani, że się pomodlą za Męża, co życie strawił na Trudzie i Nauce, wiedzieli, że Ten, któremu hołd pozgonny i cześć złożyć przyszli, poił miłością, wiarą i nadzieją drugich, wiedzieli, że był nauczycielem i wychowawcą narodu, wyznającym hasło:

„Rany obmywać, nędzę łagodzić, dusze ukrzepiać i podnosić, własnego serca krwią bliźniemu służyć — niech hasłem naszem będzie na chwałę Bogu, ludziom na ulgę i pożytek“.

Wiedzieli, że to hołd dla Męża, co chwały sporo przysporzył Ojczyźnie a młodym drogi życia wskazywał... Czuli z zadziwem te słowa — ci młodzi, z Poręby Wielkiej przybyli uczniowie. Słyszeli o Nim, nieraz, nie raz jeden...

Przyszli więc oddać mu cześć i wdzięczność — cześć Temu, co ich braciom starszym i im trud życia oddawał. Zrozumieli też głośne słowa kapłana:

Requiescat in pace...

Była to msza żałobna za duszę b. Prezesa „Tow. Kolonij wakac.“ ś. p. Kazimierza Morawskiego. . msza rzewna, prosta — pamiętna...

. . . .

Urok imienia Wielkiego Męża, wzniósł dusze w krainę Piękna, Prawdy i Poezji...

i wlewał w dusze jakiś smętek jasny,
Że Ten, któremu przyszli wieniec spleść,
I oddać w modłach pogrobową cześć
Budował w żywych oddźwięk duszy własnej
I nieśmiertelny wykuwał fundament.

Deszcz lał jak z cebra w ten pamiętny, smutny, ponury dzień ostatniego sierpnia...

choć nieba nie darzyły nas „promieniami słońca“...

choć ani „zórz porannych“ ni „księżycowych nocy“ nie oglądaliśmy...

choć przed nami czar gór zakryty był chmurami ..

w dusze i serca wlewał się czar, zrodzony przez „śmierć, która cuda działa“, czar, silnie szy nad wszystko, któremu na imię: *Miłość*... I przypomniały się wtedy słowa wielkiego poety:

Jedno jest tylko zbawienie na ziemi,
Zatłumić w sobie, dzikie ludzkie zwierzę.
Za ideami latać słonecznemi
I skruszyć serca wielki krzyk w ofierze...
A zapomniawszy swojej doli własnej,
Niedolom cudzym być, jak anioł jasny...

Takie refleksje i myśli, *te* przeżyte chwile wywołały, kiedy się rozmyślało tam, w cichym wiejskim kościółku nad śmiercią — Wielkiego Męża w Narodzie...

Dziś, te same powinniście przeżyć uczucia, jakie przeżyła ta garść braci waszej, gdy nadeszła do Poręby Wielkiej na kolonję wakacyjną uczniów wiadomość, że dnia 25 sierpnia zmarł w Krakowie po dostojnem, długiem życiu -- jeden z największych ludzi w Polsce ś. p. Kazimierz Morawski.

Więc dziś, kiedyśmy wszyscy w świątyni Pańskiej dopiero co oddali Hołd i Cześć Temu, który był w Narodzie najwyższym przedstawicielem kultury ducha, pracy, woli i cnoty — należy nam w skupieniu Ducha przebiec jego żywot i trudy życia choć pokrótce, po to, aby poznawszy wielkość Jego Duszy — przejść z szarzyzny i trosk życia choć na chwilę, w te regjony, gdzie królują Duchy potężne, głębokie Rozumem i Sercem gorącem i szlachetnem. Bo ś. p. Morawski, ze współczesnych w Polsce największy Polak i Obywatel, jeden z najznakomitszych humanistów, nie tylko w Polsce ale i w Europie, pisarz, w którego sercu biło zawsze żywo tętno Polski, miłość nauki i cnót polskich, z naszej przeszłości i nadziei przyszłości — godzien jest tego, by sprężysty i niespożyty żywot Jego, tak obfity w czyny, trudy i zasługi, przekazać do naśladowania młodemu pokoleniu po to, aby w ślad za nim kroczyła i dążyła: dla swego i Ojczyzny Dobra.

Od najmłodszych lat żył Kazimierz Morawski w otoczeniu rodzinnem, w którem miłość Boga, gorący patrjotyzm, kult dla nauki i cywilizacji Zachodu wydały szereg obywateli nad

którymi jednak Zmarły górował potężną i niezwykłą swą indywidyalnością.—Urodził się ś. p. Kazimierz Morawski d. 29 stycznia r. 1852 w Jurkowie w W. Ks. Poznańskiem*). Ojcem jego był Kajetan, synowiec znanego poety i generała wojsk napoleońskich Franciszka Morawskiego. Matką była mu Józefa z Łempickich Morawska, osoba wielkiego miłosierdzia i anielskiej dobroci, która wiele łez osuszyła zbolałym.

W gimnazjum św. Magdaleny w Poznaniu odbywał młody Morawski szkoły średnie, poczem filozoficzne w Berlinie, gdzie oddał się z zapałem i entuzjazmem studjom filologicznym. — Kochał on starożytność, rozumiał jej ducha, wżył się w nią całem gorącem sercem, całą swą bujną, poetycką wyobraźnią. Jego umysł poznał już wtedy Rzym i Helladę, z której czerpał spokój, mądrość życiową, starorzymską senatorską powagę i niezrównaną stoicką cnotę. Ta miłość starożytności, to ciągłe obcowanie z Cyceronem, Tacytem i Horacym, ten zachwyt dla starożytnej kultury wogóle, wydał dla polskiej nauki i kultury niespożyte owoce.

W 22 roku życia zdobywa Morawski stopień doktorski na podstawie świetnej rozprawy o Quintilianie, potem rok poświęca się pracy nauczycielskiej we Wrocławiu, by następnie habilitować się w r. 1877 na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie niedługo zostaje z docenta profesorem, później Rektorem, a wreszcie po śmierci prof. Stanisława Tarnowskiego prezesem Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie. Ten okres około 50-letni jest błogosławionym w prace i czyny, dla Uniwersytetu, Akademji, nauki i kultury polskiej, roznosząc imię jego szeroko poza Kraków i Polskę, zyskując mu imię czołowego przedstawiciela w dziedzinie nauki i kultury polskiej. W tym długim okresie pisał po polsku, łacinie i po niemiecku wiele studjów, w których poza wielką erudycją i oryginalnością po-

---

*) Kilka szczegółów odnoszących się do życia ś. p. Morawskiego zaczerpnąłem z serdecznie napisanego o Nim nekrologu, pióra Dra J(ana) G(órskiego), przyjaciela Zmarłego, ogłoszonego w numerze „Głosu Narodu" z dn. 23 sierpnia 1925 pod bezpośredniem wrażeniem śmierci ś. p. Morawskiego. Wspomnienie to, po przemowie kierownika kolonji uczniów w Porębie Wielkiej podczas nadzwyczajnego raportu dn. 29 sierpnia w całości odczytano kolonistom. *W. K.*

dziwiamy świetność stylu i bogactwo języka. Z dzieł jego najważniejsze:

praca o Andrzeju Petrycym Nideckim, sławnym XVI. w. humaniście;
świetna 2-tomowa Historja Uniw. Jag. w języku polskim i (francuskim);
7-tomowa Historja literatury rzymskiej;
dzieło p. t. Portrety i Szkice;
Zarys literatury rzymskiej (1 tom);
Rzym i Narody;
świetne tłómaczenia 7 tragedyj Sofoklesa;
zbiór przemów i poezyj p. t.: Wiersze i proza,
i ostatnia praca jego p. t.:
Walka o język polski.

Oprócz tego pozostawił Morawski paręset artykułów rozsianych po czasopismach zagranicznych i krajowych. Trudno tu wymieniać liczne dziesiątki dzieł Morawskiego, setki tytułów artykułów literackich, przemów lub artykułów publicystycznych w doniosłych kwestjach społecznych. narodowych i politycznych; dość powiedzieć, że we wszystkich tych poczynaniach cechuje Morawskiego piękny styl, mądra myśl i szczere obywatelskie służenie myśli naukowej, społecznej i narodowej.

Dziwić się należy, że poza tem piśmienniczem zatrudnieniem pozostało ś. p. Morawskiemu tyle czasu i na inne prace i działania..

Bo był Morawski nie tylko świetnym badaczem kultury rzymskiej i autorem rozlicznych dzieł z tej dziedziny,

był nadto głębokim badaczem ojczystego piśmiennictwa,

był wybornym stylistą, który jak mało kto umiał ojczystym władać i pisać językiem,

był najprzedniejszym arcydzieł greckich tłómaczem, który — sam poeta — tragedjom Sofoklesa, największego tragika świata klasycznego, w mowie polskiej przysporzył blasku i potężnych drgnień duszy,

był oryginalnym, z łaski Boga, natchnionym poetą, który stwierdził na sobie to zdanie, iż „każdemu z nas rzucił Bóg w serce garść nasion kwiatowych, które w wonny ogród rozwinąć jest naszym obowiązkiem“,

był mowcą natchnionym, który umiał zawsze wstrząsnąć sumieniem rodaków i porwać ich za sobą w krainę ideału,

był wychowawcą i moralisją, który umiał tak młodych, jak starych wieść na wyżyny dobra i prawdy,

był wreszcie wielkim Obywatelem w narodzie i większym jeszcze, gorąco czującym patrjotą, a nadewszystko był to *vir bonus* i prawdziwie wielki Człowiek.

A wielkość tę zyskiwał nie tylko z odczutej nauki kultury, nie tylko z rozmyślań i doświadczeń wielkich poetów i pisarzy, ale przedewszystkiem z gorąco czującej duszy własnej i własnego płomiennego serca — i z cichej, pokornej a szczerej wiary. Był Morawski katolikiem z przekonania. Pamiętają go sąsiedzi, jak często wstępował do kościoła na krótką modlitwę a w latach wojny codziennie. Jeśli w tych latach powiedział gdzieś, iż każda nasza modlitwa powinna być za ogół i za Ojczyznę, to niewątpliwie Jego była taką szczerą, i żarliwą, i serdeczną, zwłaszcza w latach światowej wojny...

Ukochanie Boga i jego wiary, wyznawanej nie słowem, lecz czynami całego żywota dawały mu i dały tę wielkość serca i rozumu, która go wiodła zawsze do zbożnych trudów i prac. — Ani profesura uniwersytecka i pedagogiczna działalność, której ukochany przez młodzież mistrz, tyle poświęcał czasu, ani toga rektorska, ani prezesura Polskiej Akademji Umiejętności, ani praca w wielu instytucjach, ani wreszcie sprawy społeczne i polityczne nie stanowią przeszkody w jego głównej twórczości: naukowej. Jego zdumiewająca łatwość pracy, jego potężny zawsze umysł, ogarniający całość, jego zapał pokonuje wszystko, on zawsze służy pomocą i radą, w każdej sprawie, czy to Akademja, czy Uniwersytet, czy instytucje inne, czy wreszcie kraj cały, do niego się zwracają.

Kiedy w roku 1924 zwrócono się do Niego, by zagranicą, w Paryżu, dał wobec cudzoziemców świadectwo o żywej kulturze ducha polskiego, Morawski mimo już podeszłego wieku, nie zawahał się ni chwili na wyjazd i spełnił tam dla Polski wysoką, kulturalną misję, wobec której bledną inne propagandy zagraniczne, świadcząc, że Polska żyje i że do całokształtu europejskiej kultury zaczyna na nowo z siebie wydawać wysokie wartości kultury.

Morawski każdą bowiem dobrą sprawę kocha, każdą użyteczną inicjatywę popiera, każdą szlachetną iskrę rozdmucha, dopóki nie błyśnie światłem i nie buchnie płomieniem. Żar jego duszy udziela się każdemu otoczeniu, a jego rozum i nauka wychowują zastępy jego uczniów — profesorów szkół średnich i wyższych *), którzy dzieła jego nadal prowadzą jak gwiazdy obok wielkiego słońca.

Morawski był zawsze pierwszym tam, gdy chodziło o pracę i służbę krajowi, ostatnim zaś tam, gdzie rozdawano tytuły i odznaczenia. O sobie, o swoich zasługach nie mówił nigdy, ale aczkolwiek stronił od zaszczytów, spadały one ciągle na niego, tem bardziej, że w dobie dzisiejszej szarzyzny człowiek tej wysokiej miary i postać tak wybitna zwracały z konieczności uwagę powszechną. Bo przez prace swe, bo przez talent swój pisarski, przez swe wspaniałe mowy, zyskuje sobie w Polsce zasłużoną sławę znakomitego mowcy, który czy to chwaląc, czy krytykując lub gromiąc, przyoblekał zawsze swe myśli i uczucia w kształty najpiękniejszej formy rodzimego języka.

Nauka Polska wręczyła już dawno Kazimierzowi Morawskiemu berło swego królestwa, powołując go na stanowisko przodownika pierwszej kulturalnej instytucji polskiej, wybierając Go Prezesem Polskiej Akademji Umiejętności.

W okresie długoletniej wojny światowej, kiedy przedewszystkiem nam Polakom krwawiło się serce o los naszej Ojczyzny, kiedy byliśmy świadkami tego rozdzierającego serce bolu, bo w szeregach zaborców brat-Polak walczył przeciwko bratu-Polakowi o cele sobie obce, dla cudzej sprawy, a rzadko z nadzieją dla swojej własnej, wtedy ś. p. Kazimierz Morawski jakby dla zatłumienia bolów własnego serca i duszy, oddał się w pełni studjom i pracom naukowym. Z okresu tego pochodzą liczne, znakomite dzieła owiane — choć obce treścią — myślą służenia pośrednio własnej ojczyźnie.

Pomijając z konieczności w ogólnem wspomnieniu te znakomite studja z zakresu kultury i literatury rzymskiej, godzi

*) Znakomici profesorowie Uniw. dr. Tadeusz Sinko, dr. L. Piotrowicz, dr. Hammer i wielu, wielu innych poza krakowskim Uniwersytetem działających..

się tu dotknąć te niezapomniane publicystyczne wystąpienia Morawskiego, z których zwłaszcza jedno świadczy nie tylko o pełnem zrozumieniu egoistycznej polityki obu niemieckich państw względem nas, będące zarazem niezwykłym wyrazem odwagi cywilnej i poszanowania godności narodowej, wysoko pojmowanej przez ś. p. Morawskiego.

Mamy tu na myśli pamiętny „Akt 5 listopada“ z r. 1916, wydany przez monarchów Austrji i Niemiec do Narodu Polskiego. Państwa centralne Austrja i Niemcy — to już do historji należy — wydały wtedy ten pamiętny manifest, w którym wolą monarchów postanowiono nadać Galicji i ziemiom okupowanym pozorne prawo samodzielnego rządzenia, wznawiając rzekomo nowe państwo polskie, dając mu ułudę jego narodowego i pospodarczego rozwoju.

Akt ten wywołał niemal powszechny entuzjazm. Ale w sercu ś. p. Kazimierza Morawskiego, tak dobrze znającego politykę Niemców, jak Irydion w rozmowie z Ulpianem w sławnej scenie na temat polityki Rzymu wobec mniejszych narodów, zrodził akt ten słuszną obawę: *Timeo Danaos et dona ferentes*... I wtedy tuż po tem ogłoszeniem manifestu z 5 listopada roku 1916, kiedy zamierzano już odbyć na Wawel triumfalny korowód z dziękczynnemi modłami, on, ś p. Kazimierz Morawski okazał — jak rzadko kto — tę niezwykłą cywilną odwagę zaprotestowania przeciw tym **mamidłom** obu państw centralnych.

Pod alegorją stosunków i analogji politycznej Rzymian, wyzwalających rzekomo Greków z pod panowania Macedonów, dał nam wtedy pełny, cywilnej odwagi, artykuł (drukowany jedynie w „Głosie Narodu“), pod tyt. „Piątego listopada“, wyrażający powątpiewanie w rzetelność i prawdę tego manifestu. Artykuł ten, jest — jak to wspomnieliśmy — rzadkim wyrazem cywilnej odwagi i aktem i najwyższej troski o los własnego narodu Za omawianie takiej sprawy, o której wówczas otwarcie pisać nie było wolno, z powodu surowej wojennej cenzury, za co ś. p. Morawski był narażony na dotkliwe przykrości... należy mu się hołd i cześć tem większa, iż dalsze wypadki ponad wszelką nadzieję ugruntowały prawdę przewidywań Kazimierza Morawskiego.

Z tego też względu artykuł ten, świetny formą, świetniejszy analogją i alegorją, tu w całości przytoczyć zmuszeni jesteśmy.

„W roku 197 przed Chrystusem — wspominał ś. p. Kazimierz Morawski w Nr. 549 „Głosu Nar." z dn. 8 list. 1916 r., w artykule p. t. „Piąty listopada", „że konsul rzymski Flamininus pobił w bitwie na Psiem Polu, króla macedońskiego Filipa, który władał nad Grecją, ujarzmioną przez Macedończyków od czasów klęski pod Cheroneją. Po zwycięstwie miało nastąpić „wyzwolenie Grecji", z poręki zwycięskich Rzymian. Konsul przygotowywał więc w tym celu usilnie Greków na przyjęcie obiecanego wiana, zapewniał ich, że morza nie po to przepłynął, aby w miejsce Filipa zapanować nad Helladą, lecz w jedynym celu — jej oswobodzenia. Na uroczystem zebraniu igrzysk na Istmie wyprawianych, miało paść słowo wybawcze. Tłumy tam napłynęły, pełne wyczekiwania, jaki los Grecji, jaki własnym przypadnie osobom; mało kto żywił nadzieję, aby Rzymianie zupełnie ustąpili z Hellady. Wreszcie herold na znak tubą dany, obwieścił wszem wobec, że ludzie przygnieceni dotąd jarzmem macedońskiem, wolnymi być mają i swojemi się rządzić prawami.

Rozwiały się przeważnie tysiączne powątpiewania, a nadto osłupienie wobec dobrodziejstwa, płynącego z ręki, która do dobrych świadczeń nie przyzwyczaiła. Osłupienie to maluje Liwiusz (XXXIII, 32) w następującym obrazie: „Ledwie śmiano wierzyć, że głos taki padł, a jeden patrzał na drugiego, pełen dziwu, jak gdyby senne i urojone zamajaczyło im widziadło, zamiast na sobie polegać, nie wierząc własnych uszu wiarogodności, pytano najbliższych o to, co się stało.

Wyglądają te słowa, jakby zaczerpnięte wprost z życia.

Przeżycie dni ubiegłych im przyświadczy. Wśród tłoczących się smutków, grozy, przebłysków nadziei, które targały naprzemian sercem polskiem od tylu lat i miesięcy, naraz czarowne słowa ojczyzny, wolności, króla własnego, pana ciał i serc naszych, zabłysły nam przed oczami i po tylu dreszczach smutku, gniewu, oburzenia, uczuliśmy w sobie jakby „dawne serca bicie", jakieś drgania otuchy, do których nas nie przyzwyczaiły lata przeszłości. Lecz wśród

żywego krwi obiegu dręczyły nas zarazem obawy, aby nie dać się upoić słowem, aż w czyn się oblecze, nie dopuścić dziecięcych rojeń i ułudy do duszy, która przez wiek doświadczeń i ucisku, powinna była się uzbroić w męską siłę i odporność wobec wszystkiego, co pokusą, nie ożywczem tchnieniem, co pustem dźwiękiem, nie życia zadatkiem i bodźcem.

To przeżyliśmy i czytając obwieszczenia pytał jeden drugiego, czy wzrok go nie myli, nie mami, wołał z sędzią „Pana Tadeusza“

„Mój Robaku... czy to tylko prawda?

Mój Robaku, — powtarzał, — czy to tylko prawda?“

I myśli nasze wybiegały zarazem w przeszłość i przyszłość narodu. Zwracały się do tych, co siali wśród łez, a z radością nie żęli i błogosławiąc ich łzom i posiewom, pytał się niejeden z obawą, czy my godniejsi słońca od tych wybrańców narodu, którzy żyli jedną myślą o kraju i jedyną służbą dla niego się znoili. Powiedziano wprawdzie, że życia nie należy, jak na jednej kotwicy, na jednej nadziei utwierdzać, ale u nas ta jedna nadzieja była rdzeniem tylu żywiołów, które szczęścia nie znajdowały w domu, bo go nie było w ojczyźnie, drgały i gasły z jednem pragnieniem i modlitwą w sercu i słowie. Że nas dziś stać na przyjęcie wolności, to zmarłych tych dziełem i zasługą. Ale doróść powinniśmy do tego, aby słodki wolności owoc z dojrzałą przyjąć siłą. Ufność w swe siły mieć należy i żądać od tych sił równie wiele, mieć niezłomne przekonanie, że naród, co tyle przeżył a żyje, **do pełniejszego istnienia ma prawo.** W piastowskim naszego narodu ustroju są rękojmie, że mimo wielkiego dóbr i dusz zniszczenia, sprostamy zadaniom i żądaniom przyszłości. Bo już mędrzec grecki mówił w swej „Polityce“, że lud rolniczy jest najlepszym, że ochotny do pracy, a wskutek tego, iż nie wiele posiada, do wiecowania niesposobny“. Niechby więc po aniołach pożogi przyszli do nas piastowscy anieli, przynosząc cudowne rozmnożenie chlebów, sił i pracy. Twarda szkoła młodości niech przygotowywa na równi twardą życia szkołę, bo żadna nauka i żaden czyn doniosły nie rodzi się bez mozołu i boleści.

Oto wszystko, oto, aby ten przedświt rokował świty nowego życia, o mężne serca i dłoń hartowną, o godność wobec obcych i zgodę w domu, o odwrócenie zdrady i fałszu wrogów, modlić się będziemy w katedrze na Wawelu; do grobów królewskich zbiegać będzie równocześnie myśl nasza ku trumnom Zygmuntów i Batorego, aby stąd spłynęły na nas moc bierzmująca i ożywcze królewskie uczucia i zamiary. A w głębi duszy uczynimy śluby, że jakeśmy nigdy dawnych królów pamięci się nie sprzeniewierzyli, tak zachowamy karność i wierność wobec Tego, któregoby Pan Bóg przeznaczyć nam raczył na szczęście, odrodzenie, kierownictwo i straż

„tego świata, który będzie!!“

. . . .

Polska wolna mianowała Go, Wielkiego Obywatela, jednym z pierwszych kawalerów Orła Białego i członkiem Kapituły tegoż orderu, a pamiętamy wszyscy, że lat temu kilka przy wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej uzyskał wielką liczbę głosów, choć swej kandydatury oficjalnie nie postawił.

Miłość i wdzięczność stoją na straży jego pamięci; zwłaszcza niech ta Miłość do Niego idzie od młodych serc, bo od młodzieży, dlatego, że obok niespożytych zasług, jakie Kazimierz Morawski ma — jak zaznaczyliśmy — w dziedzinie piśmiennictwa jako badacz literatury i kultury rzymskiej, a nadto ojczystej, jako wytworny stylista, tłómacz arcydzieł greckich, poeta oryginalny, mowca, wychowawca, najprzedniejszy moralista, obywatel i patrjota o głębokim, czystym charakterze — obok tego wszystkiego — trzeba i powinno się wymienić i przypomnieć, że troska o dobrą szkołę polską i troska o młodzież była u Niego zawsze żywa, zawsze czynna, nie uchodząca jego uwagi w długim łańcuchu jego trudów, prac i wysiłków w dziedzinie dostarczenia społeczeństwu polskiemu „zdrowych fizycznie i moralnie obywateli“.

Tą troską o dobrą szkołę powodowany, zdziałał wiele dobrego na terenie prac „Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych“ i jako delegat w b. galicyjskiej Radzie szkolnej, gdzie zawsze jego głos nie tylko był uznawany, ale błogosławione

przynosił rezultaty w tych niewolnych przed zmartwychwstaniem Polski, czasach.

Troska o młodzież, zwłaszcza niezamożną, zdolną a pilną, zbliżyła go jeszcze przed 18 laty do „Towarzystwa Kolonij wakacyjnych dla uczniów gimnazjów miasta Krakowa“ — tego właśnie Towarzystwa, które jako cel wytknęło sobie brać w opiekę na czas wakacyjny młodzież pilną, zdolną i niezamożną, a potrzebującą wypoczynku i wzmocnienia zdala od wrzawy i kurzu miasta — aby tam na kolonji w atmosferze górskiej przyrody, balsamicznego powietrza, zdala od trosk i kłopotów codziennego domowego życia, wśród jasnego słońca, przez racjonalne odżywianie się, zajęcia, kąpiel górską, zabawy i wypoczynek mogła hartować wątłe siły do nowych trudów życia.

Objąwszy po niezapomnianym przyjacielu młodzieży ś. p. Henryku Jordanie prezesurę w „Tow. Kolonij wakacyjnych dla uczniów szkół średnich“ w r. 1907, przez szeregi lat jako prezes i wierny członek wydziału działał walnie i skutecznie dla dobra młodzieży.

Słowem, radą mądrze wspierał Towarzystwo Kolonij, zabiegał skutecznie o fundusze dla Towarzystwa, przyjmował protektoraty w takich przedsięwzięciach Towarzystwa, które zmierzały do zebrania pieniędzy na utrzymanie kolonji i kolonistów, rok rocznie bywał na tej kolonji uczniów w Porębie Wielkiej, dokąd nieraz z Mszany Dolnej jeździł mimo lat sędziwych na zwykłym wózku góralskim wśród uciążliwej drogi — jeździł, by kolonję odwiedzić i ulepszyć

Tam, płomienną — nie raz jeden — mową, witany zawsze gorąco i serdecznie przez młodzież, zachęcał ją do obowiązków i miłości Ojczyzny, wskazywał wysokie cele i drogi, jakiemi młodzież iść powinna, by wyróść na prawdziwych, dobrych, zdrowych moralnie i fizycznie obywateli. Jemu to przedewszystkiem przesyłała młodzież, gromadząca się na kolonji w Porębie Wielkiej swą wydawaną na kolonji gazetkę p. t. „Nasze Życie“, będącą wiernem odbiciem życia kolonistów. Jeden z tych charakterystycznych numerów wakac. przedwojennej gazetki o przepięknej dedykacji, poświęciła właśnie — swemu — Prezesowi.

Za Jego czasów „Tow. Kolonij wakacyjnych“ rozwijało się szczęśliwie, będąc bodźcem dla swej błogosławionej działalności

dla miast innych, które wzorem kolonji w Porębie Wielkiej poszły zakładać i tworzyć podobne placówki wakacyjne dla młodzieży.

Urok Jego imienia skupiał dla tej zbożnej pracy wielu. To też, już przed szeregiem lat mianowało go „Towarzystwo Kolonij“ swym członkiem honorowym.

Kiedy zaś przed laty kilku obchodził ś. p. Kazimierz Morawski swój zasłużony naukowy jubileusz, do hołdów, jakie Mu wtedy składano, przyłączyło się także „Towarzystwo Kolonij“ jak i młodzież krakowska.

Dziś, kiedy z powodu żałobnego nabożeństwa ku czci Jego i pamięci urządzonego, wspominamy tu Jego trudy i prace życia, składamy mu ten hołd pamięci i wdzięczności za to, że i młodzież otaczał swą opieką, że ta leżała mu na sercu jako skarb narodu, jako ten filar, który im zdrowszy fizycznie i moralnie, tem pożądańszy w działaniach dla Ojczyzny.

Ponieważ to zrozumiał Kazimierz Morawski, ponieważ walnie Wam młodym się przysłużył — hołd i cześć słusznie się Mu należy, a pamięć o Nim w sercach Waszych młodych wiecznie u Was jako wzór godny naśladowania żyć powinna.

A teraz — na zakończenie tych kilku wspomnień o ś. p. Kaz. Morawskim, — pozwólcie jeszcze, że Wam kilka odczytam myśli z jego wskazań - dla młodzieży przedewszystkiem przeznaczonych

Było to 5 lat temu — w pamiętnym dla wszystkich w Polsce Roku Pańskim 1920 — kiedy to nawała bolszewicka uderzyła na Polskę i zbliżała się do wrót stolicy państwa, Warszawy. Wtedy to w Krakowie, w dniach najstraszniejszych dla każdego Polaka, kiedy z drgającem sercem oczekiwaliśmy wieści z Warszawy, wygłosił Morawski prelekcję w Uniw. Jagiel. *) wobec tłumów publiczności: *Jak żyć i umierać dla Ojczyzny?* prelekcję, którą uważam jako testament ś. p. Morawskiego dla młodzieży polskiej.

Na podstawie osobistych zapisków i pamięci, w skróceniu o to Wam treść prelekcji podaję:

*) W cyklu: Propaganda dla Polski. — Rzecz Morawskiego p. t.: Jak żyć i umierać dla Ojczyzny na podstawie własnego stenogramu drukowałem w „Głosie Narodu“.

Kiedy się krwawi nasza młodzież na froncie — mówił Morawski — kiedy nam serca krwią się ranią, zebraliśmy się, aby społem szukać słów krzepiących. O czem mamy tu mówić? Mógłbym zacząć o religijnem przeznaczeniu człowieka, ale chodzę po ziemi, więc mówić nam trzeba o ciężkich obowiązkach naszych. Na co człowiek stworzony? Na to, by duszę rozszerzał w doskonałości, by się ciasnoty umysłu pozbył. I my się jej wyzbyć musimy. Nie wolno nam być podłymi, samolubnymi i nie wolno nam myśleć o jednej części narodu, bo wobec wroga wszystko na plan drugi ustępuje, a tylko Polska nam świeci i świecić powinna. Nie wolno głowy zwracać w tył, w przeszłość, bo ukochanie przeszłości jest obowiązkiem i nie wolno pomijając przeszłość, zasklepiać się w teraźniejszości.

Z tych wszystkich ciasnot powinniśmy się otrząść i zdążać do objęcia Polski z wszystkiemi jej potrzebami i uczuciami w naszem sercu; stąd spytać się należy: co to jest ojczyzna. Tysiące odpowiedzi na to przytaczają: Zespół to ludzi, tysiączne to nici, które nas łączą z grobami nawet i nadziejami waszemi. To jest ojczyzna: zespół przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Wobec tego ideału powinniśmy sobie przypomnieć i mieć to na pamięci: z ojczyzny żyć nie wolno, tylko dla niej. W naszych czasach niepowołani przekupnie zaczęli nadużywać, wyzyskiwać ojczyznę, a tej, pod klątwą wyzyskiwać nie wolno. Uczciwie wrócić się do pracy musimy. Ile razy spotkałem się z cudzoziemcami — mówił prelegent — wytykano nam brak pracy, a to się odbija na wszystkich naszych czynach; mówią nam, że to naród w gnuśności i miękkości żyjący! Ale praca, to nie słowa. Kraina trudniejsza, to kraina czynów i w nią wkroczyć musimy.

Druga rzecz, to ta, iż w tej służbie, do której wszyscy musimy stanąć, należy wznieść wysoko sztandar uczciwości. Powiem, — mówił Morawski, — że ci, którzy groszem publicznym frymarczyli, których ręka sprawiedliwości dotąd nie dotknęła, tych dotknąć powinna i musi. Powinniśmy wyszczerzyć oczy, i wszystko karcić, cokolwiek nas razi. A potem, kiedyśmy podnieśli tu ofiarność, o której tyle się słyszy,

ofiarność mienia i własnej pracy, pozostaje ofiara z własnych nałogów i błędów naszych, dawnych. — Otrząśnienie się z lenistwa i niekarności, która dziś pokutuje, a którą historyk Walerjan Kalinka nazwał najgroźniejszym błędem narodowym, to nasz obowiązek. — Ojczyźnie powinniśmy służyć w „prawdzie", żeby mówić tylko dokładne rzeczy, a nie bawić się w puste frazesy.

A wreszcie przychodzi największa ofiara: ofiara z życia. Podnieśliśmy tu życie ofiarne, podnieść należy i śmierć ofiarną.

Żal niekiedy młodzieńcowi czarów życia, a przecież taka śmierć ofiarna za ojczyznę, to majestat apostolstwa, a prócz tego, temu, który służył Ojczyźnie, który zginął, pokolenie zapewni największą chwałę: nieśmiertelność Dlatego starożytni nazywali taką śmierć: najpiękniejszą. Zacząłem od tego, że chwila dziś jest nadzwyczajnie ciężka. Tam na wschodzie posłowie nasi rokują. To zjazd dwóch światów, dwóch cywilizacyj, jednej, która uwielbia osobistość i drugiej, która osobistość chciałaby utopić w masie, nawet w bagnie. Dla nas przynosi ta chwila ciężki niepokój. Ażeby tę przeżyć, ślubujmy, jak tu jesteśmy zebrani, że wszystkie nasze braki uznaliśmy i odrzuciliśmy, że pójdziemy za tem apostolstwem, którem poruszeni jesteśmy. Są dusze, które w kościele nawet targują się z Panem Bogiem o dobrodziejstwa, ale wyłącznie dla siebie. — To jest paskarstwo kościelne. — W każdej modlitwie o ogóle i o całym narodzie myśleć nam należy. Do tego wzywajmy się sami: — Całe życie pracować, a ofiarną będzie ta modlitwa dla Polski".

* * *

Jednym z tych, co przez całe życie pełnił tę ofiarną modlitwę dla Polski, który był „arcydziełem nieugiętej woli", który był „spokojnością wśród burz niepokoju, w zamęcie miarą i strojem w rozstroju", który nie miał „żadnych z obłudą sojuszów", a był tym pokarmem, który serca żywi, i był męskim głosem: — tym, „co nadzieję stracili, nadzieją" — a który ziszczał zawsze te wieczne prawdy natchnionego psalmisty poety:

„W ciągłej przykładu i słowa postaci
„Rozdawaj siebie samego twej braci,
„Mnóż się ty jeden przez czyny żyjące,
„A będą z Ciebie jednego — tysiące! —

był niewątpliwie zmarły ś. p. Kazimierz Morawski.

Dlategośmy tutaj przybyli, by złożyć Mu Hołd, Cześć i Wdzięczność — za Jego trudy życia, za Jego wskazania, rady i prawdy życiowe — które za cel miały — to najwyższe w stosunku do jednostki jak i całego narodu hasło, że:

Nikt nie stawia gmachu z błota,
Lecz najwyższy — rozum — cnota.

Pokolenia dzisiejsze i przyszłe winny karm duszy jego brać pełną dłonią z dzieł tego pisarza, który dla narodu swego w przełomowych jego chwilach był natchnionym mowcą, mądrym nauczycielem — dobrym wychowawcą, głębokim filozofem — moralistą, chcącym potęgą myśli, ducha, pracą czynów — wykrzesać lepszą dolę dla jednostek i własnego, całego Narodu.

Za to mu chwała wieczna, cześć i wdzięczność!!

„Pamięcią wielkich ludzi w Ojczyźnie krzepi się naród, dźwiga się duch“ — my tem wspomnieniem o Nim winniśmy się przepoić, winniśmy przejąć w serca jego ideały, aby w wykonywaniu obowiązków, aby w umiłowaniu pracy, — w harcie ducha, w wierze w Boga i miłości bliźniego — dążyć do tego, co On zyskał: imię Wielkiego w narodzie i Prawdziwego Obywatela-człowieka. — Bo był to jeden z tych mężów, których spuścizną żyją wieki....

Niechże Jego trudami życia żyją pokolenia, dla dobra, i szczęścia: Ojczyzny!! a duchowi Jego „trwalszy od spiżu“ stworzymy pomnik i fundament. Bo „pamięcią wielkich ludzi w Ojczyźnie — krzepi się naród, dźwiga się duch...“ Tego pokrzepienia i dźwigania się ducha w narodzie, dziś nam więcej, niż kiedykolwiek potrzeba.

A kiedy nam skrzydła do lotu opadną, kiedy zwątpimy w siebie samych, kiedy nam stanąć wypadnie nad dnem przepaści w dni codziennych wahań — otwórzmy wtedy tę wyniosłą, wspaniałą, harmonijną księgę — która się Księgą ży-

wota Morawskiego nazywa. I wtedy serce, duszę i rozum swój i drogi szarego życia skierujemy do tych wyżyn, gdzie króluje pogoda Ducha przez dobrze i szlachetnie spełniony Trud i Czyn żywota — takiego — jakim był pełny i brzemienny w zasługi żywot Tego, któremu tu skromną dziś cześć i hołd składamy.

Prof. Władysław Koch.

W Krakowie, 6 listopada 1925 r.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

I. SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO
PRZY KOŃCU ROKU SZKOLNEGO.

1. Kukliński Antoni, dr. fil., dyrektor, uczył propedeutyki fil. w kl. VIII ab, tygodniowo godzin 6.
2. Dąbrowski Mieczysław, profesor, docent Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie, zawiadowca zbiorów rysunkowych, uczył rysunków w kl. I ab, II b, III., IV., VI ab, VII ab, VIII ab, tygodniowo godzin 24.
3. Dziurzyński Adam, profesor, wychowawca kl. I a, uczył przyrodoznawstwa w kl. I ab, II b, III., V ab i matematyki w klasie I a; od 12 marca przestał uczyć przyrodoznawstwa w kl. I b, tygodniowo uczył godzin 17 + (3).
4. Fijoł Kazimierz, profesor, zawiadowca zbiorów fizykalnych, opiekun Kółka fizycznego młodzieży, uczył fizyki w kl. III., VI ab, VIII ab, tygodniowo godzin 18
5. Flisówna Marja, nauczycielka kontraktowa, uczyła matematyki w kl. I b. III., tygodniowo godzin 9.
6. Ks. Friedberg Mieczysław, nauczyciel na etacie państw. gimnazjum I., exhortator uczniów niższego gimnazjum, uczył religji rzym. kat. w kl. II ab, VI b, VII b, tygodniowo godzin 8.
7. Gibas Mirosław, dr. fil., profesor, gospodarz kl. VI b, uczył matematyki w kl. II b, VI ab, VIII ab, tygodniowo godzin 18.
8. Jasieńska Sabina, nauczycielka kontraktowa na etacie państw. gimnazjum I., uczyła przez cały rok szkolny języka francuskiego w kl. II a, III., a od 10 maja 1925 w kl. V a, VI a, tygodniowo godzin 18.
9. Hanusiak Tadeusz, nauczyciel kontraktowy, prowadził ćwiczenia cielesne w kl. I a, V ab, VII ab, VIII ab, a w miesiącach letnich kierował zabawami na wolnem powietrzu, tygodniowo godzin 19.
10. Kapplowa Róża, nauczycielka kontraktowa, uczyła matematyki w kl. V ab, tygodniowo godzin 8.

11. Koch Władysław, profesor, wychowawca kl. VII b, kierownik Kolonij Wakacyjnych w Porębie Wielkiej, uczył języka polskiego w kl. VII ab, VIII ab, tygodniowo godzin 20.
12. Kowicki Stanisław, nauczyciel kontraktowy, uczył śpiewu w kl. I ab, II ab, III., VII b, tygodniowo godzin 11. Prócz tego kierował chórem gimnazjalnym.
13. Kraft Kamil, dr. wszech nauk lekarskich, profesor, przez cały rok bawił na urlopie celem prowadzenia poradni okulistycznej dla młodzieży szkolnej.
14. Krajewski Józef, dr. fil., gospodarz kl. V b, uczył historji w kl. V b, VI b, VII ab, a nadto od 12 marca b. r. geografji w kl. Va, tygodniowo godzin 21.
15. Kubijowicz Włodzimierz, dr. fil., nauczyciel, wychowawca kl. VI a, opiekun Kółka Krajoznawczego młodzieży, zawiadowca zbiorów geograficznych i historycznych, uczył historji w kl. IV, VI a i geografji w kl. I ab, II ab, IV., V b; od 12 marca b. r. przestał uczyć geografji w kl. I b, tygodniowo godzin 18+(3).
16. Kupczyński Mieczysław, profesor, opiekun orkiestry gimnazjalnej i Kółka L. O P. P, uczył historji w kl. I a, Va, VIII ab i geografji w kl. III., V a; od 12 marca b. r. przestał uczyć historji w kl. I a i geografji w kl. Va. Prócz tego pomagał dyrektorowi przez cały rok szkolny w czynnościach administracyjnych, tygodniowo godzin 23.
17. Lammel Kazimierz, nauczyciel, wychowawca kl. II a, opiekun Kółka matematycznego młodzieży, uczył matematyki w kl. II a, VII ab i fizyki w kl. VII ab, tygodniowo godzin 20.
18. Leszko Ludwik, nauczyciel, opiekun wychowania fizycznego młodzieży, uczył rysunków w kl. II a, V ab, pracy ręcznej w kl. I ab, II ab, III.; asystował przy nauce rysunków w kl. VI b, VII b, VIII ab; od 12 marca b. r. przestał asystować w kl. VII b, a uczył przyrodoznawstwa w kl. I b, tygodniowo godzin 25.
19. Lupa Tadeusz, nauczyciel kontraktowy, wychowawca kl. I b zawiadowca zbiorów archeologicznych, uczył języka łacińskiego w kl. Vab, języka polskiego w kl. I b, historji w kl II b i kaligrafji w kl I b, nadto od 10 maja 1926 kaligrafji w kl. I a, tygodniowo godzin 20.
20. Łobaczewska Emilja, nauczycielka szkoły powszechnej, przydzielona do służby w p. gimnazjum IV., uczyła do 10 maja 1926 języka francuskiego w kl. IV, Vab, VI a, kaligrafji w kl. I a, tygodniowo godzin 18. Od 10 V. 1926 na urlopie.

21. Ks. Machcta Władysław, profesor, zawiadowca polskiej bibljoteki uczniów, opiekun Czytelni i innych organizacyj uczniowskich, wychowawca kl. Va, uczył języka polskiego w kl. IV., Va, VIab i historji w kl. III., tygodniowo godzin 18.
22. Michoński Stefan, profesor, zawiadowca niemieckiej bibljoteki uczniów, opiekun Koła dramatycznego młodzieży, wychowawca kl. VIIIb, uczył języka niemieckiego w kl. VIIa, VIIIb, jęz. polskiego w kl. IIab, historji w kl. Ib, nadto od 12 marca b. r. uczył geografji w kl. Ib, tygodniowo godzin 21.
23. Momot Jan, dr. fil, profesor, zawiadowca zbiorów przyrodniczych i pracowni biologicznej, wychowawca kl. IV, uczył przyrodozwawstwa w kl. IIa, IV i matematyki w kl. IV., tygodniowo godzin 12.
24. Niemiec Rudolf, profesor, zawiadowca bibljoteki nauczycielskiej, opiekun Kółka filologicznego kl. VIIIb, drużyn harcerskich, współopiekun Czytelni uczniów, wychowawca kl. VIIa, uczył języka łacińskiego w kl. VIa, VIIab, VIIIb, tygodniowo godzin 20.
25. Piasecki Józef, profesor, opiekun Kółka naukowo-literackiego, wychowawca kl. III., uczył języka polskiego w kl. III, Vb, języka niemieckiego w kl. VIIb, VIIIa i historji w kl. IIa, tygodniowo godzin 18.
26. Plezia Jakób, profesor, opiekun hufca szkolnego i Kółka filologicznego kl. VIIIa, wychowawca kl. VIIIa, uczył języka łacińskiego w kl. IV., VIb, VIIIa, języka polskiego w kl. Ia, nadto od 12 marca b. r. historji w kl. Ia, tygodniowo godzin 21.
27. Ks. Rychlicki Józef, dr. św. teologji i filozofji, profesor, zawiadowca zbioru książek szkolnych dla ubogiej młodzieży, opiekun Bratniej pomocy uczniów i Sodalicji Marjańskiej, exhortator uczniów wyższego gimnazjum. uczył religii rz.-kat. w kl. Iab, III, IV., Vab, VIa, VIIa, VIIIab, tygodniowo godzin 20.
28. Tomanek Ludwik, nauczyciel państw. gimnazjum IX. w Krakowie, uczył od 10 maja b. r. języka francuskiego w kl. IV., Vb, tygodniowo godzin 8.
29. Wielkiewicz Ludwik, nauczyciel kontraktowy, prowadził ćwiczenia cielesne w kl. Ib, IIab, III., VIab, w miesiącach letnich kierował zabawami na wolnem powietrzu, tygodniowo godzin 19.
30. Ziemnowicz Mieczysław, dr. fil., profesor, wychowawca kl. IIb, uczył języka niemieckiego w kl. IIb, III., Vb, VIb, tygodniowo godzin 18.

31. Klęsk Adolf, dr. wszech nauk lekarskich — lekarz szkolny.

Rosemann Dawid, dr. fil., uczył religji mojżeszowej w kl. I., II., III., IV., tygodniowo godzin 4.
Schmelkes Samuel, dr. fil, uczył religji mojżeszowej w kl. V., VI., VII, VIII., tygodniowo godzin 4.

II. ZMIANY I RUCH W GRONIE NAUCZYCIELSKIEM.

I. MINISTERSTWO W. R. i O. P.

A) Nadało stałą posadę w tutejszym zakładzie:

1. Adamowi Dziurzyńskiemu, profesorowi tutejszego zakładu, z ważnością od 1 września 1925 r. (rozp. M. W. R. i O. P z 19 sierpnia 1925 r. Nr. 11238/D. II. 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 2 września 1925, l. 7255/II. 25).
2. Rudolfowi Niemcowi, profesorowi tutejszego zakładu, z ważnością od 1 września 1925 r. (rozp. M. W. R. i O. P. z 19 sierpnia 1925 r. Nr. 11233/D. II 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 21 września 1925, l. 8083/II. 25).
3. Jakóbowi Plezi, profesorowi tutejszego zakładu, z ważnością od 1 września 1925 r. (rozp. M. W. R. i O. P. z 19 sierpnia 1925 Nr. 11233/D. II. 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 21 września 1925, l 7276/II. 25).

B) W innych zakładach:

1. Władysławowi Rutkowskiemu, nauczycielowi tutejszego zakładu, w państw. gimn. VIII, im. A. Witkowskiego w Krakowie, z ważnością od 1 września 1925 (rozp. Min. W. R. i O. P. z 27 sierpnia 1925 Nr. 11231/D. II. 25. Kur. Okr. szk. kr. z 21 września 1925, l. 7631/II. 25).
2. Janowi Wacławikowi, nauczycielowi tutejszego zakładu, w państw. gimn. IX, im. Hoene-Wrońskiego w Krakowie, z ważnością od 1 września 1925 (rozp. M. W. R. i O. P. z 1 września 1925 Nr. 11303/D II. 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 21 września 1925, l. 7904/II. 25).

C) Przeniosło do tutejszego zakładu:

1. Kazimierza Fijoła, profesora państw. gimn. VI, im. T. Kościuszki w Krakowie, z ważnością od 1 września 1925 (rozp. M. W. i O. P. z 20 sierpnia 1925 Nr 11756/D. II. 25, Kur. Okr. szk. kr. z 7 września 1925, l. 7257/II).

D) Przeniosło do innych zakładów:

1. Jerzego Denkera do państw. gimn. św. Anny w Krakowie, z ważnością od 1 września 1925 (rozp. M. W. R. i O. P. z 20 sierpnia 1925 Nr. 11767/II. 25 — Kur. Okr. szk. kr. z 2 września 1925, l. 7254/II).
2. Mieczysława Friedberga z państw. gimn. VIII, im. A. Witkowskiego, do państw. gimn. św. Anny w Krakowie, od dnia 1 września 1925, z obowiązkiem udzielania nauki w państw. gimn. IV (rozp. M. W. R. i O. P. z dn. 3 września 1925 Nr. 12328/D. II. 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 18 września 1925, l. 7694/II).
3. Leona Sowę do państw. gimn VIII, im. A. Witkowskiego w Krakowie, od dnia 1 września 1925 (rozp. M. W. R. i O. P. z 2 sierpnia 1925 Nr. 10.054/II. 25. — Kur. Okr. szk. kr. z 27 września 1925, l 6925/II).

II. KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

A) Przeniosło do tutejszego zakładu:

1. Włodzimierza Kubijowicza, nauczyciela z § 8 P. S. N. z państw. gimn. V, im. Jana Kochanowskiego w Krakowie, od dnia 1 września 1925 (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 5 września 1925, l. 7344/II. 25).

B) Do innych zakładów:

1. Józefa Zauchę, nauczyciela z § 8 P. S. N., do państw. gimn. im. Tadeusza Kościuszki w Myślenicach, od dnia 1 września 1925 (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 5 września 1925, l 7391/II).
2. Władysława Szczygła, nauczyciela kontraktowego, do państw. gimn w Zakopanem, od dnia 1 września 1925 (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 9 września 1925, l. 7609/II).
3. Juljusza Czechowicza, nauczyciela z § 8 P. S. N., do państw. gimn. im. A. Asnyka w Białej, od 1 maja 1926 (rozp. Kur. Okr. szk. kr z 29 kwietnia 1926, l. II—2525).

C) Przydzieliło do tutejszego zakładu:

1. Emilję Łobaczewską, nauczycielkę szkoły powszechnej, na przeciąg roku szkolnego 1925/26 (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 7 września 1925, l. 1361/II).

D) Poleciło zakontraktować na r. szk. 1925/6:

1. Marję Flisównę do nauczania matematyki (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 17 września 1925, l. 7964/II).
2. Bernarda Hamela do udzielania nauki j. francuskiego (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 22 sierpnia 1925, l. 7051/II). Przestał uczyć z dniem 30 września 1925 r.
3. Tadeusza Hanusiaka do prowadzenia ćwiczeń cielesnych (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 13 października 1925, l. 8865/II).
4. Różę Kapplową do nauczania matematyki (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 17 września 1925, l. 7965/II).
5. Z Tadeuszem Lupą przedłużono kontrakt na rok sz. 1925/26 na mocy rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 5 września 1925, l. 7490/II).

E) Poleciło objąć część godzin w tutejszym zakładzie:

1. Sabinie Jasieńskiej, naucz. kontraktowej państw. gimn. św. Anny (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 24 września 1925, l. 7765/II i rozp. z 8 maja 1926, l. II—2653).
2. Ludwikowi Tomankowi, naucz. panstw. gimn. X. (rozp. z 8 maja 1926, l. II—2653).

III. MINISTERSTWO W. R. i O. P.

a) zniżyło obowiązkową liczbę godzin do połowy:

1. Dr. Janowi Momotowi, celem umożliwienia mu wykładów na Studjum pedagogicznem (rozp. Min. W. R. i O. P. z 3 września 1925, Nr. 10441/D. II. — Kur. Okr. szk. kr. z 18 września 1925, l. 7899/II).

b) udzieliło urlopu:

1. Dr. Kamilowi Kraftowi na przeciąg całego roku szkolnego, przydzielając go w charakterze kierownika do poradni okulistycznej dla niezamożnej młodzieży państwowych szkół średnich tutejszego Okręgu (rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 1 lipca 1925, Nr. 8291/D. II. — Kur. Okr. szk. kr. z dnia 4 sierpnia 1925, l. 6419/II).

IV. KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

a) udzieliło urlopu:

1. Józefowi Zausze na przeciąg dwóch miesięcy, a to od dnia 1 września 1925 do 31 października 1925 r. dla po-

ratowania zdrowia (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z dnia 7 września 1925, l. 7420/II).

2. Emilji Łobaczewskiej na przeciąg dwóch miesięcy (maj, czerwiec) dla poratowania zdrowia (rozp. Kur. Okr. szk. kr. z 8 maja 1926, l. II—2653).

III. PLAN NAUKI

ROZKŁAD MATERJAŁU NAUKOWEGO.

PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE.

KLASA I.

Religja (2 godz. tyg.). Pojęcie religji i wiary; pojęcie stworzenia. Stworzenie świata, aniołów i człowieka. Człowiek w stosunku do Boga i przyrody. Potomkowie Adama i Ewy. Noe, potop. Abraham, Jakób, Józef, Mojżesz. Podział ziemi obiecanej według pokoleń. Okres sędziów i królów. Dawid, Salomon. Podział królestwa żydowskiego na judzkie i izraelskie. Czasy Machabeuszów. Walki z Antyochem. Społeczeństwo żydowskie przed Chrystusem Panem.

Język polski (4 godz. tyg.). *a)* Lektura. Czytano i objaśniano następujące ustępy: Młodemu chłopcu, Koń i osieł, Dotrzymuj słowa, O Słowianach. Powrót taty, Przygoda Myszka, Założenie Gniezna, Korona polska, O Piaście, Bolesław sędzią. Kraków, Paweł i Gaweł, Pani Kinga, Święta Kinga, W klasztorze średniowiecznym, Osieł, Osieł i Jacek, Mistrz fortelów, Wilja, Dawni rycerze, Podania herbowe, Król budowniczy, Gniazdo bocianie, Życie i śmierć jastrzębia, Słoniątko, Świątniki, Podanie o założeniu Wilna, Litwa, Obrazki z bitwy pod Grunwaldem, Lwów, O założeniu Warszawy, Pierwiosnek, O Kasi pastuszce, Rozum wróbli, Dom szlachecki w XVII w., Dwaj królowie, Tadeusz Kościuszko w szkole rycerskiej, Podanie o podziemiach wawelskich.

b) Nauka o języku. Części mowy, przypadki, rodzaje, stopnie, podmiot i orzeczenie, drugorzędne członki zdania, kategorje zdań, zdania złożone.

c) Ćwiczenia w mówieniu. Opowiadanie zdarzeń z własnego życia, opisy przedmiotów z otoczenia, objaśnianie obrazów; odtwarzanie lektury szkolnej.

d) Ćwiczenia w wygłaszaniu estetycznem, a w związku z tem uczenie się napamięć krótkich wierszy, przysłów i sentencyj.

e) Ćwiczenia piśmienne. Zapisywanie wydarzeń z życia domowego i szkolnego. Krótkie wypracowania, oparte na przeżyciach uczniów, bezpośredniej obserwacji, oraz na materjale, zaczerpniętym z lektury. Od czasu do czasu dyktando. W I. półroczu wypracowań 15, w II. — 10.

Historja polska (2 godz. tyg.). Wstępne wiadomości z geografji Polski. O człowieku pierwotnym. Słowianie. Religja, obrzędy i uroczystości Słowian. Bajeczne dzieje Polski. (Lech, Czech, Rus, Krakus, Wanda. Popiel, Piast). Historyczne dzieje Polski od Mieczysława I. do bitwy pod Grunwaldem. Z wypisów historycznych czytano: Zjazd w Gnieźnie, O łaźni Bolesława Chrobrego, Osadnictwo na prawie niemieckiem w Polsce wieków średnich, Klasztory w Polsce średniowiecznej, Drugi napad Tatarów, Starożytny Kraków, Gody weselne w Krakowie, Uczta Wierzynka, O królu Kazimierzu, Cechy w dawnej Polsce, O szkołach średniowiecznych w Polsce do XIII w., Przyjazd Królowej Jadwigi do Polski, Początek Wilna, Akt unji horodelskiej, Życie i obyczaje Władysława Jagiełły.

Geografja (2 godz. tyg. + 30 wycieczek rocznie). Pojęcie podziałki. Plan klasy szkolnej, budynku szkolnego, oraz otoczenia szkoły. Strony świata. Ogólne zaznajomienie się z planem Krakowa. Kraków. Śródmieście, dzielnice wewnętrzne i zewnętrzne. Rozwój historyczny Krakowa i jego życie gospodarcze. Zapoznanie się z kreśleniem mapy topograficznej. Najbliższe okolice Krakowa. Krajoznawczy opis Polski południowej. Beskidy Magurskie, Tatry, Beskidy wschodnie, Śląsk. Wyżyna Małopolska, Lubelska, Podole, Wołyń, Mazowsze i Warszawa. Poznańskie, Podlasie, Polesie, Pomorze i brzeg Polski, Litwa i Białoruś. Przez cały rok obserwacje meteorologiczne uczniów. Wiadomości z geografji ogólnej wplecione w krajoznawstwo i wycieczki.

Matematyka (5 godz. tyg.). Cztery działania na liczbach od 1000 do 20.000. Prawo przemienności i łączności w dodawaniu, przemienności i rozdzielności w mnożeniu i dzieleniu. Z propedeutyki geometrji poznanie sześcianu, prostopadłościanu, graniastosłupów prostych, walca, stożka, kuli. Mierzenie odcinków i kątów, pól kwadratu, prostokąta, trójkąta, Objętość sześcianu, prostopadłościanu. Ciężar ciał, System miar.

Przyrodoznawstwo (2 godz. tyg. + 30 wycieczek rocznie). Części ciała rośliny, obserwacje, suszenie, nazywanie. Wprowadzenie w morfologję owocu, sposób jego powstania z kwiatu. Części składowe owocu. Strąk, nasienie. Jagoda, pestkowiec, torebka. Budowa i rozwój nasienia. Budowa ciała zwierzęcia ssącego: Pies, kot; drapieżne domowe i dziko żyjące; domowe i dzikie kopytne. Gryzonie. Wydra i bóbr, jako ssaki przystosowane do życia w wodzie. Małpy. Rozwój i hodowla nasienia. Rozwój marchwi z korzenia i nasienia. O korzeniu. Kwitnienie, opylanie. Chrabąszcz i motyl. Morfologja liścia.

Rysunki (4 godz. tyg.). Rysunek kwadratu, prostokąta, podział na pola i inne formy wieloboczne. Przedmioty symetryczne, wycinanki. Poznanie barw tęczowych. Zdobnictwo wstępne. Przedmioty dowolnych kształtów, tarcze herbowe. Ćwiczenia stemplem. Prócz tego przez cały ciąg nauki rysunek pamięciowy, z wyobraźni w zakresie powiastek i przeczytanych ustępów.

Praca ręczna (3 godz. tyg.). Składanki z uwzględnieniem najprostszych form. Kreślenie siatek brył. Wycinanki wraz ze zdobnictwem, oparte na motywach ludowych. Przedmioty praktycznego użytku według planów, rysowanych przez uczniów, jako wstęp do oprawy książek. Przedmioty z kartonu i tektury. Witraż. Kwiaty zastosowane w zdobnictwie.

Pismo (2 godz. tyg.). Ćwiczenia w pisaniu alfabetem łacińskim w linjach i na linjach.

Śpiew (2 godz. tyg.). Wartości nut i pauz do ćwiartek włącznie. Półnuty z kropką. Rytm dwu-trzy- i czteromiarowy, oraz taktowanie we wspomnianych rytmach Takt sześciomiarowy i ósemkowy w zastosowaniu do piosenek. Najogólniejsze pojęcie o gamie majorowej C. Odległości tonalne do kwinty włącznie. Ćwiczenia w czytaniu i pisaniu nut. Łatwe piosenki.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) prowadzono w sali Sokoła. Prócz tego w miesiącach letnich prowadzono gry i zabawy na świeżem powietrzu.

KLASA II

Religja (2 godz. tyg.). Pismo święte; jego język i tłumaczenia. Podkład historyczny i geograficzny Nowego Testamentu. Dziecinne i młodociane lata Chrystusa Pana. Publiczna działalność Chrystusa Pana. Kazanie na górze. Cuda i przypowieści. Nienawiść Faryzeuszów do Chrystusa Pana.

Język polski (4 godz. tyg.). Lektura. Czytano i objaśniano następujące ustępy: Powrót z wakacyj, Izba wiejska, Ku chacie, Hetman Żórawi, Jesień, Jesienią, Legenda o babiem lecie, Pogadanki z historji polskiej, Śpiący rycerze, Lis, Bajka, W noc grudniową, Bóg się rodzi, Pan Jezus chodzi po świecie, Wieś w zimie, Napad Tatarów, Kazimierz Wielki, Polowanie na niedźwiedzia, Przygody z dzikiem, Lobur, Dziad i baba, Legenda o Królowej Jadwidze, Wjazd Królowej Jadwigi, Mistrz Jan, Turnieje polskie, Przysięga Kościuszki, Barbakan w Krakowie, Wiosna polska, Majówka na Bielanach, Jaskółki, Nasza czarna jaskółeczka, W gniazdku strzyżyka, Życie pasterzy, w Tatrach, Rynek krakowski w nocy, Jeden dzień w dawnem mieście, Polesie, Konik zwierzyniecki. W związku z lekturą wyszukiwanie wyrazów o znaczeniu przeciwnem, sprzecznem, nadrzędnem, współrzędnem. Wyszukiwanie i rozbiór porównań.

Nauka o języku: Cząstki znaczeniowe wyrazów, cząstki słowotwórcze, fleksyjne; budowa słowotwórcza wyrazów. Fleksja rzeczownika, przymiotnika, zaimka i liczebnika. Składnia zdania pojedynczego.

Ćwiczenia w mówieniu i wygłaszaniu estetycznem, jak w kl. I. Ćwiczeń piśmiennych 10 na półrocze. Tematy podobne jak w kl. I rozszerzone pisaniem listów i wykończaniem przerwanych w interesującem miejscu opowiadań lub opisów.

Język nowożytny (5 godz. tyg.). Język francuski lub niemiecki. Przy pomocy przedmiotów, obrazów i podręcznika nauka o rzeczach, która obejmuje: klasę, dom, rodzinę, czas, miasto, sklep, wieś i najważniejsze rośliny i zwierzęta. Nauka gramatyki polega na uświadamianiu form, używanych przy nauce o rzeczach lub w związku z tekstami, zawartemi w podręczniku. Wypracowań piśmiennych 8 w roku. Głównie odpowiedzi na pytania.

Historja (2 godz. tyg.). W bieżącym roku szkolnym jak w kl. I. W r. szk. 1926/27. Od Władysława Warneńczyka do Kościuszki.

Geografja (2 godz. tyg. + 30 wycieczek rocznie). Kształt ziemi i dowody na kulistość. Współrzędne geograficzne i oznaczanie położenia geograficznego. Czytanie map. Własności fizyczne morza. Jego temperatura, barwa. Niszcząca i budująca praca morza. Znaczenie gospodarcze morza. Rozmieszczenie lądów i mórz. Formy brzegów i ukształtowanie poziome. Rozmieszczenie wysokości na powierzchni ziemi i jej główne formy wysokościowe.

Morfologiczne formy ziemi i czynniki na nie działające: wulkany, ruchy góro i lądowotwórcze. Wietrzenie skał, erozja, wiatr i działanie lodowców. Doliny i ich klasyfikacja. Ogólne wiadomości o rzekach i jeziorach. Ich rozmieszczenie i znaczenie dla człowieka. Ruchy ziemi. Zmiana dnia i nocy, pory roku. Elementy klimatyczne. Rodzaje klimatów. Temperatura, opady i wiatry. Wpływ klimatu na florę, faunę i człowieka. Rozmieszczenie roślin i zwierząt. Podział ludzi ze względu na rasę, wiarę i zajęcie.

Matematyka (4 godz. tyg.). Arytmetyka. Podzielność liczb. Największy wspólny podzielnik, najmniejsza wspólna wielokrotność. Ułamki i ich przekształcanie. Dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie ułamków zwykłych i dziesiętnych. Propedeutyka geometrji: Symetrja figur płaskich. Dwie proste równoległe przecięte trzecią. Trójkąty i ich przystawanie. Równoległoboki i wielokąty foremne. Pola figur płaskich. Powierzchnia graniastosłupa, walca i ostrosłupa.

Przyrodoznawstwo (4 godz. tyg. + 30 wycieczek rocznie). Morfologja i biologja liścia. Morfologja łodygi. Rośliny czepne, wijące, płożące. Współżycie a pasożytnictwo. Morfologja owocu i nasienia. Hodowla roślin i nasion. Rozsiewanie owoców i nasion, rola zwierząt. Ptaki owocożerne, owadożerne, drapieżne. Zimowanie roślin i zwierząt. Ptaki zimujące, przylatujące i odlatujące. Wędrówka ptaków, zimowanie i sen zimowy. Ssaki lasu, pól i stepu. Ssaki pustyni i wodne. Budowa ciała żaby i jej przeobrażenia. Płazy. Budowa ciała ryby i pospolite ryby słodkowodne. Pojęcie ciepło i zimnokrwistych kręgowców. Poznawanie drzew po pokroju i pąkach. Rozwój pąków. Rośliny kotkowe, liljowe, wolno - prosto - i bezpłatkowe. Jedno i dwuliścienne. Budowa ciała owada, przeobrażenia. Rośliny motylkowe, wargowe, owady zapylające trawy i drzewa iglaste. Rośliny owadopylne i wiatropylne. Rośliny nasienne i ich podział. Rośliny zwrotnikowe.

Rysunki (2 godz. tyg.). Kostki, graniastosłupy, ostrosłupy i przedmioty z otoczenia w perspektywicznem ujęciu. Naczynia z uwzględnieniem światłocienia. Kompozycje zdobnicze pendzlem, zapełnianie płaszczyzn ornamentem. Pióra — ptaki — motyle. Sylwetki zwierząt, ludzi. Owoce, kwiaty. Prócz tego przez cały rok szkolny ilustrowanie czytanych ustępów, bajek i kompozycje zdobnicze na dany temat.

Praca ręczna (2 godz. tyg.). Wycinanki i ornament ludowy. Cięcie tektury. Papier marmurkowy. Wyrób teczek, ramek, pudełek okrągłych i kanciastych, oprawa zeszytów i bro-

szurowanie książek. Oprawa książek. Modele domów, mostów i witraż.

Śpiew (2 godz. tyg.). Ósemki, szesnastki i pauzy odpowiedniej wartości; ćwiartki i ósemki z kropką. Synkopy do ósemki włącznie. Takty dwu - trzy - cztero - i sześciomiarowe z ósemek. Dyktando rytmiczne. Znaki chromatyczne przypadkowe. Gamy majorowe, krzyżykowe i bemolowe do czterech znaków włącznie. Z temp adagio, andante, moderato, allegro, allegretto i znaki dynamiczne. Prócz tego śpiewano piosenki jedno- i dwugłosowe.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.). Jak w klasie I.

KLASA III.

Religja (2 godz. tyg.). Ostatnia Pascha. Męka i śmierć Pana Jezusa. Judasz a Piotr. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. Założenie Kościoła katolickiego. Wniebowstąpienie. Początkowa działalność Apostołów. Zesłanie Ducha św. Pierwsza gmina chrześcijańska. Apostołowie a synagoga. Św. Szczepan, św. Paweł, św. Piotr. Podróże misyjne św. Pawła. Spór między Judaistami a Hellenistami. Ostatni list św. Pawła. Działalność apostolskiej drużyny. Życie pierwszych chrześcijan. Hierarchja kościelna. Zakony. Pismo św. Nowego Przymierza. Łącznie z nauką Biblji przechodzono z katechizmu IV, V, VI, VIII i IX art. składu Apostolskiego i Sakramenta św.

Język polski (4 godz. tyg.). Lektura. Czytano, objaśniano i rozbierano następujące ustępy: O wielkim siłaczu. Kto zawsze tylko... Kto dla siebie pracuje... Z zarania dziejów. Chrystus na łodzi. Najświętsza relikwja. Bitwa pod Chocimem. Krajobraz jesienny. Ukraina i Podole. Stepy Akermańskie. Umiłowanie koni w dawnej Polsce. Ostatnia nobilitacja. Po bitwie. Śmierć Ks. J. Poniatowskiego. Dawne drogi. Nad Niemnem. Pani Twardowska. Choroba. Domejko i Dowejko. Dżuma w probówce. Przygoda tygrysa. Stary rybak. Z życia rybaków w Normandji. Puszcze litewskie. Śmierć Czarnieckiego. Katarynka. Bitwa pod Ostrołęką. Puszcza brazylijska. Na Jasnej Górze. Wodospad Niagary. Na wakacjach. Wieczorny pacierz. Wrogowie telegrafu. Poranek na wsi. Przełęcz nad Morskiem Okiem. Opowiadanie górala. Lektura domowa: W pustyni i w puszczy.

Ćwiczenia stylistyczne jak w kl. II. rozszerzone rozróżnianiem mowy mówionej i pisanej, pojęciem języka literackiego, wiadomościami o rytmie i wierszu.

Nauka o języku. Znaczenie form czasownika. Konjugacja polska. Składnia zdania złożonego. Zdanie główne i poboczne. Różne rodzaje zdań pobocznych. Stosunek podrzędności i współrzędności.

Ćwiczenia wmówieniu, w wygłaszaniu estetycznem i piśmienne, jak w kl. II.

Język nowożytny (5 godz. tyg.). Język francuski lub niemiecki. Nauka o rzeczach na podstawie obrazów ściennych i tekstów, zawartych w podręczniku. Tematy podobne jak w kl. II.; szczegółowe opisy pór roku; w związku z tem łatwe opisy zjawisk przyrody i odpowiednich zajęć ludzkich, oraz scen i zdarzeń z życia codziennego na wsi i w mieście w formie krótkich anegdot i opowiadań. Materjał gramatyczny według układu podręcznika. Wypracowania piśmienne (jedno w dwu tygodniach), jak w kl. II. nieco z rozszerzonym zakresem wymagań.

Historja (2 godz. tyg.). W bieżącym roku szkolnym od Jana Sobieskiego do chwili obecnej. W roku szk. 1926/27 od Kościuszki do chwili obecnej. Elementarne wiadomości o ustroju Polski współczesnej, tudzież o prawach i obowiązkach obywatela polskiego.

Geografja (2 godz. tyg.). Elementarne zapoznanie się z geografją wszystkich części świata łącznie z wiadomościami z dziejów odkryć.

Ćwiczenia: pomiary w terenie, analiza mapy topograficznej badanych miejscowości; ćwiczenia kartograficzne.

Przyrodoznawstwo (2 godz. tyg. + 30 wycieczek rocznie). W bież. roku szkolnym z małemi zmianami, jak w kl. II. W r. szk. 1926/27 przyrodoznawstwo odpada, pozostanie jedynie 30 godzin wycieczkowych.

Fizyka (5 g. t.). Palenie się świecy. Gaz węglowy i świetlny. Wodór. Otrzymywanie i badanie kilku typowych wodorotlenków, kwasów: siarkowego i fosforowego. Kwas solny, sól kuchenna i chlor. Kilka ważniejszych rud metalowych (żelaza, miedzi, cynku, ołowiu). Zjawiska cieplne. Rozszerzalność ciał; temperatura i termometr. Ilość ciepła, pojęcie kalorji. Topnienie, parowanie, wrzenie. Ciepło utajone. Maszyna parowa — zamiana ciepła na pracę. Rozchodzenie się ciepła. Elektryczność statyczna — dodatnia i ujemna. Elektroskop. Doświadczenia z maszyną elektryczną. Błyskawica, piorun. O Franklinie. Magnes naturalny i sztuczny. Kompas. Ogniwo elektryczne. Galwanoskop. Oświetlenie elektryczne. Elektromagnes. Zjawiska świetlne. Rozchodzenie się światła. Odbicie i załamanie się

promieni. Soczewka wypukła. Lupa. Aparat fotograficzny. Rozszczepianie się promieni świetlnych. Widmo. Wzmianka historyczna o Newtonie.

W r. szk. 1926/27 całość fizyki.

Matematyka (4 godz. tyg.). Arytmetyka. Proporcjonalność prosta i odwrotna. Reguła trzech. Odsetki, kapitał, stopa procentowa. Rachunki handlowe. Zysk, strata, obliczanie ceny kupna, sprzedaży, rabat. Nawiasy i ich użycie w planach rozwiązywania zagadnień. Liczby ogólne. Formuły matematyczne. Cztery działania na liczbach ogólnych. Prawo łączności i przemienności składników i czynników. Prawo rozdzielności. Potęga. Pojęcie równania. Układanie i rozwiązywanie łatwych równań. Ich zastosowanie do rozwiązywania zagadnień ogólnych. Zależność funkcjonalna. Propedeutyka geometrji. Powtórzenie nauki o trójkącie. Rodzaje trójkątów. Przystawanie, trójkąty równoważne, pole trójkątów. Ostrosłupy. Wielościany foremne. Czworokąty i wieloboki. Graniastosłupy. Symetrja środkowa i osiowa na płaszczyźnie i w przestrzeni. Symetrja względem płaszczyzny. Jednokładność i podobieństwo na płaszczyźnie i w przestrzeni. Podziałka. Przekroje płaskie brył. Zmiana kształtu przekroju w zależności od położenia płaszczyzny tnącej. Jej obrót koło pewnej prostej i przesunięcie równoległe. Rzut prostokątny punktu, odcinka, figury płaskiej i bryły.

Rysunki (2 godz. tyg.). Rysunek perspektywiczny z poglądu brył graniastych. Perspektywa koła. Bryły, bryły obrotowe, przedmioty okrągłe. Rysunek na wolnem powietrzu form architektonicznych. Ćwiczenia zdobnicze, pendzlem, stemplem. Witraże i wycinanki barwne. Rysunek pamięciowy i z wyobraźni.

Praca ręczna (2 godz. tyg.). Roboty z tektury (modele domów, mostów, łodzi, statków) według planów rysowanych przez uczniów. Roboty z drzewa (kantówka, spajanie i t. p.) piłeczką i snycerskie.

Śpiew (1 godz. tyg.). Rytmika. Łatwiejsze grupy niemiarowe: trójki, szóstki, piątki i t. p. Takty sześcio-dziewięcio- i dwunastomiarowe w różnych wartościach nutowych. Solfeż. Rozwój powstałych gam majorowych i wszystkich minorowych melodyjnych. Okrąg kwintowy. Odległości w tonacjach zwiększone i zmniejszone. Śpiewanie piosenek na dwa i trzy głosy.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) według programu. — Gry i zabawy na świeżem powietrzu.

KLASA IV.

Religja (2 godz. tyg.). Liturgika. Cześć Boża i jej rodzaje. Obowiązek czci zewnętrznej. Miejca liturgiczne: kościół, cmentarz. Sprzęty, szaty, księgi liturgiczne. Obrzędy lit.: chrzest, bierzmowanie. Obrzędy przy Mszy św. i Sakramencie Pokuty. Obrzędy przy Ostatniem Namaszczeniu, Kapłaństwie i Małżeństwie. Łącznie brano z katechizmu I. artykuł wiary, Cnoty boskie i obyczajowe, Łaska i Sakramenta św. Dobry uczynek, zasługa. Rzeczy ostateczne.

Język polski (4 godz. tyg.). Lektura szkolna. Czytano i objaśniano z wypisów: Pieśń Kochanowskiego „Czego chcesz od nas Panie....", Z opowieści o Zwyrtale muzyce, Sen, W kopalni węgla, Obielił nam, Gniazdo nasze, Wyprawyk ozackie, Czajki, Szkolne czasy Dęboroga, Echo kołyski, Wspomnienie matki. W całości przerobiono: Iljadę Homera w wydaniu Sinki, Ogniem i mieczem Sienkiewicza, Grażynę. Lektura domowa: Brodzińskiego Wiesław, Zachwycenie Lenartowicza, Stara Baśń Kraszewskiego, Niewola tatarska i Potop Sienkiewicza, Wybór Szkiców Kubali, Placówka Prusa.

W związku z lekturą prowadzono ćwiczenia stylistyczne, przepisane programem. Wyróżniano takie składniki utworów, jak: postacie ludzkie, uczucie, myśli, działania, różnice charakterów. Uczono rozróżniania prozy i poezji; opowiadania, opisu i rozumowania, wynajdywania podobieństw i różnic między poezją epiczną i liryczną.

Nauka o języku. Powtórzono i uzupełniono naukę o użyciu form konjugacyjnych, zdaniu złożonem, o związku zgody i rządu i uwypuklano główne zjawiska językowe w okresie zmian samogłosek i spółgłosek.

Ćwiczenia w mówieniu i estetycznem wygłaszaniu prowadzono według programu.

Wypracowań piśmiennych 5 na półrocze.

Język łaciński (5 godz. tyg.). Gramatyka języka łacińskiego w zakresie zasadniczych wiadomości z morfologji; fleksja rzeczownika, przymiotnika, zaimka, liczebnika i czasownika. Podstawowe wiadomości ze składni.

Ćwiczenia językowe, prowadzone na wypisach.

Ćwiczenia piśmienne 20-minutowe raz na tydzień.

Język francuski (5 godz. tyg.). Nauka o rzeczach na podstawie obrazów ściennych i tekstów, zawartych w podręczniku. Przystępne zjawiska kultury materjalnej, oraz najprostsze przejawy kultury duchowej; uwzględnianie zjawisk i tworów przyrody żywej i martwej.

Ćwiczenia w mówieniu przez konwersację.

Gramatyka. Passé antérieur, conditionnel passé, subjonctif, participe passé composé, infinitif passé. Ze składni praktyczne zaznajomienie się z użyciem trybów i rozszerzenie wiadomości o ważniejszych zdaniach pobocznych.

Wypracowań piśmiennych 8 na półrocze.

Historja (3 godz. tyg.). Historja starożytnego Wschodu, Grecji i Rzymu do czasów jego upadku.

Geografafja (2 godz. tyg.). Budowa skorupy ziemskiej. Ogólne zasady dynamiki i morfologji. Położenie Europy, jej ukształtowanie poziome i morfologja. Klimat Europy. Hydrografja, flora, fauna. Rozmieszczenie człowieka. Podział wedle narodowości i religji. Państwa. Półwysep Bałkański, Apeniński i Pirenejski. Wielka Brytanja, Francja, Belgja, Holandja. Niemcy, Danja. Alpy. Szwajcarja, Austrja, Czechosłowacja. Rumunja, Węgry, Półwysep Skandynawski. Finlandja, Estonja, Litwa i Łotwa. Związek sowiecki. Zarys geografji gospodarczej Europy.

Przyrodoznawstwo (3 godz. tyg.). Organologja, anatomja i fizjologja roślin na podstawie odnośnych hodowli ziemnych i wodnych, ćwiczeń makro i mikroskopowych z morfologji i anatomji, oraz łatwiejszych ćwiczeń i doświadczeń z fizjologji. Organologja, anatomja, fizjologja i histologja zwierząt. Zasady klasyfikacji zwierząt na podstawie ćwiczeń i obserwacji. Przegląd świata zwierzęcego na tle fauny krajowej z podkreśleniem związku między budową, funkcją, a warunkami danego środowiska. Strunowce, Gąbki, Jamochłony, Robaki, Pierściennice, Stawonogi. Pozostałe typy zwierząt ze szczególnem uwzględnieniem jednokomórkowych i nawiązanie do roślin niższych zielonych i niezielonych. Przegląd roślin zarodnikowych na podstawie odnośnych hodowli i ćwiczeń. Przegląd roślin nasiennych. Ćwiczenia w oznaczaniu i kollekcjonowaniu roślin i zwierząt. Zarys geografji roślin i zwierząt z podkreśleniem najtypowszych zbiorowisk krajowych.

Matematyka (4 godz. tyg.) Arytmetyka. Powtórzenie praw i działań na liczbach bezwzględnych całkowitych i ułamkowych. Liczby względne i działanie na nich łącznie z potęgowaniem i pierwiastkowaniem. Wyrażenia algebraiczne i działania na nich. Rozkładanie na czynniki. Obliczanie N. W. P. i N. W. W. Wiadomości wstępne o zależności funkcjonalnej. Graficzne przedstawienie funkcji i jej badanie. Funkcja linjowa. Równania stopnia pierwszego z jedną i więcej niewiadomemi. Równania równoważne. Geometrja. Punkt, prosta, płaszczyzna. O trójkątach. Równość trójkątów. Prostopadłe. Miejsca

geometryczne. O wielokątach równych i wklęsłych. Konstrukcje geometryczne. O kole. Położenie prostej względem koła i dwóch kół względem sie ie. Teorja równoległych i jej zastosowania. Równoległoboki i ich własności. Podział odcinków. Trapez. Zadania konstrukcyjne.

Rysunki (2 godz. tyg.). Przedmioty płaskie i bryłowe. Fragmenty architektoniczne. Zdobnictwo z motywów roślinnych i ćwiczenia zdobnicze z płyt dwutonowych i barwnych. Motywy architektoniczne i pejzażowe. Ćwiczenia stemplem i pismo dekoracyjne. Cwiczenia na wolnem powietrzu (motywy architektoniczne, pejzaż). Zasady stylów. Nadto rysunek z wyobraźni i ćwiczenia pamięciowe.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.). Według programu. Gry i zabawy na świeżem powietrzu.

KLASA V.

Religja (2 godz. tyg.). Historja Kościoła od jego założenia do czasów Bonifacego VIII. włącznie.

Język polski (4 godz. tyg.). Lektura. Czytano i objaśniano w szkole następujące utwory: Słowackiego „Jan Bielecki“, Mickiewicza „Pan Tadeusz“, Homera „Odyssea“, Fredry „Zemstę“. Z wypisów przeczytano: Albośmy to jacy tacy, Podkóweczki, Do naszego grajka, Wesele chłopskie, Wiatr halny, Śpiący rycerze, Z młodości Prusa, Nawrócony, Anioł Pański. Skarga „O miłości ojczyzny“, Lilje, Własny Port, Toast.

Lektura domowa uzupełniająca: Sienkiewicz „Pan Wołodyjowski, W. Pol „Mohort“, Korzeniowski „Kollokacja“, Kraszewski „Dziewczę Starego Miasta“, Sienkiewicz „Latarnik“, „Krzyżacy“. „Farys“, „Ojciec zadżumionych“, Moliere „Mieszczuch szlachcicem“, Reymont „Z ziemi chełmskiej“, Prus „Placówka“.

Ćwiczenia stylistyczne, jak w kl. IV., ze szczególnem uwzględnieniem kompozycyj części i całości w epice, głównej myśli i panującego uczucia, stosunku artysty do przedmiotu i przejawiania się jego indywidualności w utworze.

Z nauki o języku: Budowa słowotwórcza wyrazów. Związki budowy i znaczenia wyrazów z rozwojem kulturalnym w zakresie nazw miejsc, imion, osób, organizacji społecznej i życia gospodarczego. Najstarsze zabytki języka polskiego, Obraz piśmiennictwa polskiego od początku do Reja. (Wypisy „Chrzanowski—Wójcicki“ cz. I.).

Ćwiczenia piśmienne, jak w kl. IV. (Patrz rozdział następny).

Język łaciński (5 godz. tyg.). Gramatyka. Rozszerzenie wiadomości z morfologji i usystematyzowanie zasadniczych wiadomości ze składni.

Lektura. Nepos: Miltiades, Aristides, Temistokles, Hannibal, Charakterystyka Attyka. Z pamiętników Cezara z ks. I. Etnograficzny opis Galji, Cezar a Helwetowie. Z ks. VI. Stosunki polityczne i społeczne Gallów. Cycero: Listy. Fedrus — Bajki. Owidjusz: Żywot własny.

Ćwiczenia językowe: Tłumaczenia z języka polskiego na łaciński przy czytaniu tekstu.

Wypracowań piśmiennych 8 na półrocze.

Język francuski (4 godz. tyg.) ewentualnie niemiecki. Nauka o rzeczach. Francja (Niemcy) w opisach i obrazach ze szczególnem uwzględnieniem stolicy i większych środowisk o wybitnem znaczeniu kulturalnem i dziejowem. Elementarne zapoznanie się z charakterem danego narodu, jego zwyczajami i obyczajami, oraz jego twórczością. Odkrycia, wynalazki, nowoczesne zdobycze kulturalne; biografje z życia uczonych, artystów, działaczy, bohaterów. Lektura. Odpowiednie ustępy z podręcznika, przystosowane do powyższych tematów.

Ćwiczenia konwersacyjne.

Gramatyka. Pogłębienie i uzupełnienie wiadomości z morfologji i systematyczne zaznajomienie uczniów z budową zdania i używania czasów trybu orzekającego.

Wypracowań piśmiennych 5 na półrocze.

Historja (4 godz. tyg.). Germanowie, Kościół katolicki; wzrost władzy papieży; cesarstwo wschodnio-rzymskie, Arabowie, Monarchja Karola W., Upadek Karolingów, System feudalny. Normanowie, Słowianie. Początki Rusi, Czech i Polski. Mieszko I, Bolesław Chrobry, Mieszko II. Cesarstwo rzymskie narodu niemieckiego. Walka cesarza z papieżem o inwestyturę i reforma kościelna. Dalsza budowa państwa polskiego (Bolesław II., Władysław Herman, Bolesław III.). Wewnętrzne stosunki w Polsce od X—XII w. Tworzenie się stanów. Wyprawy krzyżowe. Walka Welfów z Hohenstaufami. Potęga Innocentego III. Tworzenie się państwa angielskiego i francuskiego. Polska w rozbiciu dzielnicowem. Stosunki wewnętrzne Polski w tym okresie. Kultura średniowiecza. Powstanie parlamentu angielskiego. Monarchja francuska i upadek papiestwa. Niemcy po wielkiem bezkrólewiu. Monarchja Kazimierza W. Pierwsza unja Polski z Węgrami, Początek unji polsko-litewskiej. Ruch soborowy i wojny husyckie. Turcy i południowi Słowianie. Druga unja Polski z Węgrami. Przeobrażenie ustroju Polski (Kazimierz Jag., Jan

Olbracht, Aleksander). Wczesne odrodzenie we Włoszech. Życie kulturalne w Polsce za pierwszych Jagiellonów.

Geografja (2 godz. tyg.). Położenie i ogólna geografja ziem polskich. Morfologja, klimat, flora i fauna ziem polskich. Rozmieszczenie ludności. Stosunki religijne i narodowościowe. Karpaty, Tatry, Pieniny. Niziny podkarpackie. Wyżyna śląska. Jura krakowska. Wschodnia część wyżyny Małopolskiej. Wyżyna Lubelska, Roztocze, Podole, Wołyń, Polesie, Podlasie. Mazowsze, Kujawy, Wielkopolska, Pojezierze i wybrzeże polskie. Wyżyna Litewsko-Białoruska. Geografja gospodarcza.

Matematyka (4 godz. tyg.). Algebra. Początki wiadomości o funkcjach. Równania I. stopnia. Wartość funkcji. Dyskusja układu dwóch równań linjowych. Trzy układy. Przybliżenia liczbowe. Kres górny błędu sumy, różnicy, iloczynu, ilorazu. Wyciąganie pierwiastka. Liczby niewymierne. Działanie na wyrażeniach pierwiastkowych. Równania kwadratowe. Geometrja. Kąty i czworoboki w kole. Metoda miejsc geometrycznych. Równoważność wielokątów. Twierdzenie Pitagorasa. Względne położenie płaszczyzn i prostych. Proporcjonalność odcinków.

Przyrodoznawstwo (2 godz. tyg.). Komórka, tkanki. Szkielet człowieka. System nerwowy, narządy zmysłowe, system mięśniowy, pokarmowy. Krew. System naczyniowy. System oddechowy i wydzielniczy.

Rysunki. (2 godz tyg.). Studja z natury i modelu. Fragmenty architektoniczne, ćwiczenia zdobnicze stemplem i dekoracyjne kilimowe. Martwa natura rysunek i malowanie. Zapełnianie ornamentem płaszczyzny. Okładki, winiety, ćwiczenia graficzne. Rysunek na wolnem powietrzu, jakoteż z pamięci i wyobraźni. Zwiedzanie zabytków architektonicznych.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) według programu. Gry i zabawy na wolnem powietrzu.

KLASA VI.

Religja (2 godz. tyg.). Historja Kościoła od niewoli Avignońskiej po dzień dzisiejszy.

Język polski (4 godz. tyg.). Lektura. Objaśniano, rozbierano i oświetlano z punktu widzenia historyczno-literackiego następujące utwory, czytane w szkole: Reja „Żywot człowieka poczciwego (w wyjątkach), Kochanowskiego „Pieśni, Fraszki, Pieśń Świętojańska o Sobótce, Psalmy, Treny, Odprawę posłów greckich“, Skargi „Kazanie o miłości

ojczyzny i zgodzie“, Szymonowicza „Żeńcy“, Morsztyna „Liryki“, Potockiego „Wojnę Chocimską (w wyborze)“, Krasickiego „Satyry i Bajki“, Naruszewicza „Chudy literat i Głos umarłych“, Trembeckiego „Zofjówka“ (wyjątki) i „Bajki“, Karpińskiego „Powrót z Warszawy, Żale Sarmaty, celniejsze Liryki, Laura i Filon“, Woronicza „Hymn do Boga“. Z obcej literatury przeczytano: Antygonę Sofoklesa i Skąpca Moliera. Lektura domowa: Kraszewski „Powrót do gniazda“, Górnicki „Dworzanin (w wyjątkach)“. Pisma polityczne Modrzewskiego i Orzechowskiego (wyjątki), Słowacki „Balladyna“, Łoziński „Życie polskie (wyjątki)“, Teokryt „Rybacy“, Pasek „Pamiętniki“, Krasicki „Przypadki Doświadczyńskiego“, Rzewuskiego „Listopad“. Zabłocki „Sarmatyzm“, Niemcewicz „Powrót posła“. Wyjątki z pism politycznych Stasicza i Kołłątaja.

Nauka o języku polegała na objaśnianiu języka autorów staropolskich.

Wypracowań piśmiennych 5 na półrocze (Patrz rozdział nast.).

Język łaciński (5 godz. tyg.). Owidjusz: Żale, Kalendarz, Przemiany. Janicki „Autobiografja“ w wyjątkach. Z Liwjusza: Przedmowa, Romulus, Rzym rzecząpospolitą. Druga wojna punicka.

Wypracowania piśmienne (jedno na trzy tygodnie) — tłumaczenia z języka łacińskiego na polski.

Język nowożytny (niemiecki lub francuski) (4 godz. tyg.). Nauka o rzeczach (Francja, Niemcy) w opisach i obrazach ze szczególnem uwzględnieniem prowincji: Kraj, ludność, zwyczaje, najważniejsze urządzenia, zabytki, podania i wspomnienia miejscowe. N. p. język niemiecki (VI b.) Saksonja. Kraj i ludzie. Francke i jego zakłady. Budowle barokowe w Dreźnie. Klopstock. Frankfurt i Turyngja. Tradycje reformacji. Budowle niemieckie. Zeiss w Jenie, Schiller, Goethe. Nadrenja. Winobranie, Zamki rycerskie. Die Wacht am Rhein. Westfalja, Przemysł i kopalnie. Brandenburgja. Berlin, Spreewald. Nad morzem; step, wybrzeże morskie, Hamburg.

Ćwiczenia konwersacyjne i gramatyka, jak w kl. V.

Wypracowania piśmienne jak w kl. V. Patrz rozdział następny.

Historja (5 godz. tyg.). Odkrycia. Odrodzenie we Włoszech. Reformacja w Niemczech, Szwecji, Szwajcarji i Francji. Anglja za Tudorów. Reformy w kościele katolickim. Czasy Zygmunta Starego. Odrodzenie i rozkwit kultury w Polsce. Częściowa reforma ustroju państwa. Polityka zagraniczna za Zygmunta Augusta. Hiszpanja i Anglja

w walce o panowanie nad morzem. Polska pod rządami pierwszych królów elekcyjnych. Zygmunt III. Waza. Niemcy podczas wojny 30 letniej. Rewolucja republikańska w Anglji. Polska za Władysława IV. i Jana Kazimierza. Czasy Ludwika XIV., absolutyzm i kultura. Anglja za ostatnich Stuartów. Polska i Europa w okresie wojen z Turcją. Zmierzch potęgi Ludwika XIV. Budowa Rosji nowożytnej, Wojna Północna i początki wpływu Rosji na Polskę. Czasy saskie w Polsce. Francja za Ludwika XV. Racjonalizm i światły absolutyzm. Austrja i Prusy w w. XVIII. Początek okresu Stanisławowskiego w Polsce. Pierwsze reformy, konfederacja barska i pierwszy rozbiór Polski.

Matematyka (4 godz. tyg.). Algebra. Równanie kwadratowe, dyskusja tego równania. Układy równań stopnia 2. z dwiema niewiadomemi. Postępy arytmetyczne i geometryczne. Logorytmy. Geometrja. Proporcjonalność odcinków. Funkcje trygonometryczne w zakresie kąta ostrego. Pole wielokątów. Nauka o rzutach ukośnych równoległych. Naroża i wielościany.

Fizyka (3 godz. tyg.). Mierzenie i jednostki. Ruchy. Siła. Ciężar i masa. Swobodne spadanie i rzuty ciała. Prawo grawitacji. Środek masy i ciężkości. Praca i sprawność, energja. Ruch obrotowy, prędkość i przyspieszenie kątowe. Moment bezwładności i siły. Machiny proste. Prawo Pascala i Archimedesa. Rozszerzalność cieplna linjowa i objętościowa. Spółczynniki, gęstość względna i bezwzględna. Pomiary. Pomiar ciśnienia powietrza i gazów. Prawo Boyle-Mariotte'a, Charles'a. Gazowa skala temperatur. Ciepło właściwe. Topnienie i krzepnienie. Dyfuzja i osmoza. Parowanie i wrzenie. Temperatura krytyczna, skraplanie gazów. Wilgotność, przewodnictwo ciepła. Dynamiczny równoważnik ciepła. Motory cieplne.

Rysunki (2 godz. tyg.). Studja z natury i modelu. Głowa ludzka w sylwecie i profilu. Rys architektury barokowej. Gotyk nadbałtycki. Przemysł i sztuka ludowa. Studja człowieka i martwej natury. Architektura wnętrza. Ćwiczenia stemplem i zdobnicze kilimowe. Pogadanki o zabytkach Krakowa.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) według programu. Zabawy i gry na świeżem powietrzu.

KLASA VII.

Religja (2 godz. tyg.). Dogmatyka.

Język polski (5 godz. tyg.). Lektura. Czytano, objaśniano i oświetlano z punktu widzenia historyczno-literackiego

dzieła Mickiewicza: Oda do młodości, Wybór ballad, Dziadów cz. II. i III. Sonety, Konrad Wallenrod, Farys, Dziadów cz. III. Ustęp, Księgi narodu i pielgrzymstwa. Pan Tadeusz (powtórzenie) Słowackiego: Kordjan, Hymn o zachodzie, Anhelli, Lilla Weneda, Beniowski, Testament, Tak mi Boże dopomóż. Lektura domowa: Malczewskiego „Marja", Goszczyńskiego „Król zamczyska", Zaleskiego „Rusałki", „Dumki".

Wypracowań piśmiennych 5 na półrocze. (Patrz rozdział następny).

Język łaciński (5 godz. tyg.). Cicero: Oratio pro Milone. Philippica I. i IV. Vergilius: Bucolica I., IV. Z Georgik: Roboty na roli, Pochwała Italji, Szczęśliwe życie rolników. Aeneis ks. I. II. i ks. VI. w wyjątkach.

Jedno wypracowanie piśmienne co 3 tygodnie.

Język niemiecki (4 godz. tyg.). Lektura na podstawie wypisów. Die alten Deutschen. Die Götter der Germanen. Arminius. Hermannsschlacht. Die Hunnen. Die Rabenschlacht. Das Hildebrands-lied. Das Christentum. Wesen des Christentums, Germanische Auffassung des Christentums, Karl der Große und die Schule. Roland. Die Benediktiner Abtei in St. Gallen. Vom romanischen Baustil. Das Ritterwesen. Die Erziehung eines Ritterknaben. Der Taucher, Das Nibelungenlied, Parzival, Der Sänger. Der Minnesang. Walter v. d. Vogelweide, Sängers Fluch, Kreuzzug gegen die Slaven. Femgerichts-sitzung. Die Anfänge des Dramas, Wanderbrauch der deutschen Handwerksgesellen, Meistergesangschule, Vom gotischen Baustil, Judenverfolgung, Charakter der Renaisance, Renaisance-Stil, Luther in Worms, Bibelübersetzung. Adel, Bürger und Bauern während der Reformation. Simplicius Simplicissimus. Der Barokstil. Deutschland nach dem Westfalischen Frieden. Leibnitz. Kulturbilder aus Rokokozeit, Rokokostil, Lessing und Theater, Die drei Einheiten, Was ist Aufklärung. Wiedergeburt des Volksliedes, Herder und Bürger, Lenore.

Wypracowania piśmienne patrz rozdział nast.

Historja (5 godz. tyg.). Europa w r. 1800. Francja za konsulatu i cesarstwa. Księstwo Warszawskie. Kongres wiedeński i traktaty 1815 r. Ziemie polskie po kongresie. Europa w dobie restauracji 1815—1830. Powstanie greckie. Rewolucja lipcowa 1830 r. i jej odgłosy w Europie. Królestwo Polskie i ziemie litewsko-ruskie. Powstanie listopadowe. Monarchja lipcowa we Francji i rewolucja 1848. Druga rzeczpospolita i ustanowienie cesarstwa. Pochód rewolucji po Europie 1848—9. Lata 1846—48 na ziemiach

polskich. Francja za drugiego cesarstwa. Kwestja wschodnia. Przewaga Francji i polityka narodowościowa Napoleona III. Zjednoczenie Włoch. Powstanie styczniowe 1863 r. i jego wyniki. Prusy a zjednoczenie Niemiec. Wojna francusko-pruska. Nowe Cesarstwo Niemieckie. Trzecia rzeczpospolita we Francji. Dualizm austryacko-węgierski i era konstytucyjna w Galicji. Ziemie polskie pod zaborem pruskim i rosyjskim. Wojna turecko-rosyjska. Kongres berliński. Zmiany na półwyspie Bałkańskim. Trójprzymierze i trójporozumienie. Współzawodnictwo mocarstw na dalekim Wschodzie. Chiny i Japonja. Wojna rosyjsko-japońska. Stany Zjednoczone Ameryki północnej w XIX i XX w. Ustrój polityczny najważniejszych państw europejskich i zagadnienia społeczne przed wojną europejską. Imperjalizm brytyjski. Współzawodnictwo Anglji i Niemiec. Sprawy bliskiego Wschodu. Wybuch wojny europejskiej; jej przebieg. Sprawa polska podczas wojny. Udział Polaków w wojnie. Traktat wersalski. Budowa Polski. Skutki i znaczenie ekonomiczne i społeczne wstrząśnienia wojennego.

Matematyka (4 godz. tyg.). Ciągi zbieżne i rozbieżne, pojęcie granicy. Niektóre twierdzenia o zbieżności. Ciąg malejący i rosnący. Postęp geometryczny. Pomiar długości okręgu i pola koła. Pomiar objętości ostrosłupa i pnia ostrosłupowego, stożka i pnia stożkowego, pomiar walca, kuli i odcinka kulistego. Funkcje trygonometryczne, wykresy. Równania trygonometryczne. Funkcje sumy i różnicy. Logarytmowanie wyrażeń trygonometrycznych. Kąt pomocniczy. Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych. Dyskusja zagadnień. Granica stosunku $\frac{\sin x}{x}$, $\frac{\operatorname{tg} x}{x}$.

Fizyka-Chemja (4 godz. tyg.). Zjawiska chemiczne. Mieszanina i związek. Rodzaje procesów chemicznych. Prawa chemiczne. Prawo gazów. Teorja kinetyczna. Hipoteza Avogadry. Ciężary atomowe i ich wyznaczanie. Prawo Dulonga i Petita. Wzory cząsteczkowe. Roztwory. Tlen, wodór, związki. Woda, nadtlenek wodoru, wartościowości. Ozon, siarka i jej związki. Chlorowce, azotowce, węglowodory, tłuszcze, białko, krzem, bar. Metale: Glin, cynk, żelazo, miedź. Pierwiastki promieniotwórcze, układ perjodyczny. Fizyka Fale, fale głosowe, odbijanie, uginanie, interferencja głosu, dudnienie, resonans, zjawisko Dopplera. Promieniowanie, dzielność, fotometrja, uginanie, odbijanie i załamanie światła. Soczewki, mikroskop, lupa, przyrząd projekcyjny, widmo i jego rodzaje. Interferencja

promieniowania; długość fali, barwy ciał, fluorescencja, fosforescencja.

Rysunki (2 godz. tyg.). Studja całej postaci ludzkiej i jej ruchów. Architektura (empirowa), pejsaż i zdobnictwo (formy empirowe). Pogadanki: Mickiewicz, jego portrety i ilustracje jego utworów. Charakter umeblowania ludowego a mieszczańskiego. Romantyzm w sztuce polskiej. J. Malczewski i jego twórczość.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) według programu. Gry i zabawy na wolnem powietrzu.

KLASA VIII.

Religja (2 godz. tyg.). Etyka.

Język polski (5 godz. tyg.). Lektura szkolna. Krasiński: Nieboska Komedja, Irydjon, Przedświt, Psalm dobrej woli, Resurrecturis, Asnyk (wybór), Konopnicka (wybór), Morawski: Walka o język. Plato: Obrona Sokratesa, Wyjątki z Kraszewskiego, Pola, Syrokomli, Lenartowicza, Ujejskiego i pisarzy okresu modernistycznego. Lektura domowa. Krasiński: Liryki, Korespondencja. Kallenbach: Krasiński. Prus: Lalka. Żeromski: Ludzie bezdomni. Wyspiański: Wesele.

Wypracowań piśmiennych 8 (patrz rozdział nast.).

Język łaciński (5 godz. tyg.). Horacy: Satyry I. 1, 6, 5, 9. Epody 2, 7. Pieśni I. 1, 3, 10, 14, 21, 22, 24, 29, 31, 34, 35, 37. II. 1, 2, 3, 13, 14, 17. III. 1, 2, 3, 8, 9, 18, 30. IV. 3, 9.

Cicero: Wyjątki z Tuskulanek.

Wypracowania piśmienne, jak w kl. VII.

Język niemiecki (4 godz. tyg.). Schiller „Wilhelm Tell“. „Goethes und Schillers Gedichte“.

Wypracowania piśmienne, jak w kl. VII. (patrz rozdział nast.).

Historja (4 godz. tyg.). Nauka o Polsce współczesnej na tle stosunków światowych ze szczególnem uwzględnieniem geografji ekonomicznej, oraz stosunków społecznych i politycznych, pojęta jako nauka obywatelska. Prócz tego powtórzenie Historji Polski.

Fizyka (4 godz. tyg.). Elektryzowanie ciał przez potarcie. Przewodniki i izolatory. Prawo Coulomba. Jednostka ładunku. Potencjał. Kondenzatory, pojemność. Dielektryk. Elektrometr. Prądy elektryczne. Magnetyzm. Ogniwo termoelektryczne. Indukcja. Dynamomaszyna. Motor elektryczny, transformator. Cewka Rumkorffa. Elektroliza.

Wyładowania elektryczne w gazach. Promienie katodowe i dodatnie. Promienie Roentgena. Wiadomości o ciałach promieniotwórczych. Kosmografja. Uwagi historyczne. Kształt ziemi. Ruch dzienny. Doba gwiazdowa. Zjawisko ruchu słońca Pory roku. Wyjaśnienie zjawiska ruchu rocznego słońca. Doba słoneczna, Czas gwiazdowy, Kalendarz. Słońce — Układ słoneczny. Prawo powszechnego ciążenia. Ćwiczenia, tyczące pomiarów przyspieszenia i magnetyzmu ziemskiego. Obserwacje księżyca, słońca i planet.

Matematyka (3 godz. tyg.). Geometrja analityczna. Wykresy równań. Przykłady dyskusji. Równanie i zagadnienia o prostej. Równanie koła wraz z dyskusją. Równanie stycznej do koła i zagadnienia o kole. Równanie elipsy z dyskusją. Zagadnienia tyczące elipsy, hyperboli i paraboli. Powtórzenie stereometrji, dyskusje równań i zagadnień. Rola definicji w matematyce. Powtórzenie trygonometrji. Zagadnienia z miernictwa i kosmografji. Postępy arytmetyczne i geometryczne. Liczby niewymierne. Indukcja matematyczna. Role aksjomatów w matematyce.

Propedeutyka filozofji (3 godz. tyg.). W I. półroczu psychologja, w II. logika.

Rysunki (2 godz. tyg.). Ekspresja uczuć. Wyraz w twarzy, ruchu i minie. Studja ruchów ludzi i zwierząt. Studja pejzażowe. Zdobnictwo pendzlem i dowolnemi technikami.

Zwiedzanie wystaw i zbiorów muzealnych. Pogadanki o sztuce współczesnej, a zwłaszcza polskiej, o pierwiastkach sztuki ludowej, o koncepcji ukrzyżowania w sztuce i o formach architektonicznych klasycznych a nowożytnych.

Ćwiczenia cielesne (2 godz. tyg.) według programu; zabawy i gry na wolnem powietrzu.

Nadobowiązkowa nauka języka niemieckiego.

Na nadobowiązkową naukę języka niemieckiego uczęszczało uczniów 37, podzielonych na trzy kursa. Przerabiano podręcznik Dra J. Jakóbca. Część I., II. i III. Nauki udzielał Prof. Michoński.

IV. TEMATY DO WYPRACOWAŃ PIŚMIENNYCH.

a) Z języka polskiego.

KLASA V a.

1. Wystawa lotnicza w Barbakanie (opis) dom.
2. Powrót Tadeusza na wieś (według „Pana Tadeusza“ Mickiewicza) szk.
3. Znaczenie morza Śródziemnego w starożytności, dom.
4. W jaki sposób zdołał ks. Robak nakłonić Sędziego do zgody z Hrabią? (według „Pana Tadeusza“ Mick.) szk.
5. O ile Gerwazy pokrzyżował plany ks. Robaka? (według „Pana Tadeusza“ Mick.) szk.
6. Moje obowiązki koleżeńskie, szk.
7. Dlaczego Skawiński stracił posadę latarnika? (według „Latarnika“ Sienkiewicza) szk.
8. Spotkanie się Odyseusza z Matką Antylekją w Hadesie (według „Odyssei“ Homera) szk.
9. Najpiękniejszy ogród (opis ogrodu znanego lub pomysł urządzenia własny) dom.
10. Na czem polega komizm Rejenta w „Zemście“ Fredry? szk.

KLASA V b.

1. Tragedja J. Bieleckiego (szk.).
2. Zachód słońca w jesieni (dom.).
3. Tło obyczajowe w trzech pierwszych ks. „Pana Tadeusza“ (dom.).
4. Pan Wołodyjowski jako wzór rycerza kresowego (dom.).
5. Szlachta dobrzyńska a czapliniecka — charakterystyka porównawcza (szk.).
6. Przechadzka na Wawel (dom.).
7. List do przyjaciela z wyrażeniem współczucia (szk.).
8. Przyroda w „Panu Tadeuszu“ (dom.).
9. Duża pauza w naszym Zakładzie (szk.).
10. Walka o ziemię — na podstawie „Placówki“ (dom.).

KLASA VI a.

1. „Życie człowieka jak woda młynie
   Wznosi się, szumi, opada i ginie“ (porów.) dom.
2. Wychowawcze wskazówki Reja a Modrzewskiego (na podstawie lekt. szk.) szk.
3. Skutki wielkich odkryć z końca XV. i z początku XVI w. dla Europy (dom.).

4. Na czem polega według Kochanowskiego szczęście ludzkie? (według „Pieśni i Fraszek") szk.
5. Dzięki czemu zyskuje Odprawa posłów greckich Kochan. koloryt polski? (szk.).
6. Charakterystyka kolegi X. (dowolnie obranego) (szk.).
7. Tok myśli zasadniczych w III. kazaniu sejm. ks. Skargi (szk.).
8. Jakie myśli i uczucia budzą się we mnie na widok odradzającej się przyrody na wiosnę? (dom.).
9. Stanisław August Poniatowski w świetle satyry Krasickiego: Do króla (szk.).
10. Podkomorzy a Starosta w „Powrocie Posła" Niemcewicza (szk.).

KLASA VI b.

1. Życie ludzkie a rzeka (porów.) dom.
2. Zajęcia i przyjemności wiejskie szlachcica ziemianina w. XVI według Reja, szk.
3. Rozkwit i upadek rycerstwa w wiekach średnich, dom.
4. Tok myśli i uczuć w pieśni Kochanowskiego: O spustoszeniu Podola przez Tatarów, szk.
5. Jak koi matka Kochanowskiego zbolałe jego serce po stracie Urszulki? szk.
6. Mój przyjaciel (charakterystyka), dom.
7. Skutki niezgody domowej (według III. kazania sejmowego ks. Skargi), szk.
8. Jakie zjawisko przyrody i dlaczego podoba mi się najbardziej? dom.
9. Szlachta polska w świetle satyry Krasickiego: Do króla, szk.
10. Walery a Szarmancki w „Powrocie Posła" Niemc., szk.

KLASA VII. A.

1. Człowiek jako zjawisko w przyrodzie, dom.
2. Młodzieńcze hasła Mickiewicza, szk.
3. Życie codzienne dziś a w wiekach średnich — albo Rozwinąć myśl: Homo non sibi sed patriae natus, dom.
4. Analiza „Pieśni Wajdeloty", szk.
5. Tok głównych myśli w „Improwizacji", dom.
6. Miłość ojczyzny w dziełach Mickiewicza — albo Znaczenie Mickiewicza, szk.
7. Które rocznice narodowe najmilej wspominamy, dom.
8. Czy Kordjan był bohaterem? szk.
9. Oszczędność podstawą dobrobytu, dom.
10. Sprawozdanie z lektury domowej (wybór w porozumieniu z naucz.).

KLASA VII. B.

1. Wpływ kultury ludzkiej na przyrodę, dom.
2. Wartość haseł filomatów i filaretów, szk.
3. Analiza „Pieśni Wajdeloty", szk.
4. Per aspera ad astra — albo
   Ubiór dzisiejszy i w wiekach średnich z uzasadnieniem różnic, dom.
5. Tok myśli w „Improwizacji", szk.
6. Zasługi Mickiewicza — albo
   Pierwiastek miłości w dziełach Mickiewicza, dom.
7. Co się złożyło na wybuch powstania listopadowego, dom.
8. Ewolucja Kordjana, szk.
9. Dlaczego powinniśmy słuchać praw, dom.
10. Sprawozdanie z lektury domowej (wybór w porozumieniu z prof.).

KLASA VIII. A.

1. Wyraz w obrazach Vlastimila Hoffmana, dom.
2. Jak Rzym doszedł do potęgi (na podstawie rozmowy Irydjona z Ulpianem, cz. IV, obraz II, w „Irydjonie", szk.
3. Polska w poezji trzech wieszczów, dom.
4. Na czem zasadza się potęga i znaczenie narodu, szk.
5. Rozwój idei narodowej w Europie, dom.
6. Wartość pracy (szkol. 2 godz.).
7. Mój ideał obywatela, dom.
8. U progu nowego życia, dom.

KLASA VIII. B.

1. Jak w kl. VIII a (dom.).
2. „ „ (szk.).
3. Moralne i etyczne cechy romantyzmu polskiego, dom.
4. Jak w kl. VIII. a (szk.).
5. Rozwój idei narodowościowych w Europie w w. XIX, dom.
6. Wartość nauki (szk. 2 godz.).
7. Jakie zalety w człowieku powinniśmy najwięcej cenić i dlaczego? dom.
8. U wrót nowego życia, dom.

b) Z języka niemieckiego.

KLASA V b.

1. Ich beschreibe meinen Weg nach der Schule.
2. Ich beschreibe einen Herbsttag (auf Grund der Schullektüre).

3. Meine Erinnerungen an den hl. Nikolaustag.
4. Warum sehnen wir uns nach dem Frühling im Winter?
5. Die ländlichen Berufe.
6. Wie schûtzt sich der Mensch vor dem Unwetter?
7. „Mein Schulleben" (in der Form eines Briefes an einen Freund.
8. Ich beschreibe meine Osterferien.
9. Der Marktag in einer kleiner Stadt.
10. Ćwiczenie z oratio obliqua.

KLASA VI b.

1. Ich beschreibe den Wochenmarkt in Krakau.
2. Möpschens Schicksal (auf Grund der Novelle von Wildenbruch).
3. Die Sagen von verborgenen Schätzen und ihr Ursprung.
4. Die Winterfreuden in der Stadt und auf dem Lande.
5. Die Deutung von Goethes „Schatzgräber".
6. Die Sage vom Bischof Hatto und dem Fürsten Popiel.
7. Das Erntefest in Westfalen und Polen.
8. „Die Wallfahrt nach Kevlaar". Inhaltsangabe u. Sinn des Gedichtes von Heine.
9. Der Großstadtverkehr auf Grund des Lesebuches.
10. Bericht über die diesjährige deutsche Lektüre.

KLASA VII a.

1. Religiöse Anschauungen der alten Slaven und Germanen.
2. Die Rolle der Burgen im Mittelalter.
3. Die Verwandschaft der nordischen Sagen mit den südlichen.
4. Welche dem Parzival gegebene Ratschläge haben bis jetzt ihre Geltung und warum?
5. Wie verbindet der Dichter die weltliche und geistliche Welt in seinem Epos: Parzival.
6. Meine Freude auf den kommenden Frühling.
7. Die Schuld Wallensteins und ihre Folgen.
8. Das deutsche Theater vor dem Auftreten Lessings.
9. Der Einfluß des Barockstiles auf die Gestaltung des gesellschaftlichen Lebens in Deutschland.

KLASA VII b.

1. Wie schildert Tacitus die alten Germanen?
2. Der Anfang des Schuljahres in unserem Gymnasium.
3. Die Entstehung des Nibelungenliedes.
4. „Parzival" als Spiegelbild des Mittelalters.
5. Der gotische Baustil.
6. Die Schilderung des Städtchens in dem Gedichte „Hermann u. Dorothea.

KLASA VIII a.

1. Der Herbst auf dem Lande.
2. Wintervergnügungen.
3. Die Charakteristik Tells.
4. Die Vorfabel der Iphigenie auf Tauris.
5. Mein Lebensberuf.

KLASA VIII b.

1. Meine Eindrücke während der Ferien.
2. Die Geschichte des Schweizervolkes.
3. Die Gründe der Verhaftung Tells.
4. Welch kulturhistorisches Bild entwirft Schiller in seiner Elegie: Der Spaziergang.
5. Die Bedeutung des Aufenthaltes Iphigeniens auf Tauris für die Bewohner des Landes.

c) Z języka francuskiego.

KLASA V a.

1. Mes vacances à la campagne.
2. Emploi des pronoms „le, en, y".
3. Lettre d'un fils à son père pour le j'our de sa fête,
4. Racontez la cours de vos études et dîtes quelles études vous allez faire pour faire choix de votre future carrière.
5. Un noble coeur. (Scène de la vie scolaire).
6. Emploi des temps après la conjonction „si".
7. La noix (Thème).
8. Quels sout les traits principaux du caractère de Jacques Morlot? (Lecture „Le petit Auvergnat") Tirez la morale de ce récit.
9. Description d'un jour de marché à Cracovie.

KLASA V b.

1. La nouvelle année scolaire.
2. Verbes de la I re conjugaison dout l'ortographe présente quelque difficulté.
3. Lettre à un ami malade.
4. Racontez le chapître intitulé: „Les lentilles de collège".
5. Une journée pluvieuse. (Description d'une gravure).
6. Forme passive des verbes. (Dictée).
7. La vie humaine est un jardin (Thème).
8. Imaginez vous que vous êtes Jaques Morlot et racontez tout ce qui vous est arrivé.

KLASA VI a.

1. Aujourd' hui est père de demain".
2. Ortographe de tout (Dictée).
3. Quel voeu formerais-je sur le „Pont des souhaits" (Légende bretonne) si j'étais certain de le voir s'accomplir.
4. Lettre d' affaire.
5. Mort de Roland.
6. Emploi du subjonctif.
7. Le printemps (Thème).
8. Gustave—Adolphe, roi de Suède et la question du duel.
9. Héroisme d'une petite Polonaise pendant l'invasion de Léopol par les Ruthènes.

V. PRACA WYCHOWAWCZA W ZAKŁADZIE.

Rada Pedagogiczna naszego Zakładu postanowiła w bieżącym roku szkolnym nie pominąć żadnej sposobności zbliżenia się do młodzieży, by w ten sposób zyskać decydujący wpływ na życie jej pozaszkolne. Znalazło się też dużo między nami jednostek, które nie szczędząc ni czasu, ni trudu, z zapałem poświęciły się pracy wychowawczej. Starały się one poznać zakres zainteresowań i upodobań wychowanków, by, idąc za ich naturalnemi skłonnościami, stworzyć w obrębie zakładu takie organizacje, któreby ściślej związały młodzież ze szkołą i oderwały ją od szukania pozaszkolnych i pozadomowych rozrywek. Tem też tłumaczyć sobie należy fakt, iż organizacyj tych powstało na terenie naszego zakładu dość dużo. Jedne z nich miały za cel pogłębienie życia religijnego młodzieży, drugie ułatwienie rozszerzenia i pogłębienia wykształcenia, inne wreszcie miały zaspokoić pragnienia życia artystycznego. Nie zapomniano też o rozwoju fizycznym młodzieży.

Naczelną jednak troską wszystkich wychowawców było przyzwyczajenie uczniów do życia zbiorowego, zaznajomienie ich z najważniejszemi formami i przejawami życia społecznego i zaprawienie do pewnej w tym kierunku samodzielności. W tym celu zorganizowano omal we wszystkich klasach tak zwane gminy klasowe, wyposażając je stosownie do wieku i okoliczności — w większą lub mniejszą autonomję.

Wszystkie bez wyjątku miały czuwać nad zewnętrznym porządkiem, schludnością i przyozdobieniem sal szkolnych, nad wewnętrzną karnością współuczniów, nad utrzymywaniem zgody i harmonji między kolegami. Wszystkie miały budzić uczucia koleżańskości przez obowiązek członków do udzielania

bezpłatnej pomocy w nauce kolegom słabszym i w przeważnej mierze wszystkie dobrze wywiązały się z tych zadań.

Niektóre jednak gminy klasowe zakreśliły sobie szerszy zakres działania i tym chcę jeszcze kilka słów poświęcić. I tak wychowawca kl. II. b, chcąc w wyższym jeszcze stopniu rozbudzić altruistyczne uczucia u swych wychowanków, założył kasę oszczędności i składkową bibljotekę.

Dla uczenia obserwacji, pogłębienia znajomości życia, wreszcie przyzwyczajenia do swobodnego wypowiadania myśli zaprowadził na posiedzeniach gminnych wykłady uczniów na zgłoszony temat z demonstracjami.

Wykłady wygłoszono następujące: 1. O fotografowaniu (Pretzel). 2. O wyrobie czekolady (Tyszler), 3. O maszynach do przeróbki drzewa (Peterek), 4. Oprowadzanie po Muzeum Narodowem (Kopera), 5. Słód i jego wyrób (Porębski), 6. O granicie (Kopera), 7. Doświadczenia fizyczne z węglem kamiennym (Kopera-Tyszler), 8. O bawełnie (Schneid), 9. O rżniętych instrumentach muzycznych (Mikulski), 10. i 11. Recytacje monologów humorystycznych (Ochalski).

Dla przyzwyczajenia uczniów do ścisłego ujmowania faktów, do rozróżniania rzeczy ważnych od błahych wprowadzono pisanie kolejne kroniki klasowej i protokołu posiedzeń. Zatwierdzano je dopiero po dyskusji.

Kronikarzami byli: Pretzel, Romański, Porębski, Kopera, Mikulski, Dym i ponownie Porębski. Protokolantem był Ochalski. Zarząd Gminy stanowili: Wilga (wójt), Chudzikiewicz jego zastępca, Ochalski sekretarz, Porębski skarbnik, Szostak gospodarz. W drugiem półroczu wszedł Karbowski na miejsce podwójciego a Skrzyński na miejsce gospodarza.

Dla zachęty w nauce i dobrego zachowania wprowadzono tablicę honorową, na której wypisywano na każdy okres konferencyjny nazwiska uczniów, *a)* którzy z niczego nie byli wykazani ani napominani, *b)* którzy otrzymali zachowanie bardzo dobre.

Z funduszów i staraniem Gminy przerobiono katedrę na biurko z szufladami.

Gmina kl. III. urządziła dwa klasowe wieczorki: jeden poważny o charakterze patrjotycznym, drugi wesoły w tonie humorystycznym.

Gmina kl. IV. istniejąca pod im. św. Jana Kantego, z własnych funduszów wydawała pisemko p. t. „Czwartak“. Posiadała również własną Kasę oszczędności.

Klasę V a. zorganizował Wychowawca w Gminę szkolną im. Bolesława Chrobrego, którą kierowała wybrana z pośród niej Rada gminna przy pomocy Komisji administracyjnej i Sądu koleżańskiego. Gmina miała swoją kasę, na którą składały się podatki stałe i wpływy pieniężne z kar administracyjnych.

Zawiązał się nadto w Gminie Klub sportowy z 2 sekcjami: lekko-atletyczną i tennisową.

Walnych Zgromadzeń było 4 (5/IX, 5/II, 23/IV, 27/IV).

Posiedzenia Rady gminnej odbywały się co tydzień — a przedmiotem obrad bywały sprawy gminne bieżące jak n. p. administracja, higjena sali, karność, spory, stosunek do profesorów, postęp w nauce, projekty zabaw i wycieczek i t. p.

Zebrania Gminne pełne lub częściowe, odbywające się co 2 tygodnie (czasem częściej) były poświęcone na pogadanki wychowawcze lub uczczenie pewnych postaci czy chwil narodowych.

Przedmiotem pogadanek były następujące zagadnienia: Zdolności i zamiłowania (ankieta i jej omówienie), kłamstwo i prawdomówność (ankieta i jej omówienie), obowiązki koleżańskie, obowiązki wobec rodziny i szkoły, stosunek pracy szkolnej do zajęć i rozrywek, przeciążenie (słabsi a zdolniejsi), lektura domowa — korzystanie z czytelni uczniów, cierpliwość i wytrwałość w pracy i życiu (odczyt ucznia na podstawie Smilesa „Pomoc własna“) — obowiązki narodowo-państwowe.

Z postaci i chwil narodowych poświęcono zebrania uczczeniu: Bolesława Chrobrego (odczyt ucznia i deklamacja) H. Staszica (wykład i recytacja wyjątków i dzieł pisarza), Reymonta i Powstania 1831 r. (łącznie z Kółkiem naukowo-literackiem kl. VI).

W porze zimowej urządziła Rada gminna 10 zabaw towarzyskich we czwartki w sali rysunkowej (zabawy i gry pokojowe — turniej szachowy). Prócz tego cały szereg wycieczek, o których wspomnę na innem miejscu.

Prócz gmin klasowych działały na terenie szkoły inne organizacje, skupiające młodzież czyto całego zakładu, czy też pewnych klas, pragnącą pracować w pewnym obranym przez siebie kierunku. Na czoło wysuwa się przedewszystkiem

---

VI. SODALICJA MARJAŃSKA.

Założona przed czteroma laty, a dziś skupiająca w swem łonie 187 członków (142 sodalisów, 31 kandydatów, 7 aspirantów), dążyła wytrwale do pogłębienia życia religijnego, wyrobienia katolickich przekonań i ugruntowania zasad moralnych. Opiekę nad Sodalicją roztaczał X. Dr Józef Rychlicki, a na jej czele stał Wydział złożony z prefekta, jego zastępcy, asystenta, sekretarza i przedstawicieli poszczególnych klas.

Cały zespół podzielono na 2 grupy: sodalicję wyższą (kl. VI., VII., VIII. i niższą (kl. III, IV., V.). Prócz wspólnych nabożeństw, które odprawiano w kaplicy sodalicyjnej przy kościele św. Barbary, a także w kościele OO. Zmartwychwstańców, sodalisi odbywali zebrania (osobno starsi, osobno młodsi), urządzali uroczystości, lub organizowali bliższe i dalsze wycieczki.

Sodalicja wyższa odbyła zebrań 8, które zagajał ks. prefekt Dr J. Rychlicki, rozbierając tę, czy inną prawdę religijnomoralną na tle współczesnej doby i życia sodalicyjnej młodzieży. Z kolei następował odczyt jednego z sodalisów lub zaproszonych referentów, dyskusja, deklamacja, omawianie zagadnień etycznych, wolne wnioski. Referaty wygłosili: sod. Stanisław Skwarczyński VII b.: „Prześladowanie katolicyzmu w Rosji“, sod. Andrzej Scipio VII a.: „O pochodzeniu człowieka“, sod. Franciszek Łubieński VII a.: „Ideał a młodzież“, sod. akad. J. Święcicki: „Znaczenie i cele sodalicji gimnazjalnej“, kol. Władysław Dropiowski VIII b.: „Dlaczego więszość członków sodalicji stanowią harcerze“?, sod. Józef Rozwadowski VII a.: „Czego nas mogą nauczyć pszczoły w życiu społecznem?“, sod. akad. Turowicz: „Typ nowoczesnego katolika“, sod. Zygmunt Czyżowski V a.: „Dlaczego ludziom złym dobrze się powodzi?“, sod. Mieczysław Ramza VII b.: „Ideał ucznia sodalisa“.

Deklamacje wygłaszali sodalisi: E. Olma VIII a., J. Jankowski VI a., T. Dorawski VII a., Zb. Preiss VIII a, M. Berger VI b. i Zb. Jaglarz III.

Posiedzeń sodalicji niższej było 12. Z natury rzeczy ich porządek dzienny musiał być nieco odmienny. Poza przemówieniem ks. prefekta Dr Rychlickiego składały się nań czytanie ustępów z książek lub czasopism religijnych, omawianie statutu, wyjaśnianie celów i zadań sodalicji, rozwiązywanie łatwiejszych zagadnień etycznych, wskazywanie środków, jakich się chłopiec musi imać, o ile pragnie swą duszę zachować czystą i nieskalaną. — Najwięcej zainteresowania wśród malców budziła t. zw. „skrzynka tajemna“. Była to najzwyklejsza czapka uczniowska; każdy z młodych sodalisów mógł do niej wrzucić wypisane na karteczce pytanie, na które sam nie mógł znaleść odpowiedzi.

W łonie sodalicji powstały: 1. Sekcja eucharystyczna pod przewodnictwem sod. Włodzimierza Gundelacha VI a., licząca 38 członków.

Odbyła ona 3 posiedzenia, na których wygłosili referaty: sod. Wł Gundelach VI a.: „O nawiedzaniu Najśw. Sakramentu“, sod. Adam Woźniakiewicz V a.: „O rzeczywistej obecności Pana Jezusa w Najśw. Sakramencie“. 2. Kółko apologetyczne

pod przew. sod. Stanisława Nowogrodzkiego VII a., liczące 26 członków. Odbyło również 3 zebrania, na których wygłosił referat: sod. Mieczysław Bielski VII a.: „Reinkarnacja“, sod. Tadeusz Woźniakiewicz VI a.: „Pragnienie szczęścia w duszy ludzkiej“.

Uroczystości urządzono 7. Piękniej niż inne wypadły uroczystości przyjęcia kandydatów w poczet rzeczywistych sodalisów, odbyte w dniach 6/XII. 1925 r. i 2/V. 1926 r. Niemniej miłe na wszystkich wrażenie wywarła Akademja Marjańska, urządzona w przeważnej części siłami sodalisów w święto patronalne sodalicji 8/XII. 1925 r. Wielki to był dla naszej sodalicji zaszczyt, że wieczór ten zaszczycić raczyli swą obecnością J. W. P. Kurator Dr J. Riemer i J. W. P. W. Ostrowski, komisarz rządowy miasta Krakowa.

W dn. 1 i 2 czerwca b. r. urządziła Sodalicja po raz drugi od czasu swego istnienia wycieczkę złożona ze 140 uczestników do Częstochowy, by złożyć pokłon Królowej Korony Polskiej. Wycieczkę prowadził ks. Moderator przy łaskawem współudziale J. W. P. Radcy Z. Skąpskiego, Prezesa Komitetu Rodzicielskiego naszego Zakładu.

Sodalicja posiada własną bibjotekę, liczącą 302 książek przeważnie treści religijnej; prenumeruje miesięcznik „Pod znakiem Marji“ w 185 egz., a nadto „Sodalis Marianus“, „Wiara i czyn“. Z bibljoteki wypożyczano książki raz na tydzień i po każdem zebraniu.

Dość poważnie przedstawia się stan kasowy, bo dochody wynosiły 882·75 zł. a rozchody 758·29 zł.

W roku szkolnym 1925/26 odbyły się 2 Walne Zgromadzenia. Na pierwszem z początkiem roku szkolnego wybrano Wydział w następującym składzie: sod. Bruno Boguszewski kl. VIII a. prezes, sod. Roman Rękiewicz kl. VIII b. wiceprezes, sod. Zbigniew Niewiadomski kl. VIII a. asystent, sod. Stanisław Nowogrodzki kl. VII a. sekretarz. Na rok szkolny 1926/27 prezesem wybrano St. Nowogrodzkiego.

Praca wychowawcza nie ograniczała się jednak do wymienionych dziedzin, lecz kierowała również intellektualną pracą uczniów, której poświęcam osobny rozdział.

VII. NADOBOWIĄZKOWA PRACA UMYSŁOWA.

ZAJĘCIA W CZYTELNIACH I KÓŁKACH NAUKOWYCH.

Wszyscy wiemy, że młodzież szkolna nie zadawala się jedynie pracą, jaką nakładają na nią programy szkolne, lecz pragnie wiedzę swą rozszerzać w umiłowanym przez siebie kierunku. Dawniej szkoła mogła tylko ten ruch śledzić, ale nie

widziała się zniewoloną do czynnego popierania go w formie organizacji szkolnej, ponieważ książka, czasopisma naukowe i literackie były codzienną strawą każdego domu inteligentnego. Młodzież uboższa mogła wypożyczać sobie kosztowniejsze wydawnictwa od kolegów zamożniejszych. Odkąd jednakże książka poważniejsza i czasopisma naukowe stały się poniekąd zbytkiem, szkoła czuła się zobowiązaną przyjścia z pomocą swoim wychowankom przez uprzystępnienie im pożytecznej lektury zwłaszcza, że zaczęły pojawiać się wydawnictwa tanie, lecz podejrzane. Przeto z inicjatywy Rady Pedagogicznej, a dzięki finansowemu poparciu Komitetu rodzicielskiego założono z początkiem listopada r. 1925 1. Czytelnię dla uczniów 4 klas najwyższych.

Na Czytelnię umieszczoną w sali Rady Pedagogicznej składały się następujące czasopisma: Iskry, Tygodnik Ilustrowany, Przegląd Powszechny, Harcmistrz, Harcerz, Orli Lot, Poradnik Językowy, Le Petit Journal de France, Rzeczy Piękne, Przyroda i Technika, Przyrodnik, Mechanik, Ziemia, Morze, Wioślarz Polski, Lot Polski, Młody Lotnik, Stadjon, Przegląd Sportowy, Radjo-Amator, Radjo dla wszystkich, Radio für Alle, Radjofon Polski, Polski Przegląd fotograficzny, Naokoło świata.

Czytelnia była otwarta od 10. listopada r. 1925 do 4. maja 1926 a mianowicie dla uczniów kl. V. i VI. we wtorki, a dla uczniów kl. VII. i VIII. w piątki od godz. 4 7 po południu.

Liczba czytelników wahała się między 55 a 12. Największą poczytnością cieszyły się czasopisma ilustrowane, sportowe i techniczne. Dyżury mieli delegaci klas, a opiekunami Czytelni byli profesorowie: Ks. Wł. Macheta i R. Niemiec.

Z Kółek naukowych zasługują na wyszczególnienie

2. Kółko historyczno-literackie kl. VI ab, które zawiązane pod kierownictwem ks. prof. Wł. Machety wzięło sobie za zadanie starać się o głębsze wniknięcie w literaturę, historję i kulturę polską. W tym celu członkowie Kółka w liczbie 26 studjowali gruntowniej niektóre utwory literatury, czytali monografje, zaznajamiając się dokładniej z pewnemi zjawiskami i zagadnieniami kulturalnemi, a następnie zdawali sprawę ze swych studjów na posiedzeniach, na których po sprawozdaniach czy referatach przeprowadzano dyskusję.

Wygłoszono zaś następujące referaty: 1. Konarski, Jedna noc (odczytanie noweli własnej), 2. Rudkowski, Studja szkolne T. Kościuszki, 3. Kopera, Kościuszko w Krakowie, 4. Lewin, Geneza i rozwój komedji greckiej, 5. Bojarski, Polityczne poglądy Górnickiego, 6. Gundelach, Zamki i pałace w Polsce, 7. Niemczyk, Powstanie listopadowe, 8. Pretzel, Twórczość Sępa Szarzyńskiego, 9. Litawski, Fryderyk Chopin, 10. Woźnia-

kiewicz, Życie i twórczość Wł. Reymonta ilustr. wyjątkami z jego powieści, 11. Jankowski, Humanizm w Polsce, 12. Bukowski, Barok w poezji Polskiej (A. Morsztyn), 13. Woźniakiewicz, Sielanka polska w XVII w., 14. Krzyżanowski, H. Sienkiewicz jako powieściopisarz i obywatel, 15. Kwiatkowski, Sarmatyzm Zabłockiego a Zemsta Fredry, 16. Litawski, Geneza Konstytucji 3 Maja, 17. Malinowski, Stan. Staszyc a Hugo Kołłątaj, 18. Herlinger, Teatr w Polsce w XVII i XVIII w.

Podobny cel miało Kółko literackie ki. VII i VIII, które na 15 posiedzeniach zaznajamiało się z utworami z literatury polskiej i obcej i z różnemi zagadnieniami z teorji literatury. Uczeń Tadeusz Nowak wygłosił referat na temat: „Różnice między poezją a prozą. Kółkiem kierował prof. Piasecki. Należało doń 21 członków.

Uzupełnieniem Kółka literackiego było

3 Kółko dramatyczne kl. VIa i VIb, liczące 16 członków, które zajmowało się deklamacją i lekturą utworów dramatycznych. Przeczytano i częściowo przygotowano na scenę „Radę“ z „Pana Tadeusza“ Mickiewicza, komedje Fredry: Lita et Compagnie, Pan Benet, Poeta i Odludki, Korzeniowskiego: Dwaj Mężowie.

Komedję zaś Fredry Pan Geldhab odegrano przy udziale przy współudziale siostry jednego z członków, pod kierownictwem i reżyserją p. Kustowskiego, artysty dramatycznego Teatru miejskiego, dn. 5. i 6. czerwca b. r. w sali teatralnej Stowarzyszenia Dzieci Marji na dochód „Rodziny Sierocej“ w Prądniku Czerwonym. Kółkiem opiekował się ks. prof. Wł. Macheta.

Prócz tego dawne Kółko dramatyczne uczniów kl. VIIIb, przostające pod opieką prof. St. Michońskiego dało dwa przedstawienia pożegnalne.

4 Kółko krajoznawcze im. W. Nałkowskiego, zawiązane w październiku 1925 r., a złożone z dawnych członków tegoż Koła, uczniów gimn. V., oraz nowych z gimn. IV, liczyło 26 członków z klas IV.—VIII., w tem z tutejszego zakładu uczniów 20.

Praca Koła polegała na tygodniowych zebraniach, połączonych z referatami uczniow treści krajoznawczej, braniu udziału w zebraniach urządzanych przez inne Koła i wycieczkach. Kółko posiada małą bibljoteczkę, zbiór map i czasopism krajoznawczych. Opiekunem Koła był Dr W. Kubijowicz.

5. Kółko filologiczne zorganizowały trzy klasy. W kl. VIIa i VIIIb, przewodził mu Prof. Niemiec, a w VIIIa Prof. Plezia.

Z uczniami klasy VIIIb na 8 posiedzeniach przeczytano i objaśniono Horacego: De arte poëtica.

W związku z tem wygłosił prof. Niemiec referat: Horacego list do Pizonów — jego znaczenie — Na posiedzeniach z uczniami klasy VII a zajmowano się omawianiem najcelniejniejszych utworów z literatury greckiej i ich twórców.

Wygłoszono tutaj następujące referaty:

1) Prof. Niemiec: Poezja epiczna po Homerze — i jej przedstawiciele,
2) Dorawski F.: Poezja liryczna,
3) Rozwadowski: Liryka chóralna,
4) Dunikowski: Poezja lesbijska, poezja choliambiczna, Apolog, Anakreon, Pindar,
5) Kurek: Teatr grecki,
6) Bielski: Początki tragedji greckiej i Aischylos,
7) Jastrzębski: Sofokles,
8) Nowogrodzki St.: Eurypides.

Ponadto wygłoszono następujące odczyty:

a) Bielski: Grupa Laokoona w sztuce i poezji,
b) Prof. Niemiec: Niektóre sentencje łacińskie używane w życiu codziennem (omówienie źródła i znaczenia).

Na Kółku kl. VIII a

a) czytano i interpretowano: Horacego: Listy ks. II, list. 1 (w oryginale), Plauta Bracia, Arystofanesa - Rycerze i Chmury, Platona — Obrona Sokratesa (w tłumaczeniach).

Wygłaszano referaty:

Boguszewski Bruno — Poezja dramatyczna w Rzymie.
Niewiadomski Zbigniew — O Plaucie i jego dziełach,
Leszczycki Stanisław — O komedji greckiej.
Horowski Jerzy — O Arystofanesie i jego dziełach.

6. Kółko matematyczne (opiekun Prof. Lammel) liczyło 32 członków. Posiedzeń odbyło 15, na których referowali przez kilka posiedzeń Stanisław Skwarczyński „Teorja konstrukcyj zadań geometrycznych płaskich. Janik Piotr „Wybrane rozdziały z teorji liczb (kongruencja). Z ramienia Kółka zorganizowano pomoc naukową dla uczniów słabszych. Lekcyj udzielali: St. Skwarczyński, Piotr Janik, Tadeusz Nowak, Jerzy Rose, Józef Jastrzębski, Stanisław Pelczarski, Józef Fusek.

7. Kółko fizyczne, pozostające pod opieką Profesora Fijoła, rozwinęło bardzo wydatną działalność w dwuch kierunkach, odczytowym i wycieczkowym. Liczyło członków 30.

Odczyty członków były następujące.

Stein: „Radjo-telegrafja“, Radjo-telefonja“ (2), Zubrzycki (VIII a): „Widma gazów“, „Budowa materji“ (2), Leszczycki: „Optyka fotograficzna“, „Technika fotograficzna“ (2), Szenker Wł. (VIII b): „Demonstracja skutków prądów maszyn elektrycznych“, Górski (VIII a): „Grafika“, Dziurzyński (VIII a): „Demonstracja własności skroplonego powietrza“, Pithart (VIII a):

„Elektroliza w technice“, Hanczakowski (VIII a): „Demonstracja własności fal Hertza“, Topiński (VIII b): „Metody wyznaczania stałej Avogadry“, Walewski (VIII b): „Ciała para i diamagnetyczne między biegunami elektromagnesu“.

Wycieczki wszystkich członków:

Do drukarni „Il. Kurjera Codz.“ (2), do zakładu cynkograficznego „Ryngraf“ (2), do zakładu światłodrukowego „Akropol“ (2), do radjostacji dębnickiej (2), do browaru Goetza, do centrali telefonicznej, do garbarni i fabryki obuwia „Marko“ w Ludwinowie, do fabryki maszyn, odlewni żelaza i stoczni L. Zieleniewskiego.

Kółko organizowało prócz tego wycieczki klasowe: Klasa III-cia zwiedziła fabrykę pudełek blaszanych p. Bogdanowicza, odlewnię żelaza w Dąbiu, fabrykę czekolady „Optima“. Klasy VII ab i VIII ab zwiedzały parowozownię w Płaszowie, klasy VII ab i VIII ab gazownię miejską, klasy VIII ab elektrownię miejską (2), klasy VI ab fabrykę „Optima“. W okresie przedmaturycznym zbierano się celem przerabiania ćwiczeń i zagadnień z fizyki. Nadto urządzono w sali wykładowej 5 przedstawień kinowych na małym aparacie z programem dozwolonym dla młodzieży.

Kiedy mowa już o wycieczkach naukowych, to wspomnieć mi wypada o wycieczkach tego rodzaju, zorganizowanych przez Panów Wychowawców. Na czoło wysuwa się klasa Va. Zwiedziła ona pod przewodnictwem Ks. Prof. Machety: 1) wystawę lotniczą, 2) wystawę drobiu, gołębi i ryb, 3) Muzeum etnograficzne na Wawelu, 4) Muzeum Czartoryskich, 5) w dwóch partjach drukarnię „Kurjera Codziennego“, 6) wystawę Obrony przeciwgazowej, 7) wreszcie była na przedstawieniu „Ślubów Panieńskich“.

Klasy niższe poznawały zabytki miasta Krakowa.

8. Koło lotnicze, połączone w jedną całość z Kołem Ligi O. P. P., zawiązało się z początkiem bieżącego roku szk. Dzięki silnemu poparciu Prof Kupczyńskiego rozwinęło szerszą działalność.

W celu zaznajomienia się z organizacją, celami, środkami, a zarazem ze znaczeniem lotnictwa odbywało ono co drugi wtorek posiedzenia, na których wygłoszono następujące referaty: uczeń kl. VIII a, Łukaszewski: „Moje wrażenia z lotu Kraków—Warszawa“, „Modelarstwo lotnicze“, „Lotnictwo komunikacyjne“, uczeń kl. VIII a, Preiss: „Historja lotnictwa“ (z przeźroczami), uczeń kl. VIII a, Zubrzycki: Chemja a lotnictwo“, uczeń kl. VIII a, Leszczycki: „Lotnictwo podczas wojny światowej“, uczeń kl. VI a, Kleczewski: „Współczesne lotnictwo wojskowe“, uczeń kl. VIII a, Pithart: Lotnictwo sanitarne, uczeń kl. VIII a, Łukaszewski: Rekordy lotnicze 1906—1926“.

Pozatem zarząd Koła, do którego weszli uczniowie kl. VIII a: Preiss Zbigniew (prezes), Łukaszewski Lesław (bibljotekarz), kl. VI a: Bolland Stefan (wiceprezes), Kleczewski Stanisław (sekretarz), Siedlecki Andrzej (skarbnik), urządził 2 przedstawienia w kinie „Promień“, a z uzyskanych pieniędzy zakupił bibljotekę liczącą 36 książek i broszur i zaprenumerował czasopisma: „Lotnik“ (Poznań), „Lot polski“, „Młody lotnik“ (Warszawa).

Największą jednak atrakcję stanowiła wycieczka samolotami do Warszawy, zorganizowana przez Koło przy poparciu Zarządu Polskiej Linji Lotniczej Aerolot. W tej wycieczce wzięło udział 10 członków Koła. Wyłoniło ono również sekcję modelarską, prowadzoną przez ucznia kl. VIII a, Łukaszewskiego.

VIII. ORKIESTRA I CHÓR.

Zakład posiada również organizacje, mające na celu budzenie zamiłowania do muzyki. Do nich należy przedewszystkiem Orkiestra gimnazjalna, prowadzona sprężyście i z całym zapałem przez prof. M. Kupczyńskiego, który — mimo rozlicznych zajęć — poświęca jej omal cały czas wolny. Koszt jej utrzymania wziął na siebie Komitet rodzicielski, opłacając przedewszystkiem nauczyciela muzyki i łożąc na naprawę instrumentów. Posiada zaś ich orkiestra 49. Próby odbywały się trzy razy w tygodniu: w poniedziałki, piątki i soboty po dwie godziny pod kierownictwem znanego kapelmistrza p. Jana Tesarzyka.

Orkiestra brała czynny udział we wszystkich szkolnych uroczystościach. Prawdziwą niespodzianką było wystąpienie jej w okresie Bożego Narodzenia z kolendami na chórze w kościele św. Anny.

W bieżącym roku miała podwójną obsadę. Starszą, złożoną z 30 uczniów, której przewodniczył Włodzimierz Hanczakowski, uczeń kl. VIII a. Należeli do niej z kl. VIII a: Boguszewski Bruno, Pithart Leon, Preiss Zbigniew (gospodarz orkiestry), Stein Bolesław, Warzeszkiewicz Stanisław, Wierzbicki Stanisław; z kl. VIII b: Bohdanowicz Tadeusz, Czaja Kazimierz, Pileski Witold, Podgórski Roman, Talewski Roman; z kl. VII a: Kosiński Tadeusz; z kl. VII b: Boguszewski Bolesław, Bohdanowicz Jan, Gajdecki Aleksander, Litawski Odon, Ławrusiewicz Jan, Pretzel Edward; z kl. V a: Balcer Zbigniew, Baziuk Jarosław, Fryc Tadeusz, Jasiewicz Jan, Kowarzyk Wandalin; z kl. IV a: Boguszewski Bohdan, Pileski Tadeusz; z kl. III Krzyżanowski Antoni. Druga świeżo założona składała się

z 46 uczniów, a to z dotychczas wymienionych, a nadto z uczniów z kl. VI b: Zagórski Kazimierz; z kl. V a: Bielański Władysław, Ehrenpreis Wiktor, Fischer Karol, Jaśkiewicz Juljusz, Ostrowski Witold, Pomorski Tadeusz, Rouppert Kazimierz, Skrochowski Kazimierz, Stanowski Jerzy, Süsskind Henryk, Wyrobek Kazimierz; z kl. V b: Dadak Józef, Kłodziński Zygmunt, Pustelnik Zbigniew, Lenk Czesław, Greszczuk Edward, Doroz Jan; z kl. III a: Adamski Edward, Alber Włodzimierz, Bielański Jan, Majer Teodor, Mroczkowski Zbigniew, Niemczyk Wojciech, Ostrowski Kazimierz, Senowski Jerzy, Skoczowski Marjan, Zgut Stefan. Roztaczał nad nią opiekę uczeń kl. VIII a Preiss Zbigniew.

Oprócz orkiestry powstał w bieżącym roku szk. przy finansowem poparciu Komitetu rodzicielskiego Chór gimnazjalny, prowadzony przez nauczyciela tutejszego zakładu Stanisława Kowickiego. Należała doń młodzież klas VIII ab, VII ab i II ab. Występował on w kościele podczas nabożeństw szkolnych i na wszystkich szkolnych uroczystościach. Pozatem popisywał się kilka razy poza murami szkoły a to: 1) dnia 14 marca na wieczorku ku czci św. Teresy, jaki odbył się w sali Sodalicji Marjańskiej, 2) na Mszy św. w kościele św. Piotra o godz. 12, 3) dnia 28 marca wziął udział w Oratorjum wielkopostnem w sali Sodalicji Marjańskiej, 4) dnia 25 kwietnia śpiewał po raz wtóry w kościeje św. Piotra, 5) dnia 3 maja wziął udział w szkolnej uroczystości, urządzonej z powodu rocznicy Konstytucji majowej, 6) dnia 28 czerwca urozmaicił swemi produkcjami uroczystość zakończenia roku szkolnego.

Kółko mandolinistów uczniów naszego zakładu, czynne od 1. II, b. r. grało na uroczystość gim. 3 maja i kilka razy w kościele św. Anny w czasie mszy św. Do niego należeli: Gajdecki Aleksander, Herlinger Otto, Kleczewski Adam, Lerch Alfred, Niżyński Marjan, Paszyński Wiesław, Roth Jan, Sożewski Roman, Woźniakiewicz Adam, Cach Eugenjusz.

IX. FIZYCZNE WYCHOWANIE MŁODZIEŻY.

Jak w roku zeszłym, tak i w bieżącym Dyrekcja wraz z Gronem nauczycielskim i Komitetem rodzicielskim dokładała wszelkich starań, aby zapewnić młodzieży jak najlepsze warunki rozwoju fizycznego. Rozumiejąc, że obowiązkowe lekcje gimnastyki, jakie odbywają się częściowo w wynajętej sali Sokoła, a częściowo w sali gimnastycznej państw. gimn. VIII. nie wystarczają, starała się przez organizowanie wycieczek w bliższe i dalsze okolice miasta Krakowa, przez gry i zabawy na wolnem powietrzu, jakoteż przez popieranie róż-

nych sportów, usunąć niekorzystne objawy, wywoływane tak często przez siedzenie w szkole.

1. Wycieczek odbyło się dość dużo. I tak pod koniec września młodzież klas niższych zabawiała się na tak zwanych Małych Błoniach, młodzież starsza pod przewodnictwem profesorów udała się przez park na Woli na Bielany. W miesiącach letnich wszyscy Panowie wychowawcy odbywali wycieczki ze swemi klasami. Dzień 29 maja przeznaczyła Dyrekcja na rozgrywki międzyklasowe, a 9 i 10 czerwca na dalsze wycieczki t. z. majówkę.

2. Gry i zabawy odbywały się w terminie jesiennym na boisku Sokoła, w zimie zaś w sali państw. gimn. VIII., którego sala do tych celów w zupełności się nadaje.

W tymże okresie zimowym korzystała młodzież ze ślizgawki, urządzonej na boisku Sokoła. Aby niezamożnym uczniom umożliwić uprawianie tego sportu, wypożyczano im łyżwy z inwentarza szkolnego gier i zabaw.

Narciarstwo wobec prawie bezśnieżnej tegorocznej zimy nie mogło się należycie rozwinąć; ograniczyło się do kilku zaledwie wycieczek w okolicę Krakowa.

W okresie letnim odbywały się gry w Parku K. S. „Cracovia“, oraz w Parku Dra Jordana. Z gier przedewszystkiem uprawiała starsza młodzież dłoniówkę i koszykówkę.

Dla młodszych służyły gry takie jak: król skoczków, wyzywanka, wyścigi piłek, biegi sztafetowe, a nadto piłka graniczna i szczypiórniak. Od czasu do czasu urządzano rozgrywki międzyklasowe.

Z pomiędzy klas wybijały się na pierwszy plan klasy VII b, VI b, w dłoniówce zaś i w piłce koszykowej klasy V a i V b. W lekkiej atletyce przodowała klasa VII a.

3. Koło sportowe mimo trudnych warunków rozwinęło w roku bieżącym żywą i wszechstronną działalność. Na czoło wysunęła się Sekcja lekkoatletyczna, która osiągnęła dość poważne wyniki. Opiekunem Koła był prof. Leszko. Skład wydziału: 1) prezes: Witold Preis, 2) sekretarz: Łapiński Jan, 3) skarbnik: Scipio Andrzej.

Koło obejmuje sekcje: 1) gier ruchowych (Wolf), 2) lekkoatletyczną (Skocz), 3) tennisową (Chudzikiewicz), 4) pływacką (Preis), 5) wioślarską (Fischer), 6) turystyczną, 7) łyżwiarską (hockey'ową) (Pelczarski), 8) narciarski (Preis).

Zebrań odbyto 4 (2 walne i 2 posiedzenia). S e k c j a g i e r r u c h o w y c h rozegrała matche ze wszystkiemi zakładami krakowskiemi.

S e k c j a l e k k o a t l e t y c z n a zorganizowała systematyczne treningi w biegach, rzutach i skokach. Wzięła udział w zawodach YMCA, zyskując 3 miejsce. Dalej sztafeta gimna-

zjum IV (1500+800+400+200+100) w składzie (Skocz+Jarosz+Szczawiński+Scipio+Dorawski) zdobyła pierwsze miejsce w czasie 9' 15". Wzięto dalej udział w „święcie sportowem" gimnazjum im. Jaworskiego, zyskując 1 pierwsze, 4 drugie, 2 trzecie miejsca. Urządzono „jesienny bieg na przełaj" 1800 metrów, w którym zwyciężył 1) Skocz (5 m 7·6 sek.), Wolf Jerzy, 3) Stefaniuk. W wiosennym biegu na przełaj na dystansie 2.296 metrów osiągnięto następujące wyniki: 1) Skocz (7 m 9 sek.), 2) Jarosz, 3) Bielański.

Główną imprezą Sekcji było „święto sportowe", urządzone dnia 29 maja b. r. na boisku „Wisły". Równocześnie odbywały się rozgrywki poszczególnych klas zakładu na boisku w parku Jordana w koszykówkę i dłoniówkę.

W zawodach jednostkowych na pierwszy plan wybił się bieg na 100 metrów, którego zwycięzca Dorawski postawił ładny czas (12 sek.), drugim był Scipio (12·2) i Stefaniuk (12·2), trzecim Skocz i Wolf (12·4)

Skok w dal: 1) Twardowski (5 metrów 47 cm), 2) Skocz (5 m 45 cm), 3) Dorawski 5 m 39 cm.). Skok w zwyż 1) Skwarczyński (1 m 35 cm), 2) Turnau, Stefaniuk, Wolf II i Scipio (1 m 50 cm).

Rzut kulą: 1) Scipio 10 metrów 31 cm, 2) Stolfa 9 m 34 cm, 3) Wolf.

Dysk: 1) Scipio (26 metrów 84 cm), 2) Wolf I (24 m 50 cm), 3) Wolf II (23 m 60).

Z działalności innych sekcyj podnieść należy sekcję narciarską. Dla celów propagandy wygłosił Dr Szatkowski odczyt o sportach zimowych wobec Komitetu Rodzicielskiego oraz członków grona. Prof. Leszko kierował ćwiczeniami narciarskiemi w okolicy Krakowa, nadto urządził w czasie Świąt Bożego Narodzenia kurs narciarski dla początkujących i dla wprawnych. Na zakończenie kursu odbyła się wycieczka w Tatry. Zwiedzono Żółtą Turnię (2123 m), oraz Kasprowy (1980 m). Sekcja łyżwiarska odbywała regularne ćwiczenia na torze w Parku Krakowskim, nadto zawiązała drużynę hockey'ową. Niestety warunki atmosferyczne nie pozwoliły na rozegranie zawodów łyżwiarskich z innemi zakładami.

Sekcja wioślarska rozpoczęła działalność w maju b. r. korzystając z taboru i przystani Akademickiego Związku Sportowego. Przyjęto zgłoszenia całego szeregu nowych wioślarzy, którzy trenują pod kierunkiem Prof. Leszki oraz sterników wymienionego Klubu. Projektowane są zawody o „mistrzostwo szkół średnich Okręgu krakowskiego" na czwórkach półodsadnich w czerwcu b. r.

Sekcja pływacka zamierza uprzystępnić jak najszerszym kołom Zakładu znajomość pływania oraz ratownictwa. W czerwcu rozpoczną się kursy i ćwiczenia dla wprawnych pod kierunkiem trenera A. Z. S. Na zawody szkół średnich Sekcja wystawi sztafetę.

Sekcja tennisowa i turystyczna nie rozwinęły w roku bieżącym żywszej działalności.

4. Życie harcerskie rozwija się na terenie naszego zakładu pomyślnie. Istnieją mianowicie dwie drużyny Związku Harcerstwa Polskiego, a to:

IV. Drużyna im. J. Grodyńskiego, której kierownikiem jest przodownik dh Mieczysław Lewiński słuch. filozof. Współpracuje z nim Rada drużyny, jako organ doradczy. Statystycznie drużyna przedstawia się następująco: na członków 28, jest 24 uczniów (20 z gimn. IV) 3 akademików i jeden terminator rzemieślniczy.

Oparciem drużyny jest izba własna przy ulicy Szewskiej, pozatem posiada drużyna zamiejskie gniazdo w wąwozie w Popówce („Szwajcarja krakowska“), dokąd się też zwykle pierwsze wycieczki wiosenne kierują.

W lipcu ubiegłego roku urządziła drużyna obóz stały koło Gdyni nad morzem polskiem i zwiedziła Gdańsk, Oliwę, Sopoty, Szwajcarję kaszubską, Hel, Puck i t. d. W ciągu roku szkolnego odbyło się wycieczek 15, w tem 5 kilkudniowych. Na podkreślenie zasługuje wycieczka narciarska do Zakopanego i wycieczka do Beskidu na Babią Górę. Pozatem niektórzy chłopcy urządzili na wypożyczonych z gimn. IV. nartach wyprawy o charakterze sportowym.

Drużyna prowadzi od kilku lat bufet i kramik szkolny w gimnazjum IV.; dochód jest przeznaczony na urządzenie obozu letniego i zakupno ekwipunku obozowego.

Jeśli chodzi o pracę wewnętrzną i ideową w drużynie, to z początkiem roku Rada drużyny opracowuje pewien program na przyszłość, a drużyna dąży do urzeczywistnienia tego planu. I tak w b r. urządzono wieczorek z przedstawieniem, oraz kurs kartograficzny dla starszych chłopców. Co tygodnia odbywają się zbiórki drużyny o temacie ideowym lub praktycznym. Drużyna składa się z 3 zastępów, które, urządzając gawędy co tygodnia, pracują nad zrealizowaniem swego własnego programu. Ogółem w tym czasie odbyło się 20 zbiórek drużyny. W marcu stworzono dla chłopców Kasę oszczędności. Majątek drużyny stale się powiększa tak, że obecnie posiada własną czytelnię harcerską, bibljotekę z około 400 książek, o treści ściśle harcerskiej, krajoznawczej i beletrystycznej dla młodzieży i ekwipunek obozowy. Życie wewnętrzne w drużynie wielkie i stosunek b. serdeczny.

Tych wakacyj drużyna urządzi obóz wędrowny po kresach wschodnich Polski, w szczególności zwiedzi Białowieżę i Polesie.

Drużyna posiada własne Koło Przyjaciół. Opiekunem z ramienia szkoły jest p. prof. Niemiec.

V. Kr. Druż. Harc. im. Żółkiewskiego liczy 35 harcerzy w 4 zastępach: Lisów, Czajek, Jeleni i Wilcząt. Drużynowym jest Emil Wyrobek, słuchacz II r. medycyny. Zastępcą druż. ucz. kl. VII b. St. Skwarczyński, który kierował drużyną od kwietnia 1926 r.

Podczas ubiegłych wakacyj w miesiącu lipcu drużyna urządziła obóz w okolicy Makowa, prowadzony przez E. Wyrobka. W obozie, który został zaliczony do kategorji „A", uczestniczyło 24 chłopców. Wizytowali go oprócz władz harcerskich i rodziców z ramienia Kuratorjum p. wizytator Wyrobek i p. wicekurator Pollak.

Dnia 29 kwietnia b. r. drużyna obchodziła 5-lecie swego istnienia. W ciągu roku praca w drużynie rozwijała się zastępami, które odbywały swoje zbiórki raz na tydzień, w izbie drużyny, mieszczącej się w budynku gimnazjum. Nadto odbywały się wycieczki w okolice Krakowa. Zbiórek drużyny było 8. Drużyna wydała 5 numerów własnego pisemka „Biała Piątka". W lipcu b. r. drużyna przygotowuje obóz stały we wsi Bukowinie przy stacji Poronin. Kierownikiem ma być druż. Emil Wyrobek.

Przy drużynie istnieje Koło Przyjaciół, którego prezesem jest p. inż. Wacław Skwarczyński, sekr. p. inż. M. Bielański, skarbnikiem p. dyr. M. Strzetelski. Koło zabiega głównie o otoczenie druż. opieką moralną przez blizkie współżycie członków Koła z chłopcami.

Opiekunem drużyny z ramienia Dyrekcj gimn. jest p. prof. Jakób Plezia.

5. Hufiec szkolny. Do hufca szkolnego zapisało się uczniów 69, z klas V — VIII. W ciągu roku szkolnego skreślono 25 z powodu nieregularnego uczęszczania, lub też na własną prośbę. Z końcem roku szkolnego było uczniów 44, z których 25 zgłosiło się do obozu letniego.

Program pracy obejmował: mustrę, szermierkę, grenadjerkę, naukę o broni, szkołę strzelca (doprowadzoną do czterech strzelań na strzelnicy wojskowej), służbę wewnętrzną, służbę polową, łączność i walkę chemiczną.

Ćwiczenia przeprowadzono w dwu grupach łącznie z uczniami gimnazjum IX. W pierwszej grupie ćwiczyli początkujący, w grupie drugiej ci, którzy już w poprzednim roku szkolnym do hufca należeli. Uczniowie, którzy przeszli ćwiczenia w obozie letnim — pełnili funkcje drużynowych.

Grupa pierwsza zapoznawała się z ćwiczeniami i wiadomościami elementarnemi, grupa druga postępowała dalej w wiadomościach i wsprawnieniach.

X. SPRAWOZDANIE LEKARZA SZKOLNEGO.

W związku z pracą nad fizycznym rozwojem młodzieży pozostaje opieka lekarza szkolnego nad zdrowiem chłopców, polegająca między innemi na zwalczaniu chorób zakaźnych, czuwaniem nad zdrowiem dzieci, szczegółowem badaniu zdro, wia tychże i notowaniu corocznie wyników w kartach zdrowia- jakoteż odsyłaniu chorych, biednych uczniów do szkolnych poradni. I tak lekarz szkolny Dr Adolf Klęsk odesłał

do poradni wewnętrznej	105
„ „ ocznej	76
„ „ wad wymowy	3
„ kliniki gardła i uszu	36
„ dentystów (zniżki)	52

z gimnastyki uwolnił 49.

Ponadto lekarz badał kandydatów do hufca kolonij wakacyjnych, orkiestry, stających do zawodów i pragnących brać udział w cięższych sportach, jak bieganiu, wioślarce, pływaniu i t. p.

Z apteki szkolnej korzystano w 114 przypadkach, pierwszej pomocy w nagłych przypadkach udzielił lekarz 29 razy. Okulary nosi 82 uczniów (tego roku nowych 10). Ponadto lekarz dn. 6. XII r. 1925 wygłosił do rodziców odczyt p. t.: Stan zdrowia dzieci szkolnych i udzielał rodzicom informacji co do stanu zdrowia ich dzieci, a mianowicie:

ustnie	234 razy
pisemnie	134 „

Po klasach wygłaszał lekarz pogadanki o higjenie, czystości, chorobach zakaźnych i t. p. Wyszczepił przeciwko ospie 51 uczniów.

Z chorób zakaźnych zanotowano:

szkarlatyn	8
odry	4
różyczki	1
mumpsa	29
kokluszu	1

Klasy, w których zaszedł wypadek choroby zakaźnej myto lub odkażano, a uczniów, po odbyciu przepisanej kwarantanny, badano.

2 uczniów chorych na piersi skierowano do Zakopanego. Apteczkę szkolną w potrzebne leki i opatrunki zaopatruje własnym kosztem Komitet Rodzicielski.

XI. DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU RODZICIELSKIEGO.

Od dłuższego już czasu dawała się odczuwać potrzeba ściślejszego współdziałania domu i szkoły. Uznano, że tak zwane konferencje wywiadowcze do tego celu nie prowadzą, bo na nich omówić można zaledwie pobieżnie zachowanie się ucznia i jego postępy w nauce, lecz nie można poruszać zagadnień ogólniejszych, któreby zaznajomiły rodziców z nowszemi prądami pedagogicznemi i z wymaganiami szkoły, do nich przystosowanemi. Rodzice nie mieli znowu sposobności, a nawet śmiałości, poruszania ze swej strony zagadnień, jakich dostarczało im życie szkolne własnych dzieci. Szczęśliwą przeto okazała się myśl powołania do życia instytucji szkolnych Komitetów Rodzicielskich, bo zbliżyła sfery rodzicielskie nie tylko do ciała nauczycielskiego i kierownictwa szkoły, nie tylko do młodzieży, ale pozwoliła im wglądnąć w różne dziedziny życia szkolnego, zrozumieć cały jego mechanizm, a przez to inaczej oceniać pracę nauczycielską i własnych dzieci. Istnienie Komitetu Rodzicielskiego usuwa coraz więcej nieporozumienia, jakie istniały między domem a szkołą. Działalność tej instytucji okazała się pożyteczną i z tego względu, że pozwoliła rozbudowywać te dziedziny życia szkolnego młodzieży, które bez jej pomocy, siłą faktów, leżałyby odłogiem.

Jeżeli takie jest moje zdanie o znaczeniu Komitetów Rodzicielskich dla każdego zakładu, to tem większe uznanie wyrazić muszę Komitetowi naszego zakładu. Nigdy i w niczem nie przeszkodził żadnej inicjatywie, a dopomagał każdemu zamierzeniu Dyrekcji, czy też Rady Pedagogicznej. Nic dziwnego zatem, że działalność jego jest powszechnie znaną i uznawaną. Władze szkolne już dwa razy wyrażały mu swe uznanie na piśmie, a w bieżącym roku szkolnym Pan Wizytator Dr Jan Jakóbiec z okazji hospitacji zakładu, podczas której poznał bliżej działalność Komitetu, w imieniu Kuratorjum i własnem wyraził mu podziękowanie, składając je na ręce Prezesa Pana Radcy Z. Skąpskiego.

Uznaniem takiem cieszy się również wśród wszystkich rodziców. Najlepszym tego dowodem było Walne Zgromadzenie, odbyte dnia 20 września 1925 r., na którem jednogłośnie wybrano dotychczasowy Zarząd. Skład Zarządu Komitetu w bieżącym roku szkolnym przedstawia się następująco: Pan Radca Zygmunt Skąpski — prezes; Pan inżynier Skwarczyński — zastępca prezesa;

Pan Bronisław Bochenek — sekretarz; Pan Rudolf Stanowski — skarbnik. Prócz tego należeli doń delegaci każdej klasy, a to Panowie i Panie: Żerański (I a), Sefferowa (I b), Kirchmayerowa (II a), Wilga (II b), Potocki (IV), Walenta (V b), Konieczny (VI a), Kopera (VI b), Pelczarski (VII a), Pachońska (VIII b), Fischerowa (VIII a). Z ramienia Zakładu należą: Dr A. Kukliński, Ks. Dr J. Rychlicki i Prof. Dr Momot.

Zarząd zbierał się raz na miesąic i odbył 10 posiedzeń, na których omawiano sprawy bieżące i wytykano kierunek działalności na przyszłość.

Jedną z głównych trosk Komitetu Rodzicielskiego była dbałość o utrzymanie higjeny i estetycznego wyglądu budynku szkolnego. Dlatego w miesiącach wakacyjnych przeprowadził gruntowny remont miejsc ustępowych; naprawiono mianowicie zupełnie zrujnowane sedesy, rury i rezerwoary wodociągowe; umocniono ganki przez wstawienie nowych balasek i zabezpieczono te miejsca przed wypadkami przez pociągnięcie gęstej żelaznej kraty na wysokści I. i II. piętra. Na I. piętrze w korytarzu położono nową podłogę. Odmalowano ganki i werandy na wszystkich piętrach, odmalowano drzwi w całym budynku, odcięto część korytarza na II. piętrze drewnianą przepierzanką, sprawiono nowe tablice z napisami klas i gabinetów, poprawiono nadniszczone malowidło w korytarzach i salach szkolnych. Odświeżono umywalnie. W miesiącu maju okna klatki schodowej przyozdobiono pelargonjami.

Przez cały rok szkolny pomagał Komitet pracy wychowawczej w Zakładzie, opłacając nauczyciela orkiestry dętej (120 zł. miesięcznie), nauczyciela chóru (60 zł. miesięcznie), prenumerując wszystkie czasopisma dla czytelni uczniów i opłacając w połowie wynajem sali gimnastycznej w Sokole przez 7 miesięcy (po 60 zł), jakoteż kalikanta w kościele św. Anny.

Do gabinetu zoologicznego zakupił Komitet kilka okazów ptaków.

W miesiącach zimowych, od 1 listopada do 1 kwietnia, wydawał bezpłatnie na dużej przerwie herbatę wszystkim uczniom. Serdeczne podziękowanie należy się tym Paniom, które pomagały w gotowaniu i przyrządzaniu herbaty. Za jednego ucznia opłacał stancję wraz z całem utrzymaniem.

Działalność Komitetu zaznaczyła się również i na innem polu. Zainicjował mianowicie pogadanki rodzicielskie w naszym Zakładzie. Odbyło się ich cztery.

1) O chorobach zakaźnych i sposobie zapobiegania im (Dr A. Klęsk);
2) O obozach letnich młodzieży (P. Józef Pelczarski);
3) O sportach zimowych młodzieży (Dr Szatkowski);
4) O zabawach towarzyskich młodzieży (P. Józef Pelczarski).

Zestawienie obrotu kasowego Komitetu rodzicielskiego

Przychód. za rok szkolny 1924/5 wzgl. za czas od

		Zł.	gr.
1. Saldo z poprzedniego roku		697	99
2. Składki z kl. I A	Zł. 1,265·—		
„ „ I B	„ 1,375·50		
„ „ II	„ 1,632·50		
„ „ III	„ 1,378·56		
„ „ IV A	„ 1,048·50		
„ „ IV B	„ 808·30		
„ „ V A	„ 1,041·50		
„ „ V B	„ 893·—		
„ „ VI A	„ 860·50		
„ „ VI B	„ 964·50		
„ „ VII A	„ 683·50		
„ „ VII B	„ 1,144·50		
„ „ VIII A	„ 969·—		
„ „ VIII B	„ 806·—		
„ od nowowstępujących . .	„ 290·—	15,530	80
3. Za dochód z obchodu św. Mikołaja (vide p. 20 rozch.)		201	—
4. „ dary na orkiestrę: WP Kramarska	Zł. 50·—		
Wimmerowa	„ 25·—		
Lewalska	„ 100·—		
Hr. Miączyńsk	„ 25·—		
Jakóbiec	„ 31·—	231	—
5. „ dar od N. N na adaptacje szkolne		340	—
6. „ dochód z obchodu Sienkiewiczowskiego .		245	30
7. „ dochód za Orły polskie		135	10
8. „ „ z Wystawy prac szkolnych . .		20	84
9. „ „ ze sprzedaży Sprawozdań szkolnych (poz 22 rozch.)		445	—
		17,847	03

Komisja rewizyjna:

Górski m. p.

Florjan Mikulski m. p.

zaprzysięż. sąd. znawca ksiąg handlowych Sądu krajowego w Krakowie.

Państw. Gimnazjum IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie

1. września 1924 do 30. czerwca 1925 r. **Rozchód.**

	Zł.	gr.
1. Wyposażenie gabinetu fizycznego	457	46
2. „ „ lekarskiego	52	80
3. „ „ przyrodniczego i adaptacje	182	60
4. „ pracowni biologicznej	149	56
5. Chemikalja	25	40
6. Najem sali gimnastycznej w „Sokole“ i sprzątanie sali gimnastycznej w Gimnazjum VIII . .	923	—
7. Za nauczenie muzyki, naprawę instrumentów muzycznych i nuty	1,406	—
8. Za mapę Europy	27	—
8. Za obrazy i gipsatury	706	80
10. Za cyrkle	43	50
11. Za kredę i gąbkę	7	79
12. Za nagrody dla uczniów	345	17
13. Opłata w bursie za ucznia	595	—
14. Koszta przyjęcia wycieczki rumuńskiej	27	28
15. „ pożegnanie Dyr. Zawil	140	45
16. „ obchodu Sienkiewiczowskiego	120	—
17. „ uroczystości szkolnej 17. I. 1925	40	—
18. „ Opłatka w Sodalicji	105	35
19. Dar na Kolonje wakacyjne	149	05
20. Koszta obchodu św. Mikołaja	308	15
21. Kółko dramatyczne za dekoracje	145	45
22. Drukarni za Sprawozdanie szkolne	660	—
23. Za odznaki pochodowe i krepę	67	—
24. „ kwitarjusze i przybory kancelaryjne	45	87
25. „ naprawę krzeseł	154	—
26. „ wieszadła	112	40
27. „ 16 umywalek	975	—
28. „ skrzynki i kwiaty	78	40
29. „ linoleum i ceratę	28	90
30. „ malowanie sal szkolnych i sprzątanie . .	3,869	33
31. „ roboty ślusarskie	502	85
32. „ „ stolarskie	1,304	70
33. „ kupno naczyń do herbaciarni, naprawy i mycie — ścierki	1,403	32
34. „ 664 kg. cukru . . . . Zł. 797·60 14 kg. herbaty . . . . „ 267·33	1,064	93
35. „ instalację dzwonków, elektryczną i antenę .	486	50
	16,831	01
36. Saldo na rok następny: w gotówce . Zł. 884·69 4% pożyczka dolarowa im. wart. S 25 „ 131·33	1,016	02
	17,847	03

Kraków, dnia 14 września 1625.

Prezes: *Inż. Skąpski* m. p.

Skarbnik: *Stanowski* m. p.

Pogadanki te ściągały dość znaczny procent rodziców i profesorów tutejszego Zakładu. Po każdym referacie wywiązywała się ożywiona dyskusja, której wyniki doprowadzały do uzgodnienia poglądów rodziców i ciała nauczycielskiego na pewne problemy wychowawcze.

Starał się również Komitet o zbliżenie do młodzieży przez branie udziału we wszystkich uroczystościach i zabawach szkolnych. Czy harcerze urządzają wieczornicę, czy Sodalicja Marjańska uroczystą Akademję, czy kółko dramatyczne wieczór humoru, czy klasa wspólną wycieczkę — członkowie Zarządu Komitetu uczestniczą w tem wszystkiem, przez co zaskarbiają sobie serce i ufność naszych wychowanków.

Obecnie na zakończenie roku szkolnego postarał się o salę w Tow. Wzaj. Ubezpieczeń na uroczysty poranek i własnym kosztem sporządził dyplomy, jako nagrodę dla wzorowych uczniów Zakadu. On również wziął na siebie sfinansowanie druku niniejszego sprawozdania.

Za to wszystko należy się mu serdeczne podziękowanie, jakie też mu składam imieniem Dyrekcji, grona nauczycielskiego i młodzieży naszego Zakładu.

(Sprawozdanie kasowe za rok szkolny 1925/26 będzie ogłoszone drukiem w sprawozdaniu szkolnem za rok 1926/27).

XII. ZBIORY NAUKOWE.

1. Bibljoteka nauczycielska otrzymała w darze w bieżącym roku szkolnym 42 dzieł w tyluż tomach tak, że liczy obecnie 498 dzieł w 914 tomach.

2. Bibljoteka dla młodziży rozpada się na dwa działy: *a)* Dział polski liczy 1262 dzieł w 1712 tomach. W roku szkolnym 1925/26 zakupiono lub otrzymano w darze 65 dzieł w 70-ciu tomach. Wypożyczono 2185 dzieł w 2301 tomach. *b)* Dział niemiecki liczy dzieł 434.

3. Gabinet fizykalno-chemiczny wzbogacił się w bieżącym roku szkolnym o kilkadziesiąt przyrządów do pracowni fizycznej. Zakupiono mianowicie 8 statywów, 8 pierścieni, 8 łapek, 8 mufek, 15 siatek asbestowych, 15 termometrów, 15 piknometrów, 15 palników z rurkami, 15 mensurek. (Łączna wartość nabytych przedmiotów 504 zł. 35 gr.).

4. Gabinet przyrodniczy notuje w bieżącym roku szkolnym kilka cennych nabytków fauny krajowej, zakupioych przez Komitet Rodzicielski, przez co powiększył się o 11 okazów, a mia-

nowicie: Corvus cornix, Pica caudata, Gecinus viridis, Merops apiastei, Crex pratensis, Certhia familiaris, Chrysomitris spinus, Orites caudatus, Parus coeruleus, Parus cristatus, Parus communis.

5. Gabinet geograficzno-historyczny zakupił w bieżącym roku szkolnym: Romera: Mapę ścienną województwa śląskiego, krakowskiego i kieleckiego; Sawickiego: Mapę Polski; Sawickiego: Mapę historyczną Niemiec i krajów sąsiednch — za łączną kwotę 92 zł. Inne zbiory pozostały bez zmiany.

XIII. POMOC KOLEŻEŃSKA

I KOLONJE WAKACYJNE UCZNIÓW W PORĘBIE WIELKIEJ.

a) Sprawozdanie kasowe Pomocy koleżeńskiej za rok szk. 1925/6.

Dochód.		Rozchód.	
Pozostałość z r. 1924/5	348·49	Oprawa książek	313·30
Zwrot pożyczki	700·00	Zasiłki dla uczniów	665·00
Składki przy wpisach	1,380·00	Kupno książek	608·41
Składki uczniów	119·00		1,586·71
	2,547·49		
Saldo			960·78
	2,547·49		2,547·49.

b) Pomoc koleżeńska prowadzi bardzo ważny dział w życiu szkolnem, a mianowicie wypożyczalnię podręczników szkolnych dla niezamożnej młodzieży.

Z ogólnej liczby 2.252 książek, jakie posiadała z początkiem roku szkolnego, podarowano innym zakładom średnim 537, ponieważ się nie znalazły w spisie podręczników, używanych w naszym Zakładzie. Zostało więc 1715, dokupiono 108, tak że wszystkich książek obecnie nasza wypożyczalnia liczy 1823.

Książki wypożyczało 327 uczniów; liczba wypożyczonych książek w bieżącym roku szkolnym doszła do 1089.

c) Kolonja wakacyjna uczniów w Porębie Wielkiej.

Na mocy zezwolenia Kur. Okr. szk. kr. przeprowadzono w naszym Zakładzie, jak lat poprzednich, zbiórkę dobrowolnych datków wśród uczniów na rzecz kolonji wakac. w Porębie Wielkiej.

Wynik tej zbiórki w „Tygodniu na Porębę Wielką“ przedstawia się:

1. Kl.	I a	złożyła	(przez prof. Dziurzyńskiego)	15 zł.	90 gr.
„	I b	„	(przez prof. Lupę)	37 „	50 „
„	II a	„	(przez prof. Lamla)	33 „	64 „
„	II b	„	(przez Dra Ziemnowicza)	27 „	10 „
„	III.	„	(przez Piaseckiego i Kocha)	23 „	— „
„	IV.	„	(przez Dra Momota)	132 „	— „
„	V a	„	(przez X. prof. Machetę)	6 „	20 „
„	V b	„	(przez Dra Krajewskiego)	10 „	50 „
„	VI a	„	(przez Dra Kubjowicza)	11 „	— „
„	VI b	„	(przez Dra Gibasa)	28 „	15 „
„	VII a	„	(prof. Niemiec i Koch)	86 „	15 „
„	VII b	„	(przez prof. Kocha)	66 „	— „
„	VIII a	„	(przez prof. Kocha)	142 „	— „
„	VIII b	„	(przez prof. Kocha)	127 „	— „
			Razem	746 zł.	14 gr.

2. Wpisowe grona do Tow. Kol. na r. 1926, gotówką do 14. VI.	138 „	—
3. Prof. U. J. Dr. R. Dyboski, czł. wspieraj.	12 „	—
4. P. Sykała Wł.	12 „	—
5. P. J. Litawski, dar	25 „	—
6. Dr. Wal. Łoz., dar z okazji odczytu o „Kolonjach wakac.“ — 4 dolary		
7. P. L. Popiel, dar	100 „	—
8. Dyrekcja Zakładu przy wpisach od uczniów	142 „	—
Razem	1175 zł.	34 gr. i 4 dolary.

Wydział „Tow. Kolon. wakac. dla ucz. szkół śred. Krakowa“ przyjął wobec tego do swej Kolonji w Porębie Wielkiej 35 uczniów z naszego Zakładu na r. 1926.

XIV. WAŻNIEJSZE ROZPORZĄDZENIA WŁADZ SZKOLNYCH.

Kuratorjum Okręgu szkolnego krakowskiego:

1) Rozporządzeniem z dnia 12 września 1925 l. 1740/0 pozwoliło młodzieży szkolnej na korzystanie z wypożyczalni książek Katolickiego Związku Polek (Szczepańska l. 5, I. p.). Abonament miesięczny wynosi na jedno dzieło dla młodzieży szkolnej 1 zł., kaucja 4 zł.

2) Rozporządzeniem z 26 października 1925 l. 2041/0 przypomina, że młodzież, której przepisano szkła w Poradni Okulistycz-

nej. winna zgłosić się po ich zakupieniu po raz wtóry do Poradni celem przeprowadzenia kontroli. Jeżeli młodzież nie może zakupić szkieł z powodu zupełnego ubóstwa, Dyrekcja ma im przyjść z pomocą przez zakupno szkieł z funduszu gier i zabaw.

3) Rozporządzeniem z 10 grudnia 1925 l. 2339/0 donosi o otwarciu przy klinice neurologicznej U. J. w Krakowie poradni dla wad wymowy, do której należy skierowywać młodzież, porady takiej potrzebującą.

4) Rozporządzeniem z 11 grudnia 1925 l. (nieczytelna) poleciło Dyrekcjom wyrozumiale stosować przepisy w sprawie dojeżdżania do szkoły młodzieży szkolnej (patrz Sprawozdanie Dyrekcji z roku szkolnego 1924/25), przypominając równocześnie młodzieży (rozp. z 7 listopada 1925 r.), że powinna ściśle stosować się do przepisów kolejowych dla własnego dobra.

5) Rozporządzeniem z 12 grudnia 1925 l. 10225/II (na podstawie rozporządzenia M. W. R. i O. P.) zwolniło młodzież wyznania mojżeszowego od przymusu pisania, rysowania i wykonywania robót ręcznych w soboty.

6) Rozporządzeniem z 7 stycznia 1926 l. O. 2387/25 przypomina bezwarunkowy zakaz uczęszczania młodzieży na dancingi i zabawy taneczne. Wykroczenia przeciwko temu zakazowi będą bezwzględnie karane, aż do wykluczenia ze szkoły.

7) Rozporządzeniem z 20 marca 1926 l. II. — 1393/26 podało do wiadomości wysokość opłat szkolnych w państw. szkołach średnich ogólno-kształcących.

a)	Taksa wstępna	3 zł.
b)	Egzamin wstępny do kl. II—VII włącznie .	10 zł.
c)	Egzamin wstępny z różnicy typów	4 zł.
d)	Egzamin wstępny do klasy VIII	20 zł.
e)	Egzamin prywatny	20 zł.
f)	Egzamin dojrzałości zwyczajny.	12 zł.
g)	„ „ eksternów	60 zł.
h)	„ „ uzupełniający	15 zł.
i)	Wydanie duplikatu świad. półr. lub rocznego	5 zł.
j)	„ „ świad. dojrzałości . . .	10 zł.
k)	Fundusz gier i zabaw	4 zł.
l)	Taksa za zużycie materjałów	60 zł.

Od tej taksy (*l*) mogą być zwolnione dzieci rodziców niezamożnych i funkcjonarjuszów państwowych w połowie, o ile zasługują na to pilnością i postępami w nauce. Całkowicie dzieci rodziców ubogich. Liczba zupełnie uwolnionych nie może przekraczać jednak 10% liczby uczniów uczęszczających do Zakładu.

8) Rozporządzeniem z 9 marca 1926 l. II — 1356/26 zawiadamia o wprowadzeniu przez M. W. R. i O. P. na okres drugiego półrocza t. zw. taksy administracyjnej w kwocie po 20 zł. od każdego ucznia. Uwolnić od tej taksy można najwyżej 25% uczniów danej szkoły.

O ile przy niektórych gimnazjach istnieją Komitety Rodzicielskie, które dobrowolnie oświadczyły gotowość pokrywania pewnej części świadczeń rzeczowych z własnych funduszów, to należy im to ułatwić i umożliwić.

9) Rozporządzeniem z 24 marca 1926 l. 0428/26 poleca ograniczyć tak rozpowszechnione składki po szkołach na cele ogólne do niezbędnej a rzadkiej konieczności. Zbieraniem składek na rzecz Komitetów Rodzicielskich ma się zajmować sam Komitet Rodzicielski, a nie Dyrekcja, ani Grono nauczycielskie.

10) Rozporządzeniem z 1 czerwca 1926 l. O. 822/26 zawiadamia, że Komenda Miasta zarządziła, iż młodzież szkolna ma wstęp bezpłatny (miejsca stojące) na wszelkie imprezy sportowe, urządzne staraniem Garnizonu na wojskowym stadjonie sportowym.

11) Rozporządzeniem z 14 czerwca 1926 l. II. 880/26 donosi, że Dowództwo Okręgu Korpusu Nr V w Krakowie zawiadomiło, że w bieżącym roku szkolnym nie odbędą się obozy letnie przysposobienia wojskowego dla młodzieży szkolnej, jak również i obozy harcerskie.

XV. STATYSTYKA UCZNIÓW WEDŁUG STANU Z 1 GRUDNIA 1925 R.

KLASA	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VIa	VIb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
1. Z końcem r. 1924/5 istniały oddziały:	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
2. Przy promowaniu kl. liczyły uczniów:	43[2]	44	55[4]	—	45[5]	—	45[1]	44	31	45	37	34	31	40	33	34	563[13]
3. Z tego promowano:	39[2]	44	47[3]	—	43[4]	—	42[1]	31	31	43	37	32	28	39	31	34	521[10]
4. Z tego pozostało na II rok:	4	—	8[1]	—	2[1]	—	3	13	2[1]	2	—	2	3	1	2	—	42[3]
W r. 1925/6 klasy liczą oddziałów:	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	14
1/XII 1925 klasy liczyły uczniów:	43	45	49	54	52	—	50	—	45	47	39	51	42	40	32[2]	38	627
W tem promowanych:	—	—	37	46	47	—	41	—	42	29	31	43	37	32	30	37	452
W tem drugorocznych:	1	1	4	4	2	—	6	—	—	2	—	2	1	1	—	1	25
Ze szkół powszechnych: . .	40	43	7	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94
„ „ średnich:	—	—	1	1	2	—	3	—	3	16	8	6	3	7	—	—	50
Z przygotowania domowego: .	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2[2]	—	6[2]
Klasy liczą rzymsko-katol: . .	41	40	49	48	52	—	47	—	40	40	38	46	41	30	2	29	573
„ „ grecko-katol.: . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
„ „ ewang. augsb.: . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
„ „ prawosł.: . . :	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
„ „ wyzn. mojżesz. . .	2	4	—	5	—	—	3	—	5	7	1	5	—	9	—	9	50
Razem . . .	43	45	49	54	52	—	50	—	45	47	39	51	42	40	32	38	627

KLASA	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VIa	VIb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
Urodzonych w r. 1916 kl. liczyły	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
„ w r. 1915 „ „	25	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
„ w r. 1914 „ „	18	25	29	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98
„ w r. 1913 „ „	—	1	13	21	31	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68
„ w r. 1912 „ „	—	3	5	7	14	—	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—	60
„ w r. 1911 „ „	—	—	1	—	4	—	11	—	31	12	—	—	—	—	—	—	59
„ w r. 1910 „ „	—	—	—	—	3	—	7	—	10	18	27	20		—	—	—	85
„ w r. 1909 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	10	14	24	21	—	—	79
„ w r. 1908 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	2	11	8	6	12	15	61
„ w r. 1907 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	5	4	10	13	14	49
„ w r. 1906 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	1	6	13
„ w r. 1905 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	1	7
„ w r. 1904 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	2	5
„ w r. 1903 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem . . .	43	45	49	54	52	—	50	—	45	47	39	51	42	40	32	38	627
Klasy liczą miejscowych . . .	41	38	43	46	41	—	41	—	38	32	29	41	30	24	29	29	502
„ „ z powiatu . . .	—	3	6	1	2	—	2		1	3	1	4	2	2	—	1	28
„ „ z dalszych okolic .	2	4	—	7	9	—	7	—	6	12	9	6	10	14	3	8	97
Razem . . .	43	45	49	54	52	—	50	—	45	47	39	51	42	40	32	38	627
Dzieci: obywateli ziemskich . .	1	1	5	2	4	—	6	—	5	3	8	1	6		3	2	47
Włościan i rolników drobnych .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	1	3	2	—	—	10
Urzędników i oficjalistów rolnych	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	1	—	1	1	—	7
Do przeniesienia . .	1	1	5	3	4	—	8	—	6	7	8	3	9	3	4	2	64

KLASA	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VIa	VIb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
Z przeniesienia	1	1	5	3	4	—	8	—	6	7	8	3	9	3	4	2	64
Robotników rolnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemysłowców	3	—	1	6	4	—	1	—	2	1	4	6	1	—	2	2	33
Rzemieślników	—	6	1	6	4	—	—	—	—	1	—	—	2	3	—	2	25
Urzędników fabrycz. i przemysł.	1	2	—	2	1	—	1	—	4	2	2	—	3	—	—	—	18
Robotników fabrycznych	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Kupców	2	4	1	6	1	—	4	—	4	7	2	8	—	5	1	7	52
Urzędników handlowych	1	1	—	3	—	—	1	—	—	4	1	5	1	3	—	—	20
Robotników handlowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Urzędników poczt. i telegr.	5	5	—	8	8	—	2	—	5	1	4	4	3	8	6	3	62
Służby kolejowej	—	2	4	3	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	13
Wojskowych stopni oficerskich	4	3	3	—	4	—	1	—	—	4	—	2	2	3	—	1	27
„ „ niższych	—	1	1	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	1	—	7
Wolne zawody	4	7	4	2	6	—	6	—	6	4	2	4	5	5	6	5	66
Profesorów i nauczycieli	4	3	4	1	4	—	11	—	5	2	6	3	3	3	3	6	58
Urzędników państwowych	11	6	2	3	7	—	5	—	5	5	3	9	6	5	5	8	80
Urzędników komunalnych	5	—	6	6	1	—	5	—	1	1	2	2	2	—	1	1	33
Służby z urzędów państw.	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4
„ „ komunalnych	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Właścicieli nieruchomości miejsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Wyrobników	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Innych zawodów	—	3	6	1	1	—	—	—	—	1	2	1	3	—	—	—	18
Emerytów	1	1	3	3	—	—	4	—	1	1	2	—	1	1	2	1	20
Zupełne sieroty	1	—	6	—	6	—	—	—	1	1	1	2	—	—	1	—	19
Razem	43	45	49	54	52	—	50	—	45	47	39	51	42	40	32	38	627

KLASA	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VIa	VIb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
Na początku r. 1925/6 przyjęto .	43	44	50	54	52	—	51	—	45	47	38	51	42	40	32	38	627
W ciągu roku przybyło . . .	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—	—	7
„ „ ubyło . . .	1	2	1	2	—	—	2	—	—	1	3	1	3	—	—	—	16
Z końcem roku kl. liczyły . .	42	43	49	54	52	—	49	—	45	46	36	52	39	41	32	38	618
Z tego uznano za:																	
chlubnie uzdolnionych . . .	7	5	10	4	8	—	11	—	14	1	3	4	6	5	1	7	86
uzdolnionych	32	32	29	40	38	—	32	—	31	31	31	32	25	29	29	29	440
na ogół uzdolnionych . . .	1	4	6	4	3	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	27
nieuzdolnionych	2	—	4	3	2	—	1	—	—	5	2	7	3	2	1	2	34
do egzaminu popraw przeznacz. .	—	2	—	3	1	—	5	—	—	—	—	9	5	5	1	—	31
nieklasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem . . .	42	43	49	54	52	—	49	—	45	46	36	52	39	41	32	38	618

XVI. KRONIKA ZAKŁADU.

1. Rok szkolny 1925/26 rozpoczęto dnia 1 września uroczystem nabożeństwem w kościele św. Anny w obecności Grona nauczycielskiego, młodzieży i jej rodziców.

2. Do spowiedzi i Komunji św. przystępowali uczniowie w dniach 21 i 22 września i w dniach 15 i 16 czerwca. Spowiedź wielkanocną odprawili uczniowie 30 marca 1926 r. po odbyciu trzechdniowych rekolekcyj, jakie wygłosił do młodzieży ks. Rostworowski.

3. Dnia 24 września po południu uczniowie wzięli udział w zbiorowej wycieczce. Młodsi zabawiali się na błoniach, starsi z pp. Leszką i Kubijowiczem udali się przez Wolę Justowską na Bielany.

4. Dnia 22 października o godz. 6 wieczorem odbyła się pierwsza pogadanka rodzicielska p. t. Letnie obozy harcerskie hufca wojskowego i inne. Referował p. Józef Pelczarski. Obecnych osób 50. Po referacie wywiązała się dyskusja, wyjaśniająca, jakie znaczenie mają dla wychowania fizycznego obozy, a jakie kolonje letnie.

5. Dnia 31 października przeprowadził p. Prof. Stefan Michoński lekcję pokazową z języka niemieckiego w kl. VIII b, na której byli obecni wszyscy członkowie Grona, a z ramienia Kuratorjum p. Wizytator Dr Jakóbiec. Dyskusja, jaka wywiązała się na konferencji (6/XI), omawiającej walory tej lekcji, rzuciła wiele ciekawego światła na sposób przerabiania i omawiania z uczniami celniejszych dzieł dramatycznych literatury niemieckiej.

6. Tegoż samego dnia Zakład nasz czcił skromną szkolną uroczystością nieznanego żołnierza i siódmą rocznicę oswobodzenia Krakowa. Do uczniów starszych przemówił Prof. Wł. Koch, a do młodszych p. Tadeusz Lupa.

7. Dnia 6 listopada uczestniczyła młodzież naszego Zakładu w nabożeństwie żałobnem za spokój duszy ś. p. Kazimierza Morawskiego, jakie celebrował w kościele Najśw. Marji Panny Książę Metropolita krakowski. Po nabożeństwie zebrała się młodzież w odpowiednio przystrojonej sali rysunkowej, celem wysłuchania podniosłego przemówienia Prof. Wł. Kocha na temat zasług Zmarłego. Przemówienie to jest wydrukowane na początku sprawozdania szkolnego za bieżący rok szkolny.

8. Dzień 13 listopada był wolny od zajęć szkolnych jako dzień św. Stanisława Kostki, Patrona młodzieży szkolnej.

9. Dnia 6 grudnia pogadanka rodzicielska z p. Drem A. Klęskiem na temat higjeny szkolnej. Zgromadziła ona tłumy rodzi-

ców, pragnących bliżej zapoznać się ze stosunkami zdrowotnemi młodzieży.

10. Dnia 8 grudnia, jako w dzień Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marji Panny, Sodalicja Marjańska uczniów naszego Zakładu urządziła uroczystą Akademję. Złożyły się na nią: przemówienie wstępne ucznia, deklamacje, fortepian i wiolonczela solo, chór pod batutą O. Rizzi'ego i końcowe przemówienie Dyrektora Zakładu. Całość wypadła bardzo składnie i miłe pozostawiła po sobie wrażenie.

11. Dnia 19 stycznia 1926 p. Prof. Dr Momot przeprowadził lekcję pokazową z przyrodoznawstwa w kl. IV, na której byli obecni wszyscy członkowie Grona, a z ramienia Kuratorjum panowie Naczelnicy Przyjemski i Wierzbicki i p. Wizytator Dr Jan Jakóbiec. Lekcja — jak to wykazała dyskusja (22/I) — zaznajomiła słuchaczy z nowszemi metodami prowadzenia lekcyj przyrodniczych w gimnazjach.

12. Dnia 20 stycznia, jako w setną rocznicę zgonu Stanisława Staszica, jedną lekcję szkolną poświęcono na omówienie życia, działalności i zasług tego wielkiego Męża.

13. Dnia 22 stycznia o godz. 6 wieczorem odbyła się trzecia pogadanka rodzicielska na temat „Życie towarzyskie młodzieży". Po referacie p. Józefa Pelczarskiego w czasie dyskusji ustalono, jak do zabaw tanecznych młodzieży winien odnosić się dom rodzicielski, a jak szkoła.

14. W miesiącu marcu p. Wizytator Dr Jan Jakóbiec wizytował przez dziesięć dni Zakład. Przysłuchiwał się lekcjom szkolnym i badał stan zbiorów naukowych. Dnia 13 marca odbyła się konferencja perlustracyjna.

15. Dnia 8 i 9 marca przysłuchiwał się lekcjom religji katolickiej Ks. Prałat Podwin.

16. Między 19 a 24 kwietnia za zezwoleniem Kuratorjum okręgu szkolnego krakowskiego odbyła się zbiórka na Kolonje wakacyjne w Porębie Wielkiej. Wynik zbiórki podany w jednym z poprzednich rozdziałów.

17. Dnia 3 maja Zakad nasz uczcił rocznicę Konstytucji Majowej uroczystem nabożeństwem w kościele św. Anny, podczas którego Ks. Dr Józef Rychlicki wygłosił podniosłe kazanie, i porankiem szkolnym, na który złożyły się produkcje wokalno-muzyczne młodzieży i przemówienie Dyrektora Zakładu.

18. W drugiej połowie maja p. Dr A. Klęsk wyszczepił przeciw ospie tych uczniów Zakładu, którym upłynął pięcioletni termin szczepienia ochronnego.

19. Dnia 25 maja 1926 r. rozstał się z życiem

Ś. P.

KAZIMIERZ KĘDZIOR

główny tercjan p. gimn. IV. im. H. Sienkiewicza.

Omal całe życie swoje spędził na tem stanowisku, pełniąc wszystkie swe powinności gorliwie. Zszedł z nim do grobu typ ludzi coraz rzadziej spotykany. Znały go szerokie rzesze nauczycielstwa i publiczność, i znała młodzież zakładu. Wszyscy zawsze witali go z uśmiechem życzliwości, a pożegnali z żalem. Pogrzeb odbył się 27 maja, w którym wzięła udział Dyrekcja wraz z Gronem nauczycielskim, Komitetem Rodzicielskim i młodzieżą zakładu.

Cześć Jego pamięci!

20. Dzień 29 maja poświęcono na rozgrywki międzyklasowe młodzieży. Na program złożyły się: *a)* zawody lekkoatletyczne, *b)* piłka koszykowa, *c*) dłoniówka.

21. Dnia 21 czerwca odegrała młodzież naszego Zakładu komedję Fredry p. t. „Pan Geldhab“ w sali Kongregacji Dzieci Marji. Dochód z przedstawienia przeznaczono na Rodzinę Sierocą.

22. Dnie 9 i 10 czerwca przeznaczya Dyrekcja na wycieczki klasowe. Młodzież pod kierownictwem panów wychowawców odbyła je, udając się w dalsze okolice, np. do Czerny, Lanckorony, Grodkowic, Ojcowa.

23. Uzupełniający egzamin dojrzałości odbył się pod przewodnictwem Dyrektora Zakładu w dniach 15, 16 i 17 czerwca. Zasiadało 17 kandydatów. Egzaminowi zwykłemu poświęciłem następny rozdział.

25. Dnia 25 czerwca odbył się egzamin nadzwyczajny z materjału naukowego kl. I—IV i I—VI. Do tego egzaminu zgłosiło się 14 kandydatów.

26. W dniu 26-go czerwca odbyły się egzamina prywatne i wstępne.

27. Rok szkolny zakończono dnia 28 czerwca. Po uroczystem nabożeństwie, na którem kazanie wygłosił Ks. Dr Józef Rychlicki i po odśpiewaniu hymnu „Te Deum“ i „Boże coś Polskę“ mło-

dzież ze sztandarem i orkiestrą udała się do sali Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń, gdzie oczekiwali już na nią zebrani rodzice. Po odśpiewaniu kantaty przez uczniów, oraz po popisach muzykalno-wokalnych przemówił do zebranych Dyrektor Zakładu, przedstawiciel Komitetu Rodzicielskiego i uczniów. Na zakończenie uroczystości odczytał Dyrektor nazwiska uczniów chlubnie uzdolnionych, wręczając każdemu z nich artystycznie wykonany Dyplom pochwalny z podpisami Dyrekcji, Grona nauczycielskiego i Zarządu Komitetu Rodzicielskiego.

Po uroczystości młodzież powróciła do Zakładu, gdzie rozdano jej świadectwa i przeprowadzono wpisy na rok następny.

OGŁOSZENIE DYREKCJI:

1) Egzamina poprawcze po wakacjach odbędą się 30 i 31 sierpnia b. r. o godzinie 8 rano.

2) Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego 1926/27 dnia 1-go września 1926 r.

XVII. WYNIK EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI.

A) W terminie jesiennym 1925 r. odbył się egzamin ustny dnia 21 i 22 września pod przewodnictwem Dyrektora gimnazjum VI-go JWPana Dra Jana Friedberga.

Do egzaminu zgłosiło się z oddziału A klasy VIII abiturjentów 4, z oddziału B abiturjentów 6.

Świadectwo dojrzałości otrzymali: z oddziału A: Kapałka Zbigniew, Miodek Józef, Wesołowski Zbigniew; z oddziału B: Haberko Adam, Krasiński Zygmunt, Muż Władysław, Sławikowski Erwin, Włosik Władysław, Till Benedykt.

B) W terminie lutowym 1926 odbył się egzamin dnia 19-go lutego pod przewodnictwem Wizytatora Kuratorjum okręgu szkolnego krakowskiego JWPana Dra Jana Jakóbca. Zgłosiło się abiturjentów 3.

Świadectwo dojrzałości otrzymali: z odziału A: Smoliński Józef; z oddziału B: Łodygowski Jan, Speer Józef.

C) W terminie czerwcowym 1926 egzamin piśmienny odbył się w dniach 10, 11, 12, 14, 17 i 18 maja.

Tematy do wypracowań piśmiennych:

1. polskie: *a*) Wielkość i piękno polskiego romantyzmu. *b*) Mickiewicz jako wychowawca narodu. *c*) Rozwinąć myśl zawartą w słowach Ks. Piotra Skargi: „Kto ojczyźnie swej służy, sam sobie służy, bo w niej wszystko się jego dobro zamyka“.

2. historyczne: *a*) Walka Polski o dostęp do morza w przeszłości i chwili obecnej. *b*) Rozwój parlamentaryzmu w Polsce. *c*) O ile położenie geograficzne Polski wpłynęło na przebieg jej dziejów?

3. łaciński: Mago donosi o zwycięstwie Hannibala nad Rzymianami.

4. niemiecki: Die ewige Bürde.

5. matematyczny: *a*) Drzewo bambusowe wysokie na 32 m. zostało przez burzę złamane w ten sposób, że wierzchołek jego oparty na ziemi, znajduje się w odległości 16 m. od podstawy pnia. Na jakiej wysokości zostało drzewo złamane? *b*) Z dwóch punktów A i B, leżących na tym samym poziomie, oddalonych od siebie o 4.5 km. zmierzono cztery kąty: kąt wzniesienia szczytu góry 8° 36 min. i 14° 21 min. 35 sekund, tudzież kąty, które tworzy prosta AB z kierunkami ku spadkowi szczytu 26° 20 min. i 121° 41 min. Obliczyć wysokość góry.

6. fizyczny: *a*) Przemiana energji. *b*) W 10 kg wody o temperaturze 30° C zanurzono kawałek lodu, ważący 5 kg o temperaturze 0°. Ile lodu stopi się, jeżeli cała masa wody ochłodzi się do 0° C. *c*) Zastosowanie zjawisk załamania światła w przyrządach, służących na pożytek ludzkości.

Egzamin ustny odbył się od 26 maja do 2 czerwca. Przewodniczył JWPan Dr Roman Dyboski, prof. Uniw. Jagiell., jako delegat Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Do egzaminu zgłosiło się uczniów publicznych 66, prywatnych 2. Z tych otrzymało świadectwo dojrzałości 67. Reprobowano 1.

ALFABETYCZNY WYKAZ ABITURJENTÓW.

A) 1. Boguszowski Bruno.
2. Borowski Wacław
3. Burdziel Mieczysław
4. Dąbrowski Jerzy
5. Dziurzyński Witold
6. Fischer Józef
7. Górski Janusz
8. Hanczakowski Włodzimierz
9. Hołubowicz Karol
10. Horowski Jerzy
11. Jasiewicz Bogdan
12. Leszczyński Stanisław
13. Łoziński Władysław
14. Łukaszewski Lesław
15. Michorecki Zbigniew
16. Niewiadomski Zbigniew
17. Ochęduszko Bolesław
18. Olma Eugenjusz
19. Pithart Leon
20. Popiel Andrzej
21. Praschill Stefan
22. Preiss Witold
23. Preiss Zbigniew
24. Rowiński Władysław
25. Stein Bolesław
26. Ścierański Stanisław
27. Ścigalski Kazimierz
28. Warzeszkiewicz Stanisław
29. Wierzbicki Stanisław
30. Zubrzycki Bolesław
31. Chodacki Jan (pryw.)
32. Pelc Józef (pryw.)

B) 33. Bohdanowicz Tadeusz
34. Bross Alfred
35. Chalbasany Stanisław
36. Chudzikiewicz Jerzy
37. Cieślik Bolesław
38. Czaja Kazimierz
39. Danek Wincenty
40. Dropiowski Władysław
41. Drozdowski Władysław
42. Dulęba Zbigniew
43. Herschtal Stanisław
44. Hordyński Władysław
45. Horowitz Ludwik
46. Marcinkowski Marjan
47. Morawiecki Andrzej
48. Pachoński Mieczysław
49. Pileski Witold
50. Podgórski Roman
51. Rękiewicz Roman
52. Ritterband Albert
53. Schenker Chaim (Joachim)
54. Schenker Władysław
55. Schneider Stefan
56. Schreiber Jan
57. Severin Czesław
58. Smólski Lucjan
59. Sokołowski Marjan
60. Talowski Roman
61. Topiński Jan
62. Traubmann Stefan
63. Tyszecki Adam
64. Walowski Wacław
65. Walles Marjan
66. Winiarski Stanisław
67. Woźny Tadeusz.

XVIII. WYKAZ KSIĄŻEK SZKOLNYCH,

których się używać będzie w roku szkolnym 1926/7.

Kl. I. Szydelski-Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Starym Testamencie. Reiter: Czytania polskie, cz. I. Romer E. i Polaczkówna M. Pogadanki krajoznawcze. Atlas województwa krakowskiego. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych. Sierzputowski: Arytmetyka, cz. II. Dyakowski: Historja naturalna, cz. I.

Kl. II. Szydelski-Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Nowym Testamencie, cz. I. Reiter: Czytania polskie, cz. II. Stein-Zawiliński: Gramatyka języka polskiego. Jakóbiec-Leonhard: Pierwsza książka do nauki języka niemieckiego. Szarota: Première livre de français. Gebert-Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych. Romer-Polaczkowa: Geografja na kl. II. Sierzputowski: Arytmetyka, cz. III. Dyakowski: Historja naturalna cz. II.

Kl. III. Szydelski-Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Nowym Testamencie, cz. II. Reiter: Czytania polskie, cz. III. Gramatyka, jak w kl. II. Jakóbiec-Leonhard: Druga książka do nauki języka niemieckiego. J. Szarota: Deuxième livre de français. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych. Radliński: Pięć części świata pozaeuropejskich. Sierzputowski: Arytmetyka, cz. IV. Kalicun: Geometrja. Dyakowski: Historja naturalna, cz. II. Żłobicki: Wiadomości z fizyki.

Kl. IV. Ks. Jougan: Liturgika. Wojciechowski-Próchnicki: Wypisy polskie, t. IV. Stein-Zawiliński: Gramatyka języka polskiego.

Lewicki: Początki nauki języka łacińskiego, cz. I. Samolewicz: Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Jakóbiec-Leonhard: Trzecia książka do nauki języka niemieckiego. J. Szarota: Troisième livre. Zakrzewski: Historja starożytna. Fuchs-Radliński: Geografja Europy. Gutkowski: Algebra, cz. I. Enriquer-Amaldi. Wójtowicz: Geometrja. Nussbaum-Wiśniewski: Zoołogja. Arct-Goliczewska-Kołodziejczykowie: Botanika.

Kl. V. Ks. Gadowski: Zarys historji Kościoła katolickiego. Chrzanowski-Wojciechowski: Wypisy polskie, cz. I. Gramatyka, jak w kl. IV. Wojciechowski: Wypisy polskie, t. V. Szczepański: Wypisy łacińskie. Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka. J. Szarota: Paris. Zakrzewski: Historja średniowieczna. Lewicki: Zarys historji Polski. Sosnowski P.: Geografja Polski w dawnych granicach. Gutkowski: Algebra, cz. II. Enriquer-Amaldi-Wójtowicz: Geometrja. Nussbaum-Wiśniewski: Zoologja.

Kl. VI. Ks. Gadowski: Jak w klasie V. Chrzanowski-Wojciechowski: Wypisy polskie, cz. I. Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka, cz. II. Liwjusz T.: Dzieje rzymskie, przystosował J. K. Jędrzejowski-Rapapport. Ovidius (wyd. Sinki). Jakóbiec-Leonhard: Deutschland und die Deutschen, cz. II. Szarota: Piąta książka do nauki języka francuskiego. Zakrzewski: Historja nowożytna, t. III. Lewicki: Zarys historji Polski. Gutkowski, cz. I. i II. Algebra. Łomnicki A.: Trygonometrja. Łazowski T.: Wiadomości z dziedziny geometrji wykreślnej. Natanson-Zakrzewski: Nauka fizyki, t. I. i II.

Kl. VII. Ks. Sieniatycki: Wydanie V, Dogmatyka. Kridl M.: Literatura polska wieku XIX. część I. i II. Cicero: Wybór mów, cz. I. i II. (wyd. Szczepańskiego). Vergilius: Wybór dzieł (wyd. Sinki). Jakóbiec: Das Deutschtum, I. Teil. Węckowski-Szarota: La France, cz. I. Zakrzewski: Historja nowożytna, t. III. Lewicki: Zarys historji Polski. Matematyka, jak w kl. VI. Natanson-Zakrzewski: Nauka fizyki, t. II. i III.

Kl. VIII. Ks. Sieniatycki: Etyka katolicka, wyd. III. Kridl M.: Literatura polska wieku XIX, cz. I. i II. Cicero wybór pism filozoficznych (wyd. Szczepańskiego). Horatius: Poezje (wyd. Sinki). Jakóbiec: Das Deutschtum, I. Teil. Węckowski-Szarota: La Bystroń, Peretiatkowicz: Polska współczesna. Łomnicki A.: Początki geometrji analitycznej. Natanson-Zakrzewski: Nauka fizyki, t. III. i IV. Nuckowski: Logika. Hoefler-Zawirski: Zasady psychologji.

XIX. IMIENNY SPIS UCZNIÓW.

Klasa I a.

Altendorf Tadeusz I
Babulski Roman I
Bielczyk Zdzisław I
Brodacki Roman (3. XII. 1925)
Brózda Bronisław I
Chmura Stanisław I
Czyżewicz Zbigniew I

Gibiński Kornel chl.
Haydukiewicz Leszek chl.
Hyła Jerzy I
Jagielski Józef n. o.
Jassem Henryk chl.
Jaworski Marjan I
Jellonek Ignacy I
Kowalski Władysław I
Lipczyński Józef I
Litawski Józef I
Machinko Eugenjusz I
Malibo Jan I
Malinowski Stanisław I
Moeser Bogusław I
Mroczkowski Leszek II
Mroczkowski Przemysław chl.
Passakas Lesław I
Piotrowski Andrzej I
Pytel Marjan chl.
Romański Tadeusz I
Rybarski Kazimierz II
Rydel Kazimierz I
Schwarz Roman I
Schwelling Lesław I
Sikorowski Tadeusz I
Skrochowski Jan I
Śliwiński Kazimierz I
Smoleński Stanisław chl.
Stahl Jan I
StarachowiczZygmunt I
Święcicki Antoni chl.
Syržistie Zbigniew I
Szczepański Tadeusz I
Wilczek Andrzej I
Wittek Jerzy I
Żerańki Ludwik I.

Klasa I b.

Berger Stanisław I
Bik Edward I
Burka Tadeusz I
Czapliński Alojzy I
Daniek Jan I
Długopolski Władysław I
Dura Karol I
Dyński Zbigniew I
Dziurkowski Eugenjusz I
Gadulski Stanisław I
Gaszczyk Władysław I
Güntner Tadeusz I
Hojło Karol n. o.
Holzer Józef I
Klimczak Aleksander I
Kłapa Kazimierz n. o.
Kowalówka Tadeusz I
Krupa Tadeusz I
Krzywdziak Stanisław I
Lewicki Litawor (12. X. 1925).
Mazurkiewicz Lucjan I
Mendela Konstanty n. o.
Merklinger Bolesław I
Nodzeński Zdzisław I
Porzycki Jan I
Rożkowski Kazimierz (3. III. 1926)
Rybka Edward I
Schudmak Stefan I
Schweiger Stefan chl.
Seffer Jerzy I
Skopowski Hugo chl.
Sokulski Roman chl.
Stachurski Tadeusz chl.
Ster Eugenjusz p. (hist.).
Strączek Edward I
Szetela Kazimierz I
Szpor Zygmunt I
Torba Marjan I
Toroń Franciszek n. o.
Tropp Artur popr. (przyr.).
Tychanowicz Antoni I
Uznański Mieczysław I
Werndl Zbigniew I
Ziemba Adam I
Ziemba Jan chl.

Klasa II a.

Babula Feliks I
Bednarczyk Antoni chl.
Bednarczyk Wacław chl.
Bogatyński Antoni I
Borkowski Jerzy I
Chmiel Miłosz I
Czajka Bronisław I

Ekier Jan chl.
Galas Marjan I
Garncarczyk Roman I
Głębowicz Władysław I
Głogoczowski Jacek I
Hirschberg Wiktor n. o.
Jaworski Tadeusz chl.
Just Jerzy (16. IV. 1926).
Kellner Benon chl.
Kirchmayer Stanisław chl.
Kisielewski Wilhelm I
Klimała Jerzy I
Klohes Kazimierz I
Koczur Juljan II
Konopka Jan II
Kramarski Alfred n. o.
Król Jan I
Krzyworzeka Jan I
Laskowski Olgierd II
Łaźniński Aleksander I
Malik Zdzisław I
Menschik Zygmunt chl.
Miarczyński Tadeusz I
Nędza Władysław I
Oppennauer Stanisław II
Pachel Ludwik I
Pachoński Zbigniew chl.
Pradel Otton I
Radwański Andrzej I
Rejman Stefan I
Romiszowski Adam I
Rudolf Zdzisław chl.
Sikorski Tadeusz n. o.
Sikorski Władysław I
Śliwiński Adam I
Sołtykiewicz Tadeusz n. o.
Starnowski Adam n. o.
Sularz Marjan II
Swolkień Jerzy I
Szczepański Wiesław I
Winzer Józef I
Zamojski Władysław chl.
Zgorzelski Józef n. o.

Klasa II b.

Barański Zygmunt I
Beckman Jerzy I
Beiersdorf Otton p. (przyr.).
Bieliński Zygmunt I
Bromowicz Mieczysław I
Chudzikiewicz Mieczysław I
Delkowski Ludwik I
Dembiński Adam I
Dydyński Antoni I
Dym Józef I
Filek Stefan I
Frankiewicz Antoni n. o.
Frischer Edward I
Grubenthal Roman I
Hartmann Willibald I
Hein Eugenjusz I
Henoch Władysław I
Hubicki Włodzimiesz I
Jasiński Józef n. o.
Karbowski Władysław I
Klimek Ryszard I
Klug Zbigniew chl.
Kopera Zygmunt I
Kotsch Kazimierz I
Królik Tadeusz (4. I. 1926).
Kucharski Stanisław II
Kwiatkowski Zbigniew II
Lachowicz Marjan I
Lempart Czesław I
Lupa Ludwik I
Madej Józef II
Mikulski Józef p. (przyr.).
Nyczek Mieczysław p. (mat.).
Ochalski Jan I
Peterek Józef I
Piotrzykowski Mieczysław n. o.
Piramowicz Miecz. (5. XII. 1925).
Porębski Janusz I
Pretzel Wilhelm chl.
Ramza Franciszek I
Röhrenschef Tadeusz I
Romański Zbigniew I
Schneid Władysław chl.
Schütz Przemysław I
Skowron Zygmunt I
Skrzyński Ludwik I
Szostak Władysław n. o.
Tomaszewski Tadeusz I
Tyszler Henryk I

Węgrzynowski Stefan I
Wilga Witold chl.
Wisz Tadeusz I
Wolny Jerzy I
Wróblewski Zbigniew I
Wyżga Jerzy I
Zięba Tadeusz I.

Klasa III.

Adamski Edward I
Alber Włodzimierz I
Biedroński Mieczysław I
Bielański Adam I
Bielański Jan n. o.
Biermański Władysław chl.
Bniński Roman I
Bobrzyński Stanisław I
Bochenek Bronisław I
Butrymowicz Andrzej I
Chmura Henryk I
Chrząszcz Ludwik I
Cybulski Lesław I
Czech Zdzisław I
Fabris Arrigo I
Glazer Jan n. o.
Goliszewski Witold I
Golonka Kazimierz I
Gols Jan chl.
Jaglarz Zbigniew chl.
Kleszczyński Ignacy chl.
Klusek Jan I
Kolankowski Zygmunt chl.
Król Edward n. o.
Krzyżanowski Antoni I
Kukliński Antoni chl.
Kuśnierz Zdzisław I
Kuźnicki Stanisław I
Lewandowski Alfred I
Madej Leon p. (mat.).
Majer Teodor I
Majewski Andrzej I
Mroczkowski Zbigniew I
Niemczyk Wojciech I
Ostrowski Kazimierz I
Pilch Eugenjusz I
Prochyra Kazimierz I
Redyk Tadeusz I
Rouppert Leszek I
Senowski Jerzy I
Skoczowski Marjan I
Szczurowski Stanisław I
Szubert Zbigniew I
Ścierański Mieczysław II
Tomaszewski Juljusz I
Uruski Aleksander I
Wieczorek Edward II
Wimmer Zbigniew chl.
Własnowolski Juljan I
Wołek Józef chl.
Zagórski Władysław I
Zgut Stefan I

Klasa IV.

Babulski Tadeusz I
Bogatyński Marjan I
Boguszewski Bogumił II
Boguszewski Bohdan I
Borowiczka Zbigniew I
Bross Stefan I
Bryzek Leszek (6. XI. 1925).
Czyżowski Artur chl.
Dryszkiewicz Jan chl.
Epstein Marjan chl.
Gawroński Juljusz p. (łac.).
Gworek Jan I
Iwanicki Kazimierz I
Jakesch Jerzy I
Janecki Jerzy I
Jaworski Jerzy I
Kirchmayer Jan I
Kisielewski Zdzisław chl.
Knobel Zbigniew I
Kretschmer Tadeusz I
Kudelski Eugenjusz I
Lewalski Antoni I
Łakomski Ludwik I
Łubieński Ludwik I
Machnicki Jan chl.
Maydell Stanisław I
Merenda Adam I
Monné Bolesław I
Möll Emil p. (łac.).
Nowak Jan I
Nycz Jan I

Oliwa Stanisław chl.
Pazur Kazimierz I
Pągowski Józef I
Pileski Tadeusz I
Piotrowski Jan I
Potocki Ludwik p. (łac.).
Prugar Kazimierz (20. XI. 1925).
Przyłęcki Lech I
Radwański Władysław chl.
Rakiewicz Adam I
Rękiewicz Stefan I
Sawicki-Stella Jan I
Siedlecki Stanisław p. (łac.).
Skąpski Jan chl.
Solecki Adam p. (łac.).
Sosnowski Jan I
Stahl Stanisław p. (łac.).
Süsskind Jakób chl.
Truszkowski Witold chl.
Welanyk Karol chl.
Ostrowski Witold I
Petecki Jan chlub.
Piątkowski Zbigniew chlub.
Prochyra Tadeusz I
Pszorn Bolesław I
Rouppert Kazimierz I
Sikorski Tadeusz I
Skrochowski Kazimierz I
Stanowski Jerzy chlub
Strzetelski Jan I
Sulikowski Stefan I
Süsskind Henryk I
Szczurkowski Cyprjan I
Wachtel Juljusz chlub.
Weissglas Jan I
Woźniakiewicz Tadeusz chlub.
Wyrobek Kazimierz I
Zaborski Stefan I
Zubczewski Adam I
Żdziechowski Jan I

Klasa V a.

Arct Zbigniew I
Balcer Zbigniew I
Barta Karol I
Baziuk Jarosław chl.
Bielański Władysław I
Cybulski Stefan I
Czyżowski Zygmunt chl.
Ehrenpreis Wiktor chlub.
Fischer Karol chlub.
Fryc Tadeusz I
Goyski Jan chlub.
Halawa Zygmunt I
Isenberg Erwin I
Jasiewicz Jan chlub.
Jaśkiewicz Juljan chlub.
Kadulski Adam I
Kowarzyk Wendelin I
Krzanowski Kazimierz chlub.
Krzyżanowski Jerzy I
Liptak Stanisław I
Miączyński Andrzej I
Michalik Jerzy I
Mikułowski-Pomorski Tad. chlub.
Mojmir Tadeusz I
Nowak Zygmunt I

Klasa V b.

Bałabuszyński Zdzisław I
Böhm Tadeusz II
Cach Eugenjusz I
Christ Feliks I
Christ Hugo I
Christ Wiktor p. (łać.).
Dadak Józef I
Doroz Jan I
Ellnain Tadeusz I
Frasik Józef p. (mat.).
Gawroński Henryk I
Górecki Władysław p (pol.).
Greszczuk Edward I
Grünberg Władysław I
Grzesiak Władysław p. (niem.).
Grzymek Stefan II
Horowitz Tadeusz I
Hrabyk Leszek II
Hyła Michał II
Idzik Jan I
Iwanowski Tadeusz I
Kanfer Juljusz I
Kłodziński Zygmunt I
Korzelik Marjan I
Lax Henryk I

Lenk Czesław I
Lerch Aflred I
Lieber Dawid I
Michaluk Tadeusz 15. V. 1926.
Mohr Stanisław I
Mściwujewski Stefan I
Peace Allan I
Puchalski Gustaw p. (niem.).
Pustelnik Zbigniew I
Roth Jan p. (łac.).
Salawa Mieczysław I
Skotnicki Jan I
Stopyra Antoni I
Szpilczyński Stanisław I
Twardowski Feliks II
Ustyanowicz Stefan p. (niem.).
Wadler Gimpel I
Walczak Stefan p. (hist.).
Walenta Stanisław I
Wietecha Michał chlub.
Wojewódzki Euzebjusz p. (łac.).
Zosel Teofil I

Klasa VI a.

Bniński Andrzej I
Bojarski Tadeusz chlub.
Belland Stefan I
Borowski Adam I
Bukowski Zdzisław I
Burczyk Stanisław I
Bylicki Wojciech I
Bzowski Franciszek I
Dyakowski Stanisław I
Gdowski Jan I
Głodkiewicz Mieczysław I
Goldwasser Michał II
Gundelach Włodzimierz chlub.
Herlinger Otton I
Horain Wiktor chl.
Jankowski Jan I
Jarosz Władysław I
Jasiński Zbigniew II
Kiersten Edmund I
Kleczewski Adam I
Kleczewski Stanisław (31. I. 1926)
Konieczny Tadeusz I
Machnicki Stanisław (20. IX. 1925)
Malinowski Władysław I
Męsowicz Zugmunt I
Piotrowski Kazimierz I
Pszon Adam I
Rajtar Jan I
Rudkowski Tadeusz I
Sadowski Kazimierz I
Siedlecki Andrzej I
Sira Bogusław I
Skąpski Zygmunt I
Stasiniewicz Aleksander I
Stojowski Henryk I
Woźniakiewicz Adam chlub.
Wysocki Stanisław 30. I. 1926.
Zięcik Marjan I

Klasa VI b.

Berger Michał II
Boguszowski Bolesław II
Bohdanowicz Jan I
Chudzikiewicz Zbigniew I
Cuber Zygmunt I
Caryłło Stanisław I
Czyż Paweł I
Frankiewicz Henryk I
Fuchs Bolesław I
Gajdecki Aleksander II
Golonka Leszek I
Gottlieb Włodzimierz p. (łac.).
Górski Adam I
Grochal Tadeusz p. (łac.).
Hejduk Bronisław I
Jarosz Franciszek I
Jaworski Włodzimierz II
Kępiński Antoni p. (łac.).
Krischner Edgard I
Kisielewski Czesław I
Kisielewski Kazimierz I
Konarski Marjan I
Kopera Jerzy p. (łac.).
Krzyżanowski Józef I
Kwiatkowski Rafał chlub.
Kwinta Wincenty p. (hist.).
Lewin Ludwik chlub.
Litawski Odon I
Ławrusiewicz Jan II
Majewicz Roman I

Mazur Tadeusz I
Michalski Marjan I
Mroczkowski Piotr I
Smrokowski Władysław I
Niemczyk Adam I
Niżyński Marjan I
Pałasz Mieczysław p. (łac.)
Paszyński Wiesław II
Porzeczkowski Bogusław I
Pretzel Oskar I
Rozwadowski Jan 21. XII. 1925.
Silberbach Roman I
Sobieraj Kazimierz I
Ster Leopold p. (łac.).
Szczyrbak Stefan I
Tobjasz Mieczysław p. (niem.).
Wałęga Franciszek I
Warczewski Zdzisław chlub.
Wawrzecki Adam II
Wątorek Mieczysław chlub.
Węglarski Zygmunt p. (mat.).
Winzer Zygmunt I
Wolf Józef I
Zagórski Kazimierz I

Klasa VII a.

Bielski Mieczysław chlub.
Bieńkowski Andrzej I
Dorawski Tadeusz I
Dunikowski Zbigniew I
Fąfrowicz Marjan I
Fusek Józef II
Glazer Antoni II
Jaroszyński Edward (7. I. 1926)
Jastrzębski Józef chlub.
Kalczyński Teodor I
Kosiński Tadeusz I
Kubuśka Wojciech 20. IV. 1926.
Kurek Stanisław I
Latasz Józef I
Leonhard Boleslaw I
Łapiński Jan I
Łącki Jan 20. II. 1926.
Łubieński Franciszek I
Maziarski Henryk I
Nielipiński Zenon II
Niesiołowski Adam I
Nowogrodzki Stanisław chlub.
Pacyna Tadeusz I
Pelczarski Jan p. (niem.).
Pelczarski Stanisław I
Piotrowski Bohdan I
Pithart Zygmunt I
Popiel Maciej I
Rozwadowski Józef chlub.
Rychwicki Jan I
Rydel Jan chlub.
Scipio Andrzej chlub.
Seeliger Jan p. (mat.).
Skocz Zbigniew p. (niem.).
Stolfa Antoni I
Sykała Tadeusz I
Szczawiński Adam I
Śliwa Kazimierz p. (hist.).
Turnau Adam I
Wielgus Wojciech p. (hist.).
Wodzicki Ludwik I
Zaczek Czesław I

Klasa VII b.

Ameisen Wilhelm I
Bigo Bolesław I
Fragner Stefan I
Friedmann Zygmunt I
Janik Piotr chlub.
Jarosz Jan I
Korngold Ignacy I
Korolewicz Jerzy I
Kowalewski Borys I
Kukuk Ernest I
Kuliński Stanisław I
Lewkowicz August I
Liebeskind Adolf I
Majewicz Mieczysław I
Mayer Zygfryd I
Mroczkowski Kazimierz I
Niemczewski Józef I
Nowak Stanisław I
Nowak Tadeusz chlub.
Nycz Michał chlub.
Obruśnik Antoni I
Oskarbski Tadeusz I
Pach Tadeusz I
Pisz Tadeusz I

Piecuch Stanisław p. (niem.).
Ramza Mieczysław I
Raźny Aleksander I
Rose Jerzy chlub.
Sira Witold I
Skwarczyński Stanisław chlub.
Sożewski Roman I
Spytkowski Józef p. (hist.).
Stahr Juljusz p. (łac.)
Statter Alfred I
Stefaniuk Aleksander I
Strzetelski Zdzisław I
Śliwiński Jerzy p. (niem.).
Wapiennik Józef p. (hist.).
Warchałowski Czesław I
Witaliński Włodzimierz II
Wolf Jerzy I

Klasa VIII a.

Boguszewski Bruno I
Borowski Wacław I
Burdziel Mieczysław I
Dach Edward p. (hist.).
Dąbrowski Jerzy I
Dziurzyński Witold I
Fischer Józef I
Górski Janusz I
Hanczakowski Włodzimierz I
Hołubowicz Karol I
Horowski Jerzy I
Jasiewicz Bohdan I
Kohlberger Tadeusz II
Leszczycki Stanisław I
Łoziński Władysław I
Łukaszewski Lesław I
Michorecki Zbigniew I
Niewiadomski Zbigniew I
Ochęduszko Bolesław I
Olma Eugenjusz I
Pithart Leon I
Popiel Andrzej I
Praschill Stefan I
Preiss Witold I
Preiss Zbigniew chlub.
Rowiński Władysław I
Stein Bolesław I
Ścierański Stanisław I
Ścigalski Kazimierz I
Warzeszkiewicz Stanisław I
Wierzbicki Stanisław I
Zubrzycki Bolesław I

Klasa VIII b.

Bohdanowicz Tadeusz I
Bross Alfred I
Chałbasany Stanisław I
Chudzikiewicz Jerzy chlub.
Cieślik Bolesław I
Czaja Kazimierz I
Danek Wincenty I
Dropiowski Władysław I
Drozdowski Władysław I
Dulęba Zbigniew chlub.
Groyecki Stefan I
Heitner Leopold II
Herschtal Stanisław chlub.
Hordyński Władysław I
Horowitz Ludwik I
Marcinkowski Marjan chlub.
Morawiecki Andrzej I
Nielipiński Włodzimierz II
Pachoński Mieczysław I
Pileski Witold I
Podgórski Roman I
Rękiewicz Roman I
Ritterband Albert I
Schenker Joachim I
Schenker Władysław I
Schneider Stefan I
Schreiber Jan I
Severin Czesław I
Smólski Lucjan I
Sokołowski Marjan I
Talewski Roman I
Topiński Jan chlub.
Traubmann Stefan I
Tyszecki Adam chlub.
Walewski Wacław I
Walles Marjan I
Winiarski Stanisław chlub.
Woźny Tadeusz I.